

EL SANTO EVANGELIO SEGUN SAN LUCAS TU'UN VA'A NI CHAA SAN LUCAS

Siki tú'un ni chaa San Lucas

¹ Kua'a cháa ni kachaa-de tu'un ná taká tíñu ni sá'a Jesús ni kajini-yo.

² Te cháa ni kajini nuu-yá ná onde kivi ní kejá'a-yá, ni kajani-de tu'un-ya. Te ni kakastu'un-de nuu-yo.

³ Te náá, a ni nandúkú víi-ná taká tu'un-ya, ná onde kivi ní kejá'a. Te jáni ini-ná ja súni ío va'a chaa káji-ná tu'un yá'a nuu-ní, Teófilo máni,

⁴ nává'a ná kuní-ní ja ío ndaa taká tu'un ni skuá'a-ní.

Ja ní ka'an ndajá'a Dios jín Zacarías

⁵ Te kivi ní kuu Herodes rey ñuu Judea, ni io ñin sutu nání-de Zacarías ja ní chindéé tá'an-de jín Abías. Te ñasí'i-de nání-ña Elisabet. Te onde chii Aarón vai tata-ña.

⁶ Te cháa ndaa ni kakuu ndendúú-de nuu Dios. Te ñúkúún ní kaskíkuu-de taká tu'un jín tíñu tá'ú-yá nuu-yo.

⁷ Te tú se'e-de ní ío, chi Elisabet, ña'an numá kúu-ña, te vina, a ni kayii-de.

⁸ Yúan-na te ni ja kivi ní kateta'an-i nuu Zacarías jíku-de jín tíñu ja kúu-de sutu nuu Dios,

⁹ nátu'un ni kasá'a máá sutú. Te ja yúan ni kivi-de ini ve'e ii máá Jító'o-yo. Te ní ja'mu-de susia kutú.

10 Te nini já'mu-de s̄usia kutú, te ichi yatá vé'e ij, kájikan ta'u ñáyivi kuá'a.

11 Te n̄i kenda ñn ndajá'a máá Jito'o-yo núu-dé, kándij-ya íchi ndává'a altar nuu já'mu-de s̄usia kutú.

12 Te n̄i jini Zacarías nuu-yá, te n̄i yu'ú-de, te n̄i kisi-i-de.

13 Ko máá ndájá'a-ún, n̄i ka'an-ya jíin-de: Zacarías, ma yú'ú-ro, chi ja ní jikan ta'u-ro a n̄i jini so'o Dios. Te ñasí'í-ro Elisabet, skáku-ña ñn se'e yíi, te skúnání-ró-i Juan.

14 Te kusii xáan iní-ro. Te kusii iní kua'a ñáyivi jíin-i kivi káku-i.

15 Te kuu-i ñn cháa kúñá'nu nuu Dios. Te ma kó'o-i vino, ni ndixi. Te kukútú Espiritu Santo in̄i-i, vasa ñú'un-ga-i ch̄ii náa-i.

16 Te kua'a cháa Israel ndió káva in̄i-de nuu Dios sá'a-i.

17 Te kuxnúú-i jíin modo jíin fuerza Elías nuu I'a kii. Te taká táa, ndundá'ú in̄i-de se'e-de, te cháa n̄i'in in̄i, nakuandatu-de tu'un ndíchi ká'an cháa ndaa, sá'a-i. Te sátu'a-i ñáyivi kóo tu'a ja cháa máá Jito'o-yo. Achí-ya jíin-de.

18 Te n̄i ka'an Zacarías jíin ndájá'a-ún: Ndasá kuni-ná te nú jandáa kúu, chi cháa n̄i yii kúu-ná, te ñasí'í-ná, suni a n̄i yii-ña, áchí-de.

19 Te n̄i ka'an ndajá'a-yá: Máá-rí kúu Gabriel, ja kándij-ri nuu Dios. Te n̄i tájí-yá ruu, vai ka'an-ri jíin-ró, te kachi-ri tu'un va'a yá'a nuu-ro.

20 Vina te kuñí'in-ro, te ma kúu ka'an-ro ondé kivi skíkuu tu'un yá'a, ch̄i tú ní kándija-ró tú'un n̄i ka'an-ri, te tu'un skíkuu ná'in kúu, ná jáa kivi, áchí-ya jíin-de.

21 Te ñayivi-ún, káindatu-i Zacarías. Te kájani iní-i naún tá'an-de ja ní kuná'an kánde-de iní ve'e ii.

22 Yúan-na te n̄i ndenda-de, te tuká ní kúu ka'an-de jíin-i. Te n̄i kajuku'un iní-i ja iní ve'e ii-ún n̄i jini-de ñn ja Dios n̄i skóto-ya-dé. Te máá seña-na n̄i sá'a-de nuu-í, ch̄i a n̄i kuñí'ín-de.

23 Te nuu ní jinu tiñu ndíso-de, te kuano'on-dé ve'e-de.

24 Yúan-na te n̄i kuu yaku kivi. Te ñasí'í-de Elisabet, n̄i ni'in sé'e-ña. Te n̄i chisa'í-ña máá-ña ú'un yoo. Te n̄i ka'an-ña:

25 Súan n̄i sá'a máá Jito'o-yo jíin-rí ja ní jini-ya núu-rí. Te vina tuká kúka nuu-rí nuu táká ñayivi. Achí-ña.

Ja ní ka'an Gabriel jíin María

26 Te nuu iñú yoo, te n̄i tájí Dios ndajá'a Gabriel, n̄i ja'an-ya ñn ñuu nání Nazaret, ndañúu Galilea.

27 N̄i ja'an-ya núu ñn ña'an jáá, já á yani tanda'a-ña jíin ñn chaá nání José. Te onde chii David vai tata-de. Te ña'an jáá-ún nání-ña María.

28 Te n̄i jaá ndajá'a-yá nuu káncha-ña yúan. Te n̄i ka'an-ya jíin-ña: Taá ndii, ta'u-ro kúu, ch̄i máá Jito'o-yo jíka-ya jíin-ró. Te xáan ndatu kéndoo-ró vásá táká ña'an. Achí-ya.

29 Te máá-ña, n̄i jini-ña núu-yá. Te n̄i kuñáá iní-ña já súan n̄i ka'an-ya. Te jáni iní-ña naún tu'un kúu ja ní ka'an-ya-ún.

30 Yúan-na te n̄i ka'an ndajá'a-yá jíin-ña: María, ma yú'ú-ro, chi n̄i kusii iní Dios jíin-ró.

31 Vina te juku'un se'e-ró, te skáku-ró ñn se'e yíi. Te skúnání-ró-i Jesús.

32 Kuñá'nu suchí-ún. Te kunání-i Se'e I'a kúñá'nu xaan. Te máá Tatá Dios kua'a-ya mesa táa-i David nuu-í.

33 Te tá'ú-i tiñu inji ve'e Jacob níi káni. Te kivi tá'ú-i tiñu-ún, ma ndí'i kuti. Achí-ya.

34 Yúan-na te ni ka'an María jín ndajá'a-yá: Ndasa koo Táta, chi tú yii-ná ío, áchí-ña.

35 Te ni kachi ndajá'a-yá jín-ña: Máá Espiritu Santo kii siki-ro, te fuerza máá I'a kúñá'nu xaan sá'a kati siki-ro. Yuán máá súchí íi káku-ún, kunání-i Se'e Dios.

36 Te kástu'ún-ri nuu-ro, já tá'an-ró Elisabet, suni a ni ni'in sé'e-ña vina vasa a ni yii-ña. Te vina ío iñu yoo já tuká nání-ña ñá'an numá.

37 Chi taká ja kuni Dios, te kuu sá'a-ya, áchí ndajá'a-yá

38 yúan-na te ni ka'an María: Kuu, chi jatiñu-ná nuu máá Tatá Dios, te súan ná koo nátu'un ni ka'an-ni núsáa, áchí-ña. Te máá ndajá'a-ún, kua'an-ya.

Ja ní jaa María nuu Elisabet

39 Te ni kuu kivi. Te ni ndukuiñi María, ni kaa-ña in yuku kuá'an-ña, ni jaa-ña in ñuu nání Judá.

40 Te ni kivi-ña ini ve'e Zacarías. Te ni ka'an-ña jín Elisabet.

41 Te nuu ní jini so'o Elisabet tu'un ni ka'an María jín-ña, te suchí lúli-ún ni tuñu-ni-i chii-ña. Te ni chítu ndíi Elisabet jín Espiritu Santo.

42 Te ni ka'an jaa-ña: Xáan ndatu kuu-ró núu taká ña'an. Te suni xáan ndatu kuu suchí ñú'un chii-ró.

43 Te naún ña'an kuu ruu ja ní chaá náa máá Jito'o-ri nuu-ri.

44 Chi ja ní jini so'o-ri tu'un ni ka'an-ro jíin-rí, te suchi ñú'un chii-ri yá'a, ni tuñu-ni-i ja kúsi iní-i.

45 Xáán ndatu kúu ña'an ní kandíja-ún, chi taká tu'un ni keyu'u máá Tatá Dios, skíkuu ná'ín jíin-ña, áchí Elisabet.

46 Yúan-na te ni ka'an María: Kúu iní-ri ja ná ndúñá'nu máá Tatá Dios.

47 Te kúsi iní-ri jíin Dios ja náma-ya rúu.

48 Chi ni jini-ya já kúka nuu iní ña'an játíñu nuu-yá núú. Ko onde vina te ka'an taká ñayivi jíin-rí ja xáán ndatu-ri.

49 Chi I'a tñn ndí'i fuerza, ni sá'a-ya tíñu ñá'nu jíin-rí, te sí'ví íi ñáva'a-ya.

50 Te ní káni kundá'ú iní-ya taká ñayivi kájandatu nuu-yá.

51 Ni sá'a-ya tíñu ñá'nu jíin ndá'a-yá. Te ni skúnu-ya cháa vixi kája'an-de, onde jíin taká ja kájani sáni iní-de.

52 Te ni chaxio-ya cháa kákuñá'nu nuu mesa-de. Ko chaá kákundá'ú, ni nasáñá'nu-ya-dé.

53 Te nuu cháa káji'i soko, ni ja'a-ya já kée vá'a-de. Ko chaá kúká, ni kiñi'in sáni-ya-dé kája'an-de.

54 Te ni chindéé ní chituu-ya mozo-ya ñáyivi Israel, chi núku'un iní-ya já ní kundá'ú iní-ya-í.

55 Chi ni ka'an-ya jíin ndíyi táa-yo jíná'an-de, ja ní káni kundá'ú iní-ya Abraham jíin taká tata-de, áchí María.

56 Te ni kanchaa María jíin-ña nátu'un uní yoo. Yúan-na te kuano'on-ña ve'e-ña.

Kivi ní kaku Juan, cha skuánducha

57 Te Elisabet ni ja kivi skáku-ña sé'e-ña. Te ni skáku-ña ñn se'e yí.

58 Te *n̄i* *kajini* *t̄u'un* *tá'an-ña* *jín* *ñáyivi* *káxiukú* *yáni*, *ja* *Dios* *xaan* *ní* *kundá'ú* *in̄i-ya-ñá*. Te *kákusi* *in̄i-i* *jín-ña*.

59 *Yúan-na* te *nuu* *uná* *kivi*, te *n̄i* *chakoyo-de* *ja* *xití* *nduu* *suchí* *yíkin-ún*. Te *skúnání-de-i* *sí'ví* *táa-i* *Zacarías* *núu*.

60 *Ko* *n̄i* *ka'an* *náa-i*: *Ma* *kúu*, *ch̄i* *Juan* *kunání-i*, *áchí-ña*.

61 Te *n̄i* *kaka'an-de* *jín-ña*: *Naja*. Te *tú* *ni* *in̄n* *tá'an-ró* *nání* *súan*, *áchí-de*.

62 *Yúan-na* te *jín* *seña* *kájika* *t̄u'ún-de* *táa-i* *ndasa* *kuní-de* *kunání-i*.

63 Te *n̄i* *jikan* *máa-de* *in̄n* *tutu*. Te *yúan* *n̄i* *chaa-de*: *Juan* *kunání-i*, *áchí*. Te *taká* *ñayivi-ún* *n̄i* *kanaa* *in̄i* *kánde'é-i*.

64 Te *n̄i* *nanuña-ni* *yu'u-dé*. Te *n̄i* *nduvitá-ni* *yáa-dé*. Te *n̄i* *naka'an-ni-de* *n̄i* *nakana* *jaa-de* *Dios*.

65 Te *taká* *ñayivi* *kákuu* *tá'an-de*, *n̄i* *kayu'ú-i*. Te *n̄i* *jicha* *taká* *t̄u'un* *yá'a* *kua'an* *n̄í* *yúku* *ndáñúu* *Judea*.

66 Te *taká* *ja* *ní* *kajini* *so'o* *t̄u'un-ún*, *n̄i* *kañu'un-ni* *in̄i* *máa*. Te *káka'an*: *Ndasa* *koo* *suchí* *yá'a* *núsáa*, *ch̄i* *máa* *Tatá* *Dios* *ndíto-ya-í*, *áchí*.

67 *Yúan-na* te *táa-i* *Zacarías*, *n̄i* *chítú* *ndí-de* *jín* *Espíritu* *Santo*. Te *n̄i* *jani-de* *t̄u'un*:

68 *Ná* *nákana* *jaa-yó* *máa* *Tatá* *Dios* *ñayivi* *Israel*, *ch̄i* *n̄i* *kínde'é-yá* *ñayivi-yá*. Te *n̄i* *nama-ya-í*.

69 Te *onde* *in̄i* *ve'e* *mozo-ya* *David*, *n̄i* *jani-ya* *in̄n* *chaa* *kúñá'nu* *nama* *yóo*.

70 *Nátu'un* *n̄i* *kaka'an* *chaa* *ndoo* *n̄i* *kajani* *t̄u'un-ya* *ní* *kikoyo-de* *onde* *xnáñúu*,

71 *ja* *náma-ya* *yóo* *in̄i* *nda'a* *cháa* *kájito* *u'u* *yóo* *jín* *núu* *já* *kákiti* *in̄i* *kájito* *yóo*.

72 Ch̄i kúndá'ú in̄i-ya táa-yo. Te núku'un in̄i-ya tú'un īi ní keyu'u-yá.

73 Tu'un-ún n̄i chíso tú'un téyíi-yá nuu Abraham, ja kuá'a-ya núu-yo.

74 Ja náma-ya yóo nuu cháa kájito u'u yóo. Te ma yú'ú-ga-yo, kuatíñu-yó núu-yá.

75 Jín tíñu ndoo jín tíñu ndaa taká kivi kúchaku-yo.

76 Te róo suchí lúli, kunání-ró cháa jáni tu'un I'a kúñá'nu xaan, ch̄i kuxnúú-ró kí'in-ro íchi núu máá Jito'o-yo náva'a sátu'a-ró íchi-yá.

77 Te kastu'ún-ró núu ñáyivi máa-yá ja náma-ya-í, jín já koo tuká'nu in̄i nuu táka kuachi-i.

78 Ch̄i xaan kúndá'ú in̄i Dios yóo. Ja yúan kúndijin nuu-yo sá'a I'a ñá'nu.

79 Náva'a kundijin nuu já ká'in ñuñáa jín núu já kákuni naa. Yúan-na te kuu kaka-yó íchi vá'a, jín íchi túu tundó'o, sá'a-ya, áchí-de.

80 Te suchí lúli-ún, n̄i ja'nu ndéé-i, te n̄i yija in̄i-i. Te n̄i kanchaa-i onde nuu nú'un té'é onde kivi ní stá'an ndijin-i máa-i nuu ñáyivi Israel.

2

Kivi ní kaku Jesucristo

1 Te n̄i kuu yaku kivi. Te Augusto César, n̄i jacha-de tu'un ja táka ñáyivi ndútútú xiní-í jíná'an-i.

2 Ya'á kúu ja ní ndutútú núu xiní-í. Te Cirenio n̄i kuu-de gobernador ñuu Siria.

3 Te taká ñáyivi-ún, kája'an-i ndita'an ñuu-i ja náku'a-i xiní-í.

4 Te ja yúan ní kenda José iní ñuu Nazaret, ndañúu Galilea. Te nì kaa-de kua'an-de ñuu Judea. Te nì kivi-de ñuu David ja nání Belén. Chì tá'an iní ve'e David kúu-de.

5 Náv'a nakua'a-de xini-dé jíin ñásíí-de María, chì a yani tanda'a-ñá jíin-de, te ñú'un se'e-ña.

6 Te nini ká'jin-de yúan, te nì jinu kivi skáku-ña-í.

7 Te nì skáku-ña sé'e yí núú-ña. Te nì chisúkun-ñá-i, te nì jakin-ña-í iní nundóó kiti, chì tuká núña mesón.

8 Te suni ñuu yúan ío chaa kándito ñúú-de ri-de.

9 Te yúan nì kii ñn ndajá'a máá Tatá Dios nuu-dé. Te káyu'ú xaan-dé.

10 Te nì ka'an máá ndájá'a-yá jíin-de: Ma yú'ú-ro jíná'an-ró, chì vai-ri kástu'ún-rí ñn tu'un va'a nuu-ro, te kusii iní taká ñayivi sá'a.

11 Chì vina onde iní ñuu David nì kaku ñn I'a nama róó. Cristo máá jito'o-yo kúu-ya.

12 Te kun-ro já súan ío, chì nani'in-ro súchí yíkin-ún yisúkun-í sa'ma te kátúu-í iní ñn nundóó kiti. Achí-ya.

13 Te sanaa-ní te nì kenda ñn tikun'ni andíví, ká'jin kua'a-yá jíin ndájá'a-yá-ún, kánakana jaa-ya Dios, te káka'an-ya:

14 Ná nákana jaa-yó Dios onde andíví. Te ná ndúndéé iní taká ñayivi iní ñuyívi yá'a, sá'a Dios ja kúsii iní-ya jíin-i, áchí.

15 Yúan-na te ndajá'a-yá-ún, nì xndóo-ya-dé te káno'on-ya ándíví. Te máá cháa ndíto-ti, káka'an-de: Ná kí'on ondé Belén te kun-yo naún ní kuu. Chì súan nì kastu'ún máá Tatá Dios nuu-yo.

Achí-de.

¹⁶ Te yachí kája'an-de. Te nì kajini-de nuu María jíin José, jíin núu sùchí yíkín-ún kátúu-í inì nundóó kítì.

¹⁷ Te súan nì kajini-de nuu-í. Te nì kajacha-de tu'un ndasa nì kajini-de sikì sùchí yíkín-ún.

¹⁸ Te nì kanaa iní taká ñayivi ní kajini so'o-i tu'un káka'an chaa kándito ri.

¹⁹ Ko María nì chiva'a-ña taká tu'un yá'a. Te náxndáa-ña tú'un-ún inì añú-ña.

²⁰ Te nì kanaxió káva chaa kándito ri, káno'on-de, kanakana jaa-de Dios. Chì nì kajini-de ja ío ndaa taká tu'un nì kajini so'o-de, natu'un nì ka'an ndajá'a-yá jíin-de.

Ja ní stá'an-de-i nuu máa Dios inì ve'e ì

²¹ Te nì kuu unā kivì. Te nì xitì ndúu sùchí yíkín-ún. Te nì kaskúnání-de-i Jesús, chì sí'ví-ún nì ka'an ndajá'a-yá ná té júku'un-ga-i núu.

²² Yúan-na te nì jinu kivì ndúndoo-ña, natu'un ká'an ley Moisés. Te nì kajanchaka-de-i ñuu Jerusalén náv'a stá'an-de-i nuu máa Tatá Dios.

²³ Chì yóso núu tutú máa Tatá Dios: Taká sùchí yí káku núu, sùchí-ún, ná kúña ì-í nuu máa Tatá Dios, áchí.

²⁴ Te suni soko-dé uu lí'vi, xí úu paloma, natu'un ká'an ley máa Tatá Dios.

²⁵ Te yúan ío ñn chaa ñuu Jerusalén, nání-de Simeón. Te chaa ndaa, chaa ndoo kúu-de, te ñúkuu inì-de chaa I'a ka'an tu'un ndée jíin ñayivi Israel. Te Espiritu Santo jíka-ya jíin-de.

26 Chì a nì kastu'ún Espíritu Santo nuu-dé ja má kúu kuti-dé te nú tú kuni-de nuu Cristo máá Tatá Dios xna'an-ga.

27 Te nì chaã-de inì ve'e iì, nì sá'a Espíritu Santo. Yúan-na te táa suchí lúlí Jesús, nì kaskívi-de-i inì ve'e iì, ja sá'a-de jíin-i nátu'un ká'an ley.

28 Te Simeón, nì junu nchaã-de-i. Te nì nakana jaa-de Dios. Te nì ka'an-de:

29 Aì Tátá, síã-ní mozo-ní ná kí'in-de, nátu'un nì ka'an-ní, chí nì kuvã'a inì-ná vina.

30 Chì nì jìinì jíin núu-ná ja náma-ní yóó.

31 Chì yuán ní sátu'a-ní jíto nuu táká ñáyivi,

32 náva'a ná kúndijin nuu ñáyivi sìn naciòn, te nduñá'nu ñáyivi máá-ní Israel, sá'a-ní. Achí-de.

33 Te José jíin náã-i, kánaa iní-de kájini so'o-de tu'un-i ndasa ká'an chaã-ún.

34 Te nì jikan ta'u Simeón ja'a-dé jíin'an-de. Te nì ka'an-de jíin náã-i María: Suchí yá'a vai-i ja nduá te ndonda kua'a ñáyivi Israel sá'a-i. Te státá'an ñáyivi já sikí-í.

35 Náva'a ná kéndá ndijin ndasa kájani inì kua'a ñáyivi. Te ìin yuchi kujiso inì añú-ro. Achí-de.

36 Te suni kánde Ana yúan, ña'an jáni tu'un Dios kúu-ña, se'e Fanuel tata Aser kúu-ña. Te a nì yii-ña chí onde ná jáá-ña te nì kanchaã-ña jíin yíi-ña usia kua.

37 Te nì kendo ndá'ú-ña onde nì jinu-ña kúun xíko kuun kuiá-ña. Te tú kúxio-ña iní ve'e iì, chí sua játíñu-ña ndúú ñúú. Te ndicha inì-ña. Te jikán ta'u-ñá.

38 Te suni hora-ún nì chaã-ña, nì nakana jaa-ña Dios. Te nì ka'an-ña tú'un suchí yíkín-ún nuu táká

ñayivi káñukuu iní-i kenda ñn chaa nama-de ñuu Jerusalén.

³⁹ Te ñi kuu ñi skíkuu-de taká tiñu ká'an ley máa Tatá Dios. Te káno'on-de ñuu-de Nazaret ndañú Galilea.

⁴⁰ Te suchí lúlí-ún, ñi ja'nu ndéé-i, te ñi yija-i, te ñi kundíchí xáan-í, te ñi kusí iní Dios jíin-i.

Ja ní kivi ndúy Suchí Jesús iní ñuu Jerusalén

⁴¹ Te ndita'an kua kája'an táa-i ñuu Jerusalén, ja ndé'é-de viko Pascua yúan.

⁴² Te nuu ní kuu uxí uu kua-i, te ñi kakaá táa-i kája'an-de ñuu Jerusalén, natu'un kás'a máa-de kivi víko-ún.

⁴³ Te ñi jinu kivi víko-ún, te káno'on-de. Te suchí lúlí Jesús ñi kendo-i iní ñuu Jerusalén, ni tú ní kájiní táa-i náa-i.

⁴⁴ Te kájani iní-de ja ndé kánde nduu-i ma'ñú ñayivi káno'on ichi-ún. Te ñi kajika-de ñn kivi ncháka, te vásá ní kanandúkú-de-i ma'ñú taká tá'an-de.

⁴⁵ Ko tú ní kánani'in-dé-i, te ñi kanaxío káva-de káno'on-de ñuu Jerusalén, kanandúkú-de-i.

⁴⁶ Te onde nuu uní kivi te vásá ní kánani'in-dé-i iní ve'e i, kánchaa-i ma'ñú cháa kákuu maestro, jini ná'in-i, te xndichí-i-de.

⁴⁷ Te taká ja kájiní so'o tu'un ká'an-i-ún, ñi kanaa iní kánde'é nú-í ja bueno ndito xini-í, te va'a xndío káni-i tu'un.

⁴⁸ Te nuu ní kájiní-de nuu-í, te ñi kanaa iní-de kánde'é-de. Te ñi ka'an náa-i jíin-i: Hijo, naja sá'a-ró súan jíin-rí, chí táa-ro jíin rú, kanandúkú xáan-rí róo te kánduku'á iní-rí, áchí-ña.

49 Yúan-na te n̄i kachi-i jíín-ña: Naún ní kuu, náa. Naja kánandúkú-ní náá. Tú kájiní-ní ja jínu ñú'ún kúkuu-ná jíín tíñu Táa-ná náún. Achí-i.

50 Ko máá-ña, tú ní kájuku'un in̄i-ña tú'un n̄i ka'an-i jíín-ña.

51 Te n̄i nuu-i kuano'on-í jíín-de jíná'an-de. Te n̄i najaa-i ñuu Nazaret, jándatu-i nuu-dé. Te náa-i n̄i chiva'a va'a-ña táká tu'un yá'a in̄i añú-ña.

52 Te Jesús, n̄i ja'nu-ga-i, te n̄i kundíchi-ga-i. Te Dios jíín táká ñayivi, n̄i kakusi-gá in̄i jíín-i.

3

Juan, cha skuánducha

1 Te nuu xiá'un kuia ja tá'ú tíñu cha Tiberio César, te Poncio Pilato kúu-de gobernador ñuu Judea. Te Herodes tá'ú-de tíñu ñuu Galilea. Te ñani-de Felipe tá'ú tíñu ñuu Iturea ndañú Traconite. Te Lisaniás tá'ú tíñu-de ñuu Abilinia.

2 Te sutu ñá'nu kákuu Anás jíín Caifás, te n̄i cha tu'un máá Tatá Dios nuu Juan, se'e Zacarías káncha-de nuu ñú'un té'é.

3 Te n̄i kii-de n̄i jíkó núu-de ní ñú Jordán. Te jáni-de tu'un jánducha, jíín tú'un nakani in̄i náva'a sá'a Dios tuká'nu in̄i nuu kuáchi.

4 Te súan n̄i cha Isaiás tutu, chi cha jáni tu'un Dios n̄i kuu-de sáa: ñin ndajá'a, kana jaa-de onde nuu ñú'un té'é: Sátu'a-ró íchi máá Jito'o-yo, te sándóo-ró íchi-yá.

5 Taká yi'ndi nachítú. Te nuu taká yuku jíín tindu. Te ndundóo íchi yakuá. Te ichi ndái ndulii.

6 Te taká ñayivi, kuni-i ja Dios nama-ya-í. Achí.

7 Te ni kenda koyo kua'a ñáyiví nu-dé ja skuánducha-dé-i. Te ni ka'an-de jíin-i: Se'e koo kákuu-ró. Ndéja ní kastu'ún nu-ro ja kúnu-ró kóto-ró juicio chaá.

8 Núsáá te sá'a-ró tíñu sikí ja á ni nakani iní-ro-ún. Te ma kéjá'á-ró káni iní-ro: Abraham kúu táa-ri, achí-ro. Chí ká'an-ri jíin-ró ja kúu-ni sá'a Dios ja táká yuu yá'a nduu se'e Abraham.

9 Te vina a kátúu tú'a hacha ja xítí yúnu ondé yo'o. Te taká yunu ja tú kúun nde'e vá'a xini, xití te kivi nuu ñú'ún. Achí-de.

10 Te ñáyiví kuá'a-ún, ni kajika tu'ún-i-de: Te ndasa sá'a-ná núsáá, achí-i.

11 Te ni ka'an-de: Ja ñáva'a uu su'nu, ná kuá'a nuu ja tú ñáva'a kuti. Te ja ñáva'a ja kée, suni súan ná sá'a, achí-de jíin-i.

12 Te suni ni chakoyo yaku chaá xíní ja kuánducha-dé. Te ni kaka'an-de jíin Juan: Maestro, te náá, naún sá'a-ná, achí-de.

13 Te ni ka'an-de jíin: Ma skáa-ró kakán-ro ndasa ni ta'u tíñu nuu-ro, achí-de.

14 Te suni yaku soldado, ni kajika tu'ún yúan-de: Te náá, ndasa sá'a-ná jíná'an-ná, achí. Te ni ka'an-de jíin: Ma kuáncha-ro ndátíñu tá'an-ró, ni ma sátú'ún-ró, te koo si-ní iní-ro jíin yá'u-ró.

15 Te kájani iní taká chaá sikí Juan ja sánaa te kúu-de Cristo xí túu, chí ñáyiví-ún, káindatu-i chaá-ya.

16 Te ni ka'an Juan: Ruu, chí jíin ndúcha skuánducha ndíja-ri róó. Ko vai ñn I'a kúñá'nu-ga vásá rúu, ja tú kúñá'nu-ri ndájí-rí ñii yí'i ndijan-yá. Máa-yá, chí jíin Espíritu Santo skuánducha-yá róó jíin ñú'ún.

17 Te t̄in-ya pala chíxí'ú trigo. Te nasándoo va'a-ya era-ya. Te nastútú-yá trigo nd̄ivi in̄i yaka-ya. Te ka'mu-ya paja nuu ñú'un ja má ndá'va kuti-gá.

18 Te kua'a-gá tu'un n̄i ka'an xaan-dé nuu ñáyivi-ún. Ch̄i súan n̄i jani-de tu'un va'a-ya núu-í.

19 Te suni n̄i ka'an xaan-dé nuu Herodes, cháa tá'ú tíñu-ún. Ch̄i cháa-ún, n̄i jaka-de Herodías, ñasí'í ñani-de Felipe. Te kua'a-gá tíñu ñáá súan n̄i sá'a Herodes.

20 Te ja ví'í-gá n̄i sá'a-de kúu ja ní chindee-de Juan vekaa.

Ja ní janducha Jesús n̄i sá'a Juan

21 Te nuu ní nd̄i'í n̄i kajanducha ñáyivi, te suni n̄i janducha Jesús. Te nini jikán ta'u-yá, te n̄i nuña-ni and̄iví.

22 Te nátu'un forma paloma n̄i jungava Espiritu Santo siki-yá. Te ichi and̄iví ní kenda ñn tu'un n̄i ka'an: Máa-ró kúu Se'e-r̄i te kúndá'ú in̄i-r̄i róó. Te kús̄i in̄i-r̄i jíin-ró. Achí.

Lista ndasa vai tata Jesucristo

23 Te ná n̄i kejá'á Jesús stá'an-ya tú'un, ío-ya okó ux̄i kua. Te kájani in̄i ñáyivi já sé'e José kúu-ya. Te táa José n̄i kuu Elí,

24 ja kúu se'e Matat, se'e Leví, se'e Melqui, se'e Jana, se'e José,

25 ja kúu se'e Matatías, se'e Amós, se'e Nahum, se'e Esli, se'e Nagai,

26 ja kúu se'e Maat, se'e Matatías, se'e Semei, se'e José, se'e Judá,

27 ja kúu se'e Joana, se'e Resa, se'e Zorobabel, se'e Salatiel, se'e Neri,

28 ja kúu se'e Melqui, se'e Adi, se'e Cosam, se'e Elmodam, se'e Er,

29 ja kúu se'e Josué, se'e Eliezer, se'e Jorim, se'e Matat,

30 ja kúu se'e Leví, se'e Simeón, se'e Judá, se'e José, se'e Jonán, se'e Eliaquim,

31 ja kúu se'e Melea, se'e Mainán, se'e Matata, se'e Natán,

32 ja kúu se'e David, se'e Isaí, se'e Obed, se'e Booz, se'e Salmón, se'e Naasón,

33 ja kúu se'e Aminadab, se'e Aram, se'e Esrom, se'e Fares, se'e Judá,

34 ja kúu se'e Jacob, se'e Isaac, se'e Abraham, se'e Taré, se'e Nacor,

35 ja kúu se'e Serug, se'e Ragau, se'e Peleg, se'e Heber, se'e Sala,

36 ja kúu se'e Cainán, se'e Arfaxad, se'e Sem, se'e Noé, se'e Lamec,

37 ja kúu se'e Matusalén, se'e Enoc, se'e Jared, se'e Mahalaleel, se'e Cainán,

38 ja kúu se'e Enós, se'e Set, se'e Adán, se'e Dios.

4

Sikijá ní jito nchaq tá'an kui'na jín-yá

1 Te Jesús, ni chítú ndii-yá jín Espíritu Santo. Te ni ndenda-ya yúcha Jordán kua'an-ya. Te ni jaa-ya onde nuu ñú'un té'é ní sá'a Espíritu Santo.

2 Te yúan ni kanchaa-ya úu xiko kivi. Te ni jito nchaq tá'an kui'na jín-yá. Te taká kivi-ún, tú ní yée kúti-yá, chi onde ni ja'a kivi, te vása ni ji'i-ya sóko.

3 Yúan-na te ni kachi kui'na-ún jín-yá: Nú Se'e Dios kúu-ró, ka'an jín yúu yá'a ná ndúu staa, áchí.

4 Te Jesús n̄i ka'an-ya jíin: Yóso núu tutú: Nasu máni máá stáa kée cháa te kuchaku-de, chí sua jíin tú'un Dios, áchí-ya.

5 Te n̄i jaka kui'na-ún-ya kuá'an jíin-yá xin̄i ñn yuku súkún. Te ñn núnúu-ni te n̄i stá'an-ni taká ñuu níí ñúyivi núu-yá.

6 Te n̄i kach̄i kui'na-ún jíin-yá: Kuá'a-r̄i taká ñuu luu yá'a nuu-ro te tá'ú tíñu-ró núu. Chí máá-rí t̄in ndi'i, te ndé nuu kuní-r̄i, te kuu kuá'a-r̄i.

7 Núsáa te nú chiñú'ún-ró rúu, te kuá'a-r̄i taká ñuu yá'a nuu-ro. Achí.

8 Te n̄i ka'an Jesús: Satanás, kuxio kuá'an, chí yóso núu tutú: Chiñú'ún-ró máá Tatá Dios máá-ró, te nuu máá ñn-ni-ya kuátíñu-ró, áchí. Achí-ya.

9 Te kua'an tuku jíin-yá ñuu Jerusalén. Te yúan n̄i kaa jíin-yá xin̄i torre ve'e ñ. Te n̄i ka'an jíin-yá: Te nú Se'e Dios kúu-ró, te súnгава-ró máá-ró yá'a te onde nuu ñú'un,

10 chí yóso núu tutú: Táji-yá ndajá'a-yá kii te koto-ya róo.

11 Kunu nchaa-ya róo náva'a tú stují-ro já'a-ro núu yúu, áchí. Achí kui'na.

12 Te n̄i ka'an Jesús: A yóso núu tutú: M̄a kóto nchaa-ro máá Tatá-ro Dios, áchí-ya jíin kui'na-ún.

13 Te n̄i ndi'i n̄i jito nchaa kui'na-ún-ya. Te n̄i kuxio núu-ni kua'an.

Ja ní kaské'ich̄i-i-ya iní ñuu Nazaret

14 Te jíin fuerza Espíritu kuano'on Jesús ñuu Galilea. Te n̄i jich̄a tu'un-ya níí ndáñúu yani yúan.

15 Te n̄i stá'an-ya tú'un in̄i ve'e sinagoga ñayivi yúan. Te n̄i kanakana jaa ndi'i-i-ya.

16 Te n̄i jaa-ya ñúu Nazaret, nuu ní ja'nu-ya. Te n̄i k̄ivi-ya iní ve'e sinagoga nátu'un sá'a-ya táká k̄ivi ndétatú. Te n̄i ndukuiñi-ya ní ka'u-ya ñn tutu.

17 Te yúan ío tutu Isaías chaa n̄i jani tu'un Dios onde sáá. Te n̄i kaja'a-de nuu Jesús. Te n̄i janu-ya tutú-ún. Te n̄i jini-ya ñn nuu yóso, te n̄i ka'u-ya:

18 Espiritu máá Tatá Dios j̄ika-ya j̄ín-rí, chi n̄i teta'an-ya rúu náva'a kani-r̄i tu'un va'a nuu ñáyivi ndá'ú. Te n̄i táji-yá ruu vai-r̄i náva'a sá'a-r̄i tana ñáyivi kákukuí'a in̄i, te kastu'ún-rí nuu ñáyivi káindasu koo libre-i. Te taká ñáyivi kuáá, ndundij̄in nuu-í, te nama-r̄i ñáyivi ní katuji.

19 Te náva'a kani-r̄i tu'un s̄iki kuiá j̄ata'an in̄i máá Tatá Dios, áchí-ya.

20 Te n̄i natuu-yá tutu-ún. Te n̄i nakua'a-ya núu cháa j̄atíñu. Te n̄i nungoo-ya. Te taká chaa ká'jin in̄i ve'e sinagoga, kándé'é vá'a-de nuu-yá.

21 Yúan-na te n̄i ka'an-ya j̄ín-de: Vina a n̄i kajini so'o-ró já ní sk̄ikuu tu'un ká'an tutu ñi yá'a, áchí-ya.

22 Te ndivii-dé n̄i kaka'an va'a-de tu'un-ya. Te kánaa iní-de kándé'é-de nuu-yá ja lúu ká'an-ya. Te n̄i kaka'an-de: Á nasu sé'e José kúu chaa yá'a. Achí-de.

23 Te n̄i ka'an-ya j̄ín-de: Jáni in̄i-r̄i ja sánaa te ka'an-ro tú'un yátá yá'a j̄ín-rí: Chaa táná, sá'a tana máá-ró, te taká tiñu n̄i kajini tu'un-r̄i n̄i sá'a-ró ñúu Capernaum, suni súan ná sá'a-ró ñúu-ro yá'a vii, achí-ro.

24 Te n̄i ka'an-ga-ya: Jandáa ká'an-r̄i j̄ín-ró, ja ñáyivi máá ñúu chaa jáni tu'un Dios, máá-i kúu ja tú kájatá'ú-i-de.

25 Jandáa ká'an-r̄i j̄ín-ró, ja ní io kua'a ñá'an

ní kendo ndá'ú ñuu Israel kivi ní chaku Elías, te kivi-ún ni ndasu andívi uní kua iñu yo. Te ni io ñn tama xa'an ñí-ni ñuu-ún.

26 Ko tú ní tájí-yá Elías ki'in-de nuu ní ñn ña'an-ún, chi máá-ni onde ñuu Sarepta ndañú Sidón ni ja'an-de nuu ñn ña'an ní kendo ndá'ú.

27 Te iní ñuu Israel, suni ni io kua'a cháa ni kate'yu ndí'yi, kivi ní chaku Eliseo, cháa ni janí tu'un Dios. Ko tú ni ñn cháa-ún ní ndúndoo, chi máá-ni Naamán, cháa ñuu Siria. Achí-ya.

28 Yúan-na te taká cháa ká'in iní ve'e sinagoga, ni kakiti iní-de ja ní kajini so'o-de tu'un ká'an-ya.

29 Te ni kandonda-de siki-yá ni kakifi'in-de-ya yata ñuu-ún, te kua'an-de jín-yá xini yuku núu kándi ñuu-de. Te yúan súnгава-de-ya kákuñi-de.

30 Ko máá-yá, ni ja'a-ya má'ñú-de, te kua'an-ya.

Ja ní kiñi'in-ya tachi kini

31 Te ni najinu-ya ñuu Capernaum, ndañú Galilea. Te ni stá'an-ya tú'un nuu-dé jíná'an-de ndita'an kivi ndétatú.

32 Te ni kanaa iní-de kajini so'o-de tu'un stá'an-ya, chi ni stá'an-ya nátu'un ñn cháa ndiso tíñu.

33 Te iní ve'e sinagoga kánde ñn cháa tá'an tachi kini. Te cháa-ún, ni kana kó'ó-de:

34 Kuxio-ní Táta, chi tú káyitá'an-ná jín-ní, Jesús ñuu Nazaret. Vai-ní xnáa-ní náá náún. A jiní-ná na ní kúu, cháa ndoo nuu Dios. Achí.

35 Te Jesús, ni ka'an xa'an-yá jín: Kasu yu'u-ro te kenda-ró-de, achí-ya. Yúan-na te ni ndua-ni cháa-ún ma'ñú ñáyivi, ni sá'a tachi kini-ún. Te ni kenda kua'an iní-de. Te tú naún ní sá'a jín-de.

36 Te ndivii-í, n̄i kayu'ú-i. Te kándatu'ún-i: Naún tu'un kúu ya'á. Chi ndíso tíñu-de ja tá'ú ní'in-de tíñu nuu tachí k̄ini te kenda koyo, káka'an-i.

37 Te tu'un-ya ní jicha nuu kua'an taká lado ndañúu yúan.

Ja ní nasáva'a-ya náchisó Pedro jíin sáva-ga-i

38 Yuán-na te n̄i ndukuiñi Jesús, n̄i kenda-ya iní ve'e sinagoga. Te n̄i kivi-ya vé'e Simón. Te náchisó Simón, yí'i xaan kiji-ña. Te ni kaka'an nda'ú-de jíin-yá ndasa kuu-ña.

39 Te n̄i kandita-ya núu-ñá, te n̄i ka'an xaan-yá nuu kiji-ún. Te n̄i kee-ni kiji-ún-ña. Te n̄i ndukoo-ni-ña. Te n̄i jatíñu-ña núu-yá jíná'an-ya.

40 Te kuakee ndikandii, te taká ja káñava'a ñayivi káku'u t̄ini nuu kué'e, n̄i kakinchaka-i nuu-yá. Te n̄i xndée-ya ndá'a-yá sik̄i ñin ñin-i te n̄i nasáva'a-ya-í.

41 Te suni in̄i kua'a ñayivi ní k̄akenda tachí k̄ini. Te n̄i k̄akana kó'ó: Máá-ní kúu Se'e Dios, áchí. Ko n̄i ka'an xaan-yá jíin. Te tú ní já'a-ya tú'un ka'an. Chi a k̄ajini ja máá-yá kúu Cristo.

42 Te n̄i kundijin. Te n̄i kenda-ya kuá'an-ya ñin nuu ñú'un té'é. Te ñayivi kánandúkú-i-ya, n̄i jakoyo-i nuu-yá. Te kásténdatu-i-ya náva'a tú kuxio-ya núu-í núu.

43 Ko máá-yá n̄i ka'an-ya jíin-i: Jínu ñú'un já súni nuu sáva-ga ñuu kani-ri tu'un va'a ñuu nuu tá'ú Dios tíñu. Chi yúan ní tájí-yá ruu vai-ri. Achí-ya.

44 Te jáni-ya tú'un in̄i ve'e sinagoga ñuu Galilea.

5

Ja ní kana-ya xiní cháa t̄in tiyáká

¹ Te n̄i kuu ja kándeé Jesús yu'u mar Genesaret. Te ñayivi, n̄i kajaxin-i-ya já ndúkú-i kuni so'o-i tu'un Dios.

² Te n̄i jini-ya úu barco ká'jin yani yu'u mar. Te chaá kátiin tiyáká, a n̄i kākenda-de in̄i barco. Te kánakacha-de ñunu-dé.

³ Te n̄i kivi-ya in̄i barco Simón. Te n̄i ka'an-ya jíin-de ja ná skáka-de in̄n tí'li kuxio nuu ñú'un. Te n̄i jungoo-ya. Te onde in̄i barco n̄i stá'an-ya tú'un nuu ñayivi.

⁴ Te nuu ní jinu n̄i ka'an-ya, te n̄i kachi-ya jíin Simón: Ná chó'ó núu kúnú ndúcha, te skuíta ka'nu-ró ñunu-ro, te tiin-ró tiyáká, achí-ya.

⁵ Te n̄i ka'an Simón: Maestro, níi niñú n̄i kasátiñu-ná, kó tú ni in̄n ní kátiin kuti-ná. Ko ja ká'an máa-ní kúu, te ná skuíta ka'nu-ná ñunu-ná, achí-de.

⁶ Te n̄i sá'a-de súan. Te n̄i jasú-de tiyáká kuá'a xaán in̄i ñunu-dé. Te ñunu-dé ndúkú té'nde núu.

⁷ Te n̄i kasá'a-de seña nuu tá'an-de, ká'jin in̄i inga barco, ná kii chindéé tá'an jíin-de. Te n̄i chakoyo-de. Te n̄i kaschítú ndíi-dé-ti in̄i ndendúú barco ja kuni kee barco-ún chii nducha núu.

⁸ Te Simón Pedro, n̄i jini-de ja súan n̄i kuu. Te n̄i jukuiñi jíti-de nuu Jesús, te n̄i ka'an-de: Kuxio-ní Táta, chi chaá ío kuachi kúu-ná, achí-de.

⁹ Chi máa-de jíin táka ja ní kachindéé tá'an jíin-de-ún, n̄i kánaa in̄i-de kánde'é-de ja ní kátiin-de tiyáká-ún,

¹⁰ te suni súan Jacobo jíin Juan, ndendúú se'e Zebedeo, chi chaá kachindéé tá'an jíin Simón kákuu-de. Te n̄i kachi Jesús jíin Simón: Ma yú'ú-ro. Onde vina te tiin-ró cháa. Achí-ya.

11 Yúan-na te nuu ní kandenda barco nuu ñú'un íchí, te n̄i kaxndóo ndí'i-de ndatíñu-de. Te n̄i kandikin-de-ya.

Ja ní nasáva'a-ya ñn chaa té'yu ndí'yi

12 Te Jesús, kánde-ya ñn ñuu. Te n̄i jaa ñn chaa nuu-yá, té'yu ndí'yi-de. Te chaa-ún, n̄i jin̄i-de nuu Jesús. Te n̄i jukuiñi jíti-de. Te n̄i ka'an nda'ú-de jíin-yá: Táta, nú kuní-ní te kuu nasándoo-ní náá, áchí-de.

13 Yúan-na te n̄i skáa-ya ndá'a-yá. Te n̄i ké'é-yá-de. Te n̄i ka'an-ya: Kuní-ri, ná ndúndoo-ró, áchí-ya. Te ndí'yi té'yu-ún, n̄i kuxio-ni kua'an.

14 Te n̄i ka'an xaan-yá jíin-de: Ma kachí kuti-ro núu ní ñn. Ch̄i kuá'án, te stá'an-ro máá-ró núu sutú. Te kundá'a-ró ndatíñu stá'an-ro núu-dé, náva'a kun̄i-de ja ní ndundoo-ró, nátu'un n̄i tá'ú Moisés tiñu sáá. Achí-ya.

15 Ko tu'un-ya-ún, n̄i jicha-ga kua'an. Te n̄i kataka kua'a xaan ñáyivi já kúni ná'in-i, te nduva'a-i taká kue'e káta'an-i kákun̄i-i.

16 Te máá-yá, n̄i kusíin-ya kuá'an-ya ondé ñu'un té'é. Te yúan n̄i jikan ta'u-yá.

Chaa n̄i kuyúnú

17 Te ñn kiv̄i kánde Jesús stá'an-ya tú'un. Te chaa fariseo jíin maestro ley, káxiukú-de yúan. Te chaa-ún, n̄i kikoyo-de ichi taká ñuu Galilea ndañuu Judea jíin ñuu Jerusalén. Te fuerza máá Tatá Dios kánde jíin-yá náva'a nasáva'a-ya ñáyivi kú'u.

18 Te n̄i chaa yaku chaa, te nuu ñn jito yuu kándiso-de ñn chaa n̄i kuyúnú. Te kándúkú-de

skívi-de cháa-ún nuu kánde-de-ya, te kani-de cháa-ún nuu-ya.

19 Te ja kuá'a ñáyivi, te tú ní káni'in-dé ndénu skívi-de cháa-ún. Yúan-na te ni kákaa-de xini vé'e. Te yúan ni kaxndón-da-de teja, te ni kaskúun-de cháa-ún nuu Jesús sava ma'ñú jín jito yuu.

20 Te ni jini-ya já kákandíja cháa-ún. Te ni ka'an-ya jín cháa ni kuyúnú-ún: Súchi, a ío tuká'nu ini nuu táka kuachi-ró, áchí-ya.

21 Yúan-na te cháa káchaa tutu jín cháa fariseo, ni kejá'a-de kájani ini-de: Ndé cháa kúu ya'a ja ká'an tu'un ndíva'a. Ndéja kúu sá'a tuká'nu ini nuu kuáchi, chi in-ni máa Dios, áchí-de.

22 Yúan-na te Jesús, a ni jini-ya já súan kájani ini-de. Te ni ka'an-ya jín-de: Naún kájani ini-ro.

23 Ja úu tu'un yá'a ndéja yí-ga káa. Á ka'an-ri: A ío tuká'nu ini nuu táka kuachi-ró, xí ká'an-ri: Ndukoo, te kaka-ró.

24 Ko náva'a ná kuní-ro já máa Sé'e cháa ndíso-ya tíñu nuu ñúyivi yá'a ja sá'a-ya tuká'nu ini nuu kuáchi, te ná ká'an-ri inga tu'un jín cháa ni kuyúnú yá'a núsáa: Jín-ro ká'an-ri, ndukoo, te naki'in-ró jito yuu-ro, te no'on-ro vé'e-ró. Achí-ya.

25 Te ni ndukoo-ni cháa-ún jito nuu ñáyivi-ún. Te ni naki'in-de jito nuu ní katúu-dé-ún. Te kuano'on-dé ve'e-de, nákana jaa-de Dios.

26 Te táka ñáyivi-ún, ni kanaa ini-i kánde'é-i. Te ni kayu'ú xa'an-í. Te ni kanakana jaa-i Dios: Vina te ni kajini-yo tíñu ñá'nu xa'an yá'a, áchí-i.

Ja ní kana-ya xini Leví

27 Yuán-na, te ni kenda Jesús kua'an-ya. Te ni jini-ya núu in cháa xini, nání-de Leví, káncha-de

nuu kútútú xú'ún ñúu. Te n̄i ka'an-ya jíin-de: Kundikin-ro rúu, áchí-ya.

28 Te n̄i xndóo-de taká ndatíñu-de. Te n̄i ndukuiñi-de. Te n̄i ndikin-de-ya.

29 Te n̄i sá'a Leví ñn gasto ká'nu ini ve'e-de, te n̄i io kua'a tá'an-de, cháa xíní jíin sáva-ga-de. Te cháa-ún, káyee-dé staa jíin-yá.

30 Te cháa káchaa tutu jíin cháa fariseo, n̄i kaka'an-de sik̄i cháa káskuá'a jíin-yá: Naja káyee-ro káji'i-ró jíin cháa xíní jíin cháa ká'io kuachi, áchí-de.

31 Te n̄i ka'an Jesús, cháa ká'io ndáján, tú kánandi'i-de cháa táná, chi cháa káku'u kúu ja kájinu ñú'ún.

32 Na tú vai-ri kana-ri xini cháa ndaa. Chi cháa ká'io kuachi, kána-ri xini ná nákanini-de, áchí-ya jíin-de.

Sik̄i tú'un kondicha ini

33 Yúan-na te n̄i kaka'an-de jíin-yá: Chaa káskuá'a jíin Juan, tini jínu ká'io ndicha ini-de te kájikan ta'u-dé. Te suni súan kásá'a cháa káskuá'a jíin cháa fariseo. Ko cháa káskuá'a jíin máá-ní, naja máni káyee-dé káji'i-de. Achí-de.

34 Te n̄i ka'an-ya jíin-de: Á kuu sá'a-ró já kóndicha ini ñayivi ká'iin víko tánda'a, te nú kánchaa yii jíin-í.

35 Ko chaa ñn kivi já kuxio yii núu-í. Te kivi-ún, kuu kondicha ini-í. Achí-ya.

36 Te n̄i ka'an-ya ñn tu'un yátá jíin-de: Tú ni ñn náchu'un sa'ma jáá núu sú'nu tu'ú. Te nú súan, suni máá já jáá-ún ka'ncha-ga, chi nuu sú'nu tu'ú ma kúu nuku'un sa'ma jáá.

37 Te tú ni ñn chu'un vino jáá iní ñii tú'ú, ch̄i nú súan, te máá vino jáá-ún ndátá ñii-ún, te vino-ún kat̄i, te ñii-ún naa.

38 Ko vino jáá jíin ñii jáá, kúu ja kúu ku'un in̄i. Te kendoo va'a ndendúú.

39 Te tú ni ñn-i íó, ja á n̄i ji'i-i ja tu'ú, te kuní tuku-i ko'o-i ja jáá, chi: Ja n̄i kutú'ú kúu ja vá'a-ga, ách̄i-i. Achí-ya.

6

Ja ní kakachi-de yoko kivi ndétatú

1 Te kivi ndétatú nuu semana un̄i, te n̄i ja'a Jesús kua'an-ya ñn nuu káa trigo. Te cháa káskuá'a jíin-ya n̄i kakachi-de yoko trigo, n̄i kakñn-dé in̄i nda'a-dé, te káyee-dé.

2 Te sava cháa fariseo n̄i kaka'an-de jíin-ya: Naja kásá'a-ró jián, ch̄i tú íó ley sá'a-ró súan kivi ndétatú, ách̄i-de.

3 Te n̄i ka'an Jesús: Á tú ní káka'u kuti-ro tutú naún ní sá'a David. Ch̄i máá-de jíin cháa n̄i kaxiukú jíin-de, n̄i kaji'i-de soko ñn kivi.

4 Te n̄i kivi-de in̄i ve'e Dios, te n̄i ki'in-de statilá kaxiukú ndijín, n̄i yee-dé. Te suni n̄i ja'a-de nuu cháa kaxiukú jíin-de-ún n̄i káyee. Te tú íó ley kee ní ñn cháa statilá-ún, ch̄i máni sutu káyee núu. Achí-ya jíin-de.

5 Te n̄i ka'an-ga-ya jíin-de: Máá Sé'e cháa, suni Jito'o kivi ndétatú kúu-ya, ách̄i-ya.

Ñn cháa n̄i ichi nda'a vá'a

6 Te inga kivi ndétatú, suni n̄i kivi-ya iní ve'e sinagoga, te n̄i stá'an-ya tú'un. Te yúan kánde ñn cháa n̄i ichi káján ndá'a vá'a-de.

7 Te cháa fariseo jíin cháa káchaa tutu, kájito yu'u-dé Jesús nú sá'a-ya taná kivi ndétatú, náv'a kakan-de kuachi siki-yá kuní-de.

8 Ko máa-ya, a ni jini-ya tú'un kájani ini-de. Te ni ka'an-ya jíin cháa kátí'íchi nda'a-ún: Ndukuiñi, te ichi má'ñú yá'a kundii-ro, áchí-ya. Te máa cháa-ún, ni ndukuiñi-de, te ni jukuiñi-de.

9 Yúan-na te ni ka'an Jesús jíin-de jíná'an-de: Ná kaká tu'ún-rí róo in tu'un. Ndé ley ío siki kivi ndétatú. Á sá'a va'a-yó, xí sá'a ñáa-yo. Á nama-yó in cháa ndúkú kúu, xí ká'ni-yo in ndiyi. Achí-ya.

10 Te ndé'é-ya nuu táká ja káxiukú xiiin-yá-ún. Te ni ka'an-ya jíin cháa kú'u: Skáa nda'a-ro, áchí-ya. Te ni sá'a-de súan. Te nda'a-dé-ún, ni nduva'a ii-ní.

11 Te máa-ún, ni kakiti xaan iní, te kándatu'ún ndasa sá'a jíin Jesús.

12 Te ni kuu kivi. Te ni kenda Jesús kuakakan ta'u-ya onde yuku. Te ní niñú ni jikan ta'u-ya nuu Dios.

Ja ní kaji-ya uxí uu cháa skuá'a jíin-ya

13 Te nuu ní kundijin, te ni kana-ya xiní cháa káskuá'a jíin-ya. Te ni nakaji-ya uxí uu tá'an-de. Te cháa-ún, ni skúnání-ya-de apóstol.

14 Te Simón, ni naskúnání-ya-de Pedro, jíin ñaní-de, Andrés, Jacobo, Juan, Felipe, Bartolomé.

15 Mateo jíin Tomás, Jacobo se'e Alfeo, jíin Simón cháa nání Zelote,

16 Judas ñani Jacobo, jíin Judas Iscariote ja ní nastúu-de Jesús.

Tu'un ni stá'an-ya núu-í

17 Te ni nuu-ya jíin-de jíná'an-de. Te ni jukuiñi-ya íin ndu'a. Te kua'a xáan cháa káskuá'a jíin-yá jíin kuá'a ñáyivi ñúu Judea jíin ñáyivi ñúu Jerusalén, jíin ñáyivi yú'u mar ñuu Tiro jíin ñúu Sidón, ni kikoyo-i ja kúni ná'in-i tu'un ka'an-ya, te suni ja ná ndúva'a-i kue'e káta'an-i kuní-i.

18 Te taká ñáyivi kándo'o jíin tachí káni, ni kanduva'a ndi'i-i ni sá'a-ya.

19 Te ndivii ñáyivi kuá'a-ún, ni kandúkú ndéé-i ké'é-i-ya. Chì ío fuerza iní-ya. Te ni nasáva'a-ya taká-i.

20 Te ni ndakoto-ya núu cháa káskuá'a jíin-yá. Te ni ka'an-ya: Xáán ndatu róó, cháa káta'an ndá'ú, chì kuu kivi-ró ñúu nuu tá'ú Dios tiñu.

21 Xáán ndatu róó ja káji'i-ro sóko vina, chì nda'a chii-ró. Xáán ndatu róó ja kánde'e-ro vina, chì kuaku-ro.

22 Xáán ndatu róó jíná'an-ró nú kákiti iní cháa kájito-de róó, jíin nú kákuxio-de nuu-ro kí'in-de, jíin nú káka'an tásí-de siki-ro, jíin nú káské'ichi-de róó nátu'un cháa ñáá, ja siki máá Sé'e cháa.

23 Sií ná kóo iní-ro kivi-ún, te kusii xáan iní-ro, chì ká'nu xaán kóo ta'u-ro onde andiví. Chì súan ni kasá'a táa-de jíin cháa ni kajani tu'un Dios onde sáá.

24 Ko naka ndá'ú kúu róó, cháa kúká, chì vina-ni ká'io sií iní-ro.

25 Naka ndá'ú kúu róó ja ká'in ti chii-ró vina, chì kuu-ro sóko. Naka ndá'ú kúu róó ja vina kájaku-ro, chì ndukuí'a iní-ro te nde'e-ro.

26 Naka ndá'ú kúu róó nú vina ká'an jíin'ún táká cháa jíin-ró. Chì súan ni kasá'a táa-de jíin cháa ni kajani tu'un xndá'ú onde sáá.

27 Ko ká'an-ri jíin róó ja kájini so'o: Kundá'ú ini-ro cháa kájito u'u róó, te sá'a va'a-ró jíin cháa kákiti ini nuu-ro.

28 Te ka'an va'a-ró jíin cháa káka'an ndiva'a jíin-ró. Te kakan ta'u-ro já'a cháa kásá'a tu'un tú'un sikí-ro.

29 Te nú ndé cháa stují in yiki núu-ro, suni kuá'a-ró tú'un ná stují-dé inga. Te nú ndé cháa jáncha-de tikachi-ró, ni su'nu-ro ma sásá'an-ró ná kí'in-de jíin.

30 Nani cháa jikán nuu-ro, te kuá'a-ró núu-dé. Te cháa kí'in ndatíñu-ro, ma nándakan-ro.

31 Te nátu'un kuní-ro sá'a ñayivi jíin-ró, suni súan sá'a máa-ró jíin-i.

32 Chi nú maní-ro jíin cháa maní jíin máa-ró, ndé cháa nakuatá'ú núu-ro núsáa. Chi cháa ká'io kuachi, suni maní-dé jíin cháa maní jíin máa-de.

33 Te nú sá'a va'a-ró jíin cháa kásá'a va'a jíin máa-ró, ndé cháa nakuatá'ú núu-ro, chi cháa ká'io kuachi, suni súan kásá'a-de.

34 Chi nú kuá'a núu-ró núu cháa ja ñúkuu ini-ro kuá'a-de nuu-ro, ndé cháa nakuatá'ú núu-ro, chi cháa ká'io kuachi, suni já'a núu-de nuu sáva-ga cháa ká'io kuachi, nává'a nani'in-gá-de.

35 Núsáa te kundá'ú ini-ro cháa kájito u'u róó, te sá'a va'a-ró jíin-de. Te kuá'a núu-ró núu-dé. Te ma kúñukuu ini-ro naún kuá'a-de nuu-ro. Te ká'nu koo ta'u-ro, te kuu-ró sé'e Dios andíví. Chi máa-yá, va'a ini-ya jíin cháa já'a ini jíin cháa ndiva'a.

36 Núsáa te kundá'ú ini-ro ñayivi nátu'un máa Táa-ro já súni kundá'ú ini-ya-í.

37 Ma ndón-da-ró sikí ñayivi, nává'a ma ndón-da-i

sikí máá-ró. Ma náku_xndíi-ró sikí-í, náva'a ma náku_xndíi-i sikí máá-ró. Sá'a tuká'nu iní-ro núu-í, náva'a ná sá'a-i tuká'nu iní-i nuu máá-ró.

³⁸ Kua'a nuu-í te suni súan kua'a-i nuu-ro. Chikua'á va'a-í, sání'in-i, kaja-í, te onde jichá chu'un-i kua'a-i nuu-ro. Chí suni jín kú'a nì chikua'á-ro-ún, suni nakukua'á-ro. Achí-ya.

³⁹ Te nì ka'an-ya ñn tu'un yátá jín-i: Chaa kuáá á kuu stá'an-de ichi núu ingá chaa kuáá. Á tú jungava ndendúu-de iní xa'va.

⁴⁰ ñn chaa skuá'a, nasu ñá'nu-ga kúu-de vásá maestro-de. Ko taká chaa káskuá'a, nú a nì kutu'a va'a-de, te koo-de natu'un maestro-de.

⁴¹ Naja ndé'é-ró já kándeé mī'ín ndúchi ñaní-ro, te tú nákaní iní-ro já ñn vitu kándeé nduchi máá-ró náún.

⁴² Naja ká'an-ro jín ñaní-ro: Ñáni, kundatu ná táva-rí mī'ín kándeé nduchi-ro, te tú nákaní iní-ro já kándeé ñn vitu ndúchi-ro náún. Chaa uu xini, xna'an-ga tava-ro vitú kándeé nduchi máá-ró. Yúan-na te kuu ndé'é vá'a-ró já táva-ro mí'ín kándeé nduchi ñaní-ro.

⁴³ Chí xini yúnu vá'a tú kúun nde'e káñáá. Te ni xini yúnu káñáá tú kúun nde'e vá'a.

⁴⁴ Chí ndita'an yunu, jín ndé'e te jiní-yo naún yunu kúu, chí tú táxín-yó mérkexé xini nú íñú, ni tú táxín-yó uva xini zarza.

⁴⁵ Chaa va'a, sá'a-de tiñu va'a, chí ío va'a iní-de. Te chaa ñáá, sá'a-de tiñu ñáá, chí káñáá iní-de. Chí tu'un ñú'un iní añú chaa, tu'un-ún ká'an-de.

⁴⁶ Naja káka'an-ro jín-rí: Táta, Táta, te tú káskíkuu-ró tíñu ká'an-rí jín-ró núsáá.

⁴⁷ Taká ñayivi vái nuu-rí, te jini so'o tu'un

ká'an-ri, te skíkuu, ná stá'an-ri nuu-ro na jín kété'an.

⁴⁸ Kúu nátu'un ñn cháa ja jáni-de ve'e-de, te ñi jacha kúnú-de. Te ñi jani-de ja'a sikí káva. Te nuu ní cháa ñn nducha ñú'ún xáan, te yucha-ún ñi kuni stúncháa ve'e-ún núú. Ko tú ní kandá kuti, chí sikí káva kandij.

⁴⁹ Ko ñayivi jini so'o, te tú skíkuu, yuán kúu nátu'un ñn cháa ñi jani-de ve'e-de nuu ñú'un, te tú yínduji ja'a. Te ñn nducha ñú'ún ní kani ve'e-ún, te ñi stúncháa-ni. Te ñi naa íi-ní ve'e-ún. Achí-ya.

7

Ja ní nasáva'a-ya mozo capitán

¹ Te ñi jinu ñi ka'an-ya ní kajini ná'ín ñayivi-ún. Yúan-na te ñi kivi-ya kuá'an-ya ñúu Capernaum.

² Te ñn cháa kúu capitán, ío ñn mozo-de ja maní-dé jín. Te mozo-ún, kú'u-i te a yani kuu-i.

³ Te cháa capitán yúan, ñi jini-de tu'un Jesús. Te ñi táji-de yaku cháa judío ñá'nu, kua'an nuu-yá, ka'an ndá'ú jín-yá ja ná kí-ya te nama-ya mozo-de.

⁴ Te ñi jakoyo cháa-ún nuu Jesús. Te ñi kaka'an ndá'ú-de jín-yá: Kánúú sá'a-ní ja ká'an-de,

⁵ chí maní-dé jín ñúu-ná. Te ñi jani-de ñn ve'e sinagoga kuu-ná jíná'an-ná. Achí-de.

⁶ Te kua'an Jesús jín-de. Te nuu ní kakuyani-ya vé'e-ún, te ñi táji capitán yaku amigo-de, kua'an nuu-yá. Te ñi ka'an-de jín-yá: Táta, tú kuní-ná sátéñu-ná ní ja kivi-ní iní ve'e-ná.

⁷ Ja yúan tú ní kuní-ná kii-ná nuu-ní núú, ko máni ka'an-ní, te ná ndúva'a mozo-ná.

8 Ch̄i máá-ná, suni cháa ndíso tíñu kúu-ná. Te tá'ú-ná tiñu nuu soldado-ná. Te ká'an-ná jíin ñn-de: Kuá'án, te já'an-de. Te jíin ingá-de: Ña'an, te cháa-de. Te jíin mozo-ná: Sá'a ya'á, te sá'a-i. Achí-de.

9 Tu'un yá'a ni jini so'o Jesús. Te ni naa iní-ya ní ndé'é-ya nuu-dé. Te ni xió káva-ya. Te ni ka'an-ya jíin ñáyivi kuá'a kándikin yata-yá: Ndaa ká'an-ri jíin-ró, ja ní iní ñuu Israel tú súan ní jiní-ri cháa kándíja, áchí-ya.

10 Te cháa ni táji-de nuu-ya núú, ni najakoyo-de ve'e. Te ni jini-de ja á ni nduva'a mozo-ún.

Ja ní nachaku se'e yí ña'an viuda

11 Yúan-na te ni kuu kivi. Te ni kivi Jesús kua'an-ya ñuu Naín. Te kua'a cháa skuá'a jíin-yá, jíin ñáyivi kuá'a, kája'an-i jíin-yá.

12 Te ni kuyani-ya yúñú-ún. Te kákiñi'in ñáyivi-ún ñn suchí yí ní ji'i-i, ja máá ñn-i nuu náa-i núú. Te ña'an viuda kuu-ña. Te suni kua'a ñáyivi ñúú-ún ká'jin jíin-ña.

13 Te ni jini máá Jito'o-yo núu-ñá. Te ni kundá'ú iní-ya-ñá. Te ni kachi-ya jíin-ña: Ma ndé'e-ro, áchí-ya.

14 Te ni kandita-ya. Te ni tin-ya camilla ndiyi-ún. Te ni kajukuiñi cháa kándiso-ún. Te ni ka'an-ya: Súchi, jíin-ró ká'an-ri, ndukoo, áchí-ya.

15 Yúan-na te ni ndukoo suchí ja á ni ji'i-ún. Te ni kejá'á-i náka'an-i. Te Jesús, ni nakua'a-ya-í nuu náa-i.

16 Te ndivii ñáyivi, ni kayu'ú-i. Te kánakana jaa-i Dios. Te sava-i káka'an-i: Ni cháa ñn cháa jáni tu'un

Dios nuu-yo, te kuñá'nu-de. Te sava-ga-i káka'an-i: Máá Dios, ni chaá-ya núu-yo. Achí-i.

17 Te tu'un-ya-ún ni jichá kua'an ní ñúu Judea jíin ní ñúu yani yúan.

Uu chaá ni tájí Juan nuu-ya

18 Te chaá káskuá'a jíin Juan, ni kakaštu'ún núu-dé ndasa ío taká tiñu. Yúan-na te ni kana Juan xini úu chaá káskuá'a jíin-de.

19 Te ni tájí-de kua'an nuu Jesús, náva'a kaka tu'ún-de-ya: Máá-ni kúu chaá kii-ún, xí kúndatu-yó ingá-de náún, achí-de.

20 Te ni jakoyo chaá-ún nuu-ya. Te ni kaka'an-de jíin-ya: Juan, chaá skuánducha, ni tájí-de náá vai koyo-ná nuu-ni vai kaka tu'ún-ná ní: Á máá-ni kúu chaá kii-ún xí kúndatu-yó ingá-de náún, achí-de.

21 Te suni máá hora-ún ni nasáva'a-ya kuá'a ñáyivi kaku'u, jíin já káte'yu, jíin já káta'an tachí kini. Te suni kua'a cháa kuáa, ni ndundijin nuu-dé ni sá'a-ya.

22 Te ni ka'an Jesús: Kuá'an, te kaku'ún-ró núu Juan naún ní kajini-ro, jíin tú'un ni kajini so'o-ró. Chaá kuáa, kándundijin nuu-dé. Te chaá rengo kánakaka-de. Te chaá té'yu ndi'yi kándundoo-de. Te chaá só'ó kánakuni so'o-de. Te chaá ni jii kánachaku-de sá'a-ri. Te suni jáni-ri tu'un va'a Dios nuu ñáyivi ndá'ú.

23 Te xáán ndatu koo chaá ja má náyu'ú-de koto-de ruu. Achí-ro.

24 Te chaá ni tájí Juan ni kenda-de káno'on-de. Te Jesús, ni kejá'a-ya ká'an-ya tú'un Juan jíin ñáyivi:

Naja ní kenda-ró kája'an-ro ondé ñu'un té'é. Ja ndé'é-ró ñin icha ja kandá sá'a tachi náún.

²⁵ Ko naja ní kenda-ró kája'an-ro. Ja ndé'é-ró núu ñin chaa ñú'un sa'ma ndúchá náún. Ko ná kástu'ún-rí, chaa káñu'un sa'ma lúu te ncháá va'a-de ja kákusiñ iní-de, máni iní ve'e rey káxiukú-de.

²⁶ Ko naja ní kenda-ró kája'an-ro. Ja ndé'é-ró núu ñin chaa jáni tu'un Dios náún. Te suni ká'an-ri jíin-ró: Kúñá'nu xaan-gá-de vása ñin chaa jáni tu'un Dios.

²⁷ Chaa yá'a kúu chaa yóso tú'un-de nuu tutú: Kuni so'o-ró chi táji-rí ndajá'a-rí kuxnúú-de ja-de, te chaa-ún sátu'a-de ichi-ro vása jáa-ro, áchí.

²⁸ Chi a ká'an-ri jíin-ró ja iní ñuyivi yá'a tú ío ni ñin chaa jáni tu'un Dios ja kúñá'nu-ga máa-de vása Juan chaa skuánducha. Ko máa cháa lúli-ga iní ñuu ñátu'un andívi, chaa-ún kúñá'nu-ga-de vása Juan. Achí-ya.

²⁹ Te chaa xíní jíin táká ñayivi-ún, kájini so'o tu'un ká'an-ya, te ni kajatá'ú-i tu'un Dios. Te ni kajanducha-í nuu Juan.

³⁰ Ko chaa fariseo jíin cháa maestro ley, ni kaské'ichi-de tu'un kuni Dios ja sá'a-de, kuachi ja tú ní kajanducha-dé nuu Juan.

³¹ Te ni kachi máa Jító'o-yo: Naún tu'un yátá skétá'an-ri jíin ñáyivi yá'a núsáá, te naún ní kandaku-i.

³² Kákuu-i nátu'un suchí lúli káxiukú núyá'u, ja kákana kó'ó-i xini tá'an-i: Ni kaxndé'e-ri xkuili nuu-ro, te tú ní kájita já'á-ró: Ni kanda'i-ri nuu-ro,

te tú ní kánde'e-ro, áchí-i.

³³ Chi ñi kii Juan cháa skuánducha. Tú ní yéé-dé staa, tú ní jí'i-de vino, te káka'an-ro: Tá'an-de tachí kíni.

³⁴ Ko máá Sé'e cháa yéé-yá, jí'i-ya. Te káka'an-ro: Yá'a ío ñn cháa yáji téyíí, te jí'i xaan-dé vino, cháa jini tá'an jín cháa xini jín cháa ká'io kuachi kúu-de. Achí-ro.

³⁵ Ko ñn cháa ndíchí, máni tiñu ndíchí sá'a-de. Te súan kuni-ro jándáa ndíchí-de. Achí-ya.

Jesús jín ñá'an ndiso perfume

³⁶ Te ñn cháa fariseo, ñi ka'an nda'ú-de jín Jesús kee-yá staa jín-de. Te ñi kivi-ya iní ve'e-de, te ñi jungoo-ya já kée-yá.

³⁷ Te ñn ña'an ío kuachi, kánchaa-ña ñuu yúan. Te ñi jini-ña já kánchaa Jesús ve'e ñn cháa fariseo. Te ñi cháa-ña jín ñn tiya'a perfume.

³⁸ Te kánchaa-ña núu já'a-yá ichi yatá-yá. Te ndé'e-ña, te ñi xndáji-ña já'a-yá jín ndúcha núu-ñá. Te ñi nasí'ichí-ña já'a-yá jín íxi xini-ñá. Te ñi tiyú'ú-ña já'a-yá, te ñi jí'i-ñá perfume ja'a-yá.

³⁹ Te fariseo, cháa ñi kana xini-yá-ún, súan ñi jini-de, te ñi jani iní máá-de: Nú cháa jáni tu'un Dios kúu cháa yá'a, te kuni-de ndé ña'an kúu ña'an yá'a núu. Chí ña'an yá'a, ja ké'é-ña-dé, ña'an ío kuachi kúu-ña, áchí-de.

⁴⁰ Yúan-na te ñi ka'an Jesús: Simón, ka'an-ri ñn tu'un jín-ró kuni-ri, áchí-ya jín-de. Te máá-de, ñi ka'an-de: Ka'an-ní, Maestro, áchí-de.

⁴¹ Te ñi ka'an Jesús: ñn cháa já'a núu xu'ún, ñi io uu cháa taú nuu-dé. ñn cháa, ñi taú u'un ciento peso. Te inga cháa ñi taú uu xiko uxí peso nuu-dé.

42 Te tú na jíin káñava'a cháa-ún ja nákunáa. Te n̄i sá'a-de tuká'nu in̄i nuu ndéndúú cháa-ún. Ka'an, ndé in̄i cháa-ún kúmani-gá jíin-de núsáá. Achí-ya.

43 Te n̄i ka'an Simón: Jáni in̄i-ná ja cháa n̄i sá'a-ga-de tuká'nu in̄i nuu-ún, áchí-de. Te n̄i ka'an-ya jíin-de: Jandáa ká'an-ro, áchí-ya.

44 Te n̄i xío kóto-ya íchi núu ñá'an-ún. Te n̄i ka'an-ya jíin Simón: Jini-ro ñá'an yá'a náún. N̄i k̄ivi-ri in̄i ve'e-ró, te tú ní já'a-ró ndúcha já ndúndoo ja'a-rí. Ko ñá'an yá'a, n̄i xndáji-ña já'a-rí jíin ndúcha núu-ñá. Te n̄i nasí'ichí-ña jíin íxi xiní-ñá.

45 Tú ní tíyú'ú-ró rúu. Ko ñá'an yá'a, onde n̄i k̄ivi-ri in̄i ve'e-ró, tú júkuiñi-ña já tíyú'ú-ña já'a-rí.

46 Tú ní jí'i-ro aceite xin̄i-rí. Ko ñá'an yá'a n̄i jí'i-ña perfume ja'a-rí.

47 Núsáá te ká'an-ri jíin-ró, ja á n̄i sá'a-ri tuká'nu in̄i nuu táká kuachi-ña vasa ío kua'a, chi n̄i kumani xáan-ñá jíin-rí. Ko nú sá'a-ri tuká'nu in̄i nuu in̄i cháa ío yaku-ni kuachi-de, te yaku-ni kumani-dé jíin-rí, áchí-ya.

48 Te n̄i ka'an-ya jíin-ña: A n̄i sá'a-ri tuká'nu in̄i nuu táká kuachi-ró, áchí-ya.

49 Te cháa káyee stáa jíin-yá, n̄i kakejá'á-de kájani in̄i máa-de: Ndé cháa kúu cháa yá'a, ja sá'a-de tuká'nu in̄i nuu kuáchi, áchí-de.

50 Te n̄i ka'an-ya jíin ñá'an-ún: N̄i kandíja-ró, te yuán ní nama-ri róo. Kuá'án, te ma yú'ú-ga-ro, áchí-ya.

8

Tu'un ñá'an ní kajatíñu nuu-yá

1 Yúan-na te kúkuéé-ga, te n̄i jika kuu-ya táká ñuu jín rancho. Te jáni-ya tú'un va'a te kástu'ún-yá ndasa koo máá ñuu nuu tá'ú Dios tiñu. Te máá uxí uu apóstol, kája'an-de jín-yá.

2 Te suni ío yaku ña'an já á n̄i kata'an-ña tachí káni jín kué'e, ja á n̄i nasáva'a-ya-ñá. Te ña'an-ún, suni kája'an-ña jín-yá. Te ñn-ña kúu María ñuu Magdala. Te in̄i ña'an yúan n̄i kiñi'in-ya usiá tachí káni kája'an onde sáá.

3 Te sava-ga-ña káinání-ña Juana, ñasí'í chaa nání Chuza, chaa ndíso tiñu Herodes, jín Susana, jín kuá'a-gá ña'an. Te kájatíñu-ña núu-yá jín'an-ya.

Tu'un yátá sikí chaa sáka trigo

4 Te n̄i kakutútú kuá'a xaan ñáyivi. Te ñayivi káxiukú táká ñuu-ún, n̄i jakoyo-i nuu-yá. Te n̄i ka'an-ya ñn tu'un yátá jín-i:

5 ñn chaa sáka trigo, n̄i kenda-de sáka-dé trigo-de. Te jachá-de, te ñn nun̄i ní jungava yu'íchi te n̄i jañu-i sikí. Te tisaa andíví ní kakókó-tí.

6 Te inga n̄i jungava sikí yúu. Te n̄i kana. Ko n̄i ichi, chi tú kajin.

7 Te inga n̄i jungava ma'ñú íñu. Te ñn núu-ni n̄i kakana íñu jín. Te n̄i kajasu nuu.

8 Te sava n̄i kajungava nuu ñú'un vá'a. Te nuu ní kakana, te ja ñn, te n̄i ja'a ciento nun̄i. Achí-ya. Yúan-na te ká'an jaa-ya: Chaa ío so'o, kuni ná'in-de, te ná kuni so'o-de, achí-ya.

9 Te chaa káskuá'a jín-yá, n̄i kajika tu'un-de-ya naún kuni ka'an tu'un yátá-ún.

10 Te n̄i ka'an-ya: Róo, chi a kuajuku'un in̄i-ro tú'un yísá'í yá'a sá'a Dios, ndasa koo ñuu nuu tá'ú

Dios tiñu. Ko ká'an-ri tu'un yátá jíin sáva-ga-i náva'a vasa ndé'é-i, ko ma kuní-i, te vasa jíni so'o-i, ko ma júku'un iní-i.

¹¹ Tu'un yátá yá'a kuní ka'an: Tata-ún kúu tu'un Dios.

¹² Tata ni kajungava yu'íchi-ún kákuu chaá kájini so'o tu'un. Te cháa-ni kui'na te jánchaá tu'un-ún iní añú-de náva'a tú kandíja-de te kaku-de.

¹³ Te ja ní kajungava siki yúu-ún kákuu chaá kájini so'o-de tu'un. Te kúsi iní-de jíin. Ko túu nuu káka yo'o iní-de. Te yaku-ni kivi kákandíja-de. Te nú ndóna tundó'o siki-dé te kánayu'ú-de.

¹⁴ Te ja ní kajungava ma'nú iñu kákuu chaá kájini so'o-de. Ko nú kua'an-de, te kákutéñu-de jíin ndátíñu-de, chi kákuni-de kukúká-de náva'a koo si iní-de. Yuán náa tú'un iní-de. Te tú yíja va'a nuni-dé.

¹⁵ Ko ja ní kajungava nuu ñú'un vá'a kákuu chaá kánde añú va'a añú ndaa iní-de. Te tu'un ni kajini so'o-de-ún, ñú'un ni'in iní-de. Te kaja'a-de nuni táka kivi.

Tu'un yiti

¹⁶ Tú ni ñn ñayivi chí'i-i ñu'un xini yiti te jasú-i kisi siki, ni tú jáni-i chi jito. Chi sua kundii nuu ñn candelero, náva'a tuun ndua ñú'un nuu ñayivi kivi koyo.

¹⁷ Chi tú ío ni ñn tiñu yisa'í sáni, chi stá'an ndijin-ya táka-ni. Ni tú ío ni ñn tu'un yisa'í sáni, chi vai ndijin taká-ni sá'a-ya, te kuni-yo núu.

¹⁸ Núsáa te ná kúni so'o va'a-ró, chi chaá ñáva'a, te kii-ga nuu-dé, te chaá tú ñáva'a, vasa jáni iní-de ja á ñáva'a-de te kuxio ki'in, áchi-ya.

Náa-ya jín ñani-ya

19 Yúan-na te n̄i jaa náa-ya jín ñani-ya núu-ya. Te tú ní kúu k̄iv̄i koyo-ña núu-ya s̄ik̄i já kuá'a ñáyiv̄i.

20 Te n̄i kakastu'ún ñáyiv̄i-ún nuu-yá: Náa-ní jín ñani-ní ká'jin-ña yata vé'e, te ka'an-ña jín-ní kákuni-ña, áchí-i.

21 Yúan-na te n̄i ka'an-ya: Náa-ri jín ñani-ri kákuu ñáyiv̄i kájini so'o tu'un Dios, te káskíkuu-i, áchí-ya jín-i.

Já ní jukuiñi tachi xáan ní sá'a-ya

22 Te ñ̄n k̄iv̄i, n̄i k̄iv̄i-ya iní ñ̄n barco jín cháa káskuá'a jín-ya. Te n̄i ka'an-ya jín-de: Ná k̄ija'a-yó ingá lado mar. Te n̄i kaskáka-ya barco kaja'an-ya.

23 Ko nini káskáka-de barco, te n̄i kixi-ya. Te n̄i ndonda ñ̄n tachi xáan núu mar. Te ndúkú chítú ndúcha iní barco, te a yani koo tundó'o núu.

24 Te n̄i jakoyo-de nuu-ya. Te n̄i kaxndúkoo-de-ya. Maestro, Maestro, vina te naa-yo, áchí-de. Te n̄i nata'u núu-ya. Te n̄i ka'an xaan-yá nuu tachi-ún jín núu mar. Te n̄i kuná'ín-ni. Te ná'ín yúú íi-ní n̄i kuu.

25 Te n̄i ka'an-ya jín-de: Naja tú kákandíja-ró. Te káyú'ú-de, te kánaa iní-de kánde'é-de. Te káka'an jín tá'an máa-de: Ndé cháa kúu cháa yá'a, ja ondé nuu tachi jín núu ndúcha tá'ú-de tiñu te kájandatú nuu-dé, áchí-de.

Chaa tá'an tachi kini onde ndañúu Gadara

26 Te n̄i jakoyo-de ñuu Gadara, ja kánchaa ichi núu ñúu Galilea.

27 Te nuu ní jaa-ya núu ñú'un íchí, te ñ̄n cháa ñuu-ún n̄i kita'an-de-ya. Te tá'an-de kua'a tachi kini. Te n̄i kuu kua'a kuiá ja tú ñú'un kuti-dé

sa'ma, ni tú ncháá-de ñn ve'e, chi mā ñú vé'e añú ncháá-de.

²⁸ Te cháa-ún, ni jini-de nuu Jesús. Te ni jukuiñi jítí-de nuu-yá. Te ni kana jaa-de: Naún sá'a-ní jíin-ná Jesús, Se'e Dios, I'a kúñá'nu xaan. Ká'an nda'ú-ná jíin-ní mā xndó'o-ní náá, áchí-de.

²⁹ Te ni tá'ú-yá tiñu nuu tachí káni-ún ná kenda ki'in iní cháa-ún, chi ni kuu kua'a kuiá xndó'o cháa-ún. Te ni kaju'ni-i cháa-ún jíin cadena jíin manea ka. Ko ndi'i ni kukuáchi sá'a-de. Te kenda-de já'an-ni-de onde ñu'un té'é sá'a tachi káni-ún.

³⁰ Te Jesús, ni jikā tu'ún-yá-de: Naún nání-ró, áchí-ya. Te ni ka'an-de jíin-yá: Já kuá'a xaan nání-ná, áchí, chi yí'i kua'a xaan tachí káni iní-de.

³¹ Te ni kaka'an nda'ú tachi-ún jíin-yá ja ná tú tájí-yá ki'in iní tunchi kúnú.

³² Te yuku yúan ío ñn tiku'ni kiní kájitu-ti. Te yúan ni kaka'an nda'ú jíin-yá ja ná kuá'a-ya tú'un kivi koyo iní-ti. Te ni ja'a-ya tú'un kája'an.

³³ Te ni kenda tachi káni-ún iní cháa-ún kája'an. Te ni kivi koyo iní kiní. Te tiku'ni kiní-ún ni kajungoyo-ti yúkava-ún onde iní mar. Te nuu mar ni kaji'i-ti.

³⁴ Te cháa kándito-ti, ni kajini-de ja súan ni kuu. Te ni kajinu-de kája'an-de. Te ni kakastu'ún-de nuu ñáyivi ñú-ún jíin táká rancho.

³⁵ Te ni kenda koyo ñáyivi-ún ja ndé'é-i naún ní kuu. Te ni jakoyo-i nuu Jesús. Te ni kajini-i nuu cháa ni kenda tachi káni-ún, kánchaa-de nuu já'a Jesús, ñú'un-de sa'ma, te a ni nduva'a xini-dé. Te ni kayu'ú-i.

³⁶ Te cháa ni kajini, ni kajani-de tu'un nuu

ñáyivi-ún, ndasa ni nduva'a chaa ni ta'an tachi kini.

³⁷ Yúan-na te taká ñáyivi ñúu Gadara, ni kaka'an nda'ú-i jín-yá ja ná kúxio-ya kí'in-ya, chi xaan káyu'ú-i. Te máá-yá, ni ndivi-ya iní barco. Te ni naxió káva-ya kuá'an-ya.

³⁸ Te chaa ni kakenda tachi-ún, ni ka'an nda'ú-de ja kuéni kí'in-de jín-yá. Ko Jesús, ni tájí-yá-de kua'an-de:

³⁹ Kuáno'on vé'e-ró, te kani-ró tú'un ná ñá'nu xaan tíñu ni sá'a Dios jín-ró, áchí-ya jín-de. Te máá cháa-ún ni kee-de kua'an-de. Te ni jani-de tu'un ní ñúu yúan ná ñá'nu xaan tíñu ni sá'a Jesús jín-de.

⁴⁰ Yúan-na te ni najaa-ya. Te ñáyivi-ún ni kaka'an va'a-i jín-yá, chi ndivii-í káindatu-i-ya.

Tu'un sesí'i Jairo

⁴¹ Te in chaa kúñá'nu iní ve'e sinagoga nání-de Jairo, ni chaa-de. Te ni jukuiñi jíti-de nuu já'a Jesús. Te ni ka'an nda'ú-de jín-yá ja ná kivi-ya iní ve'e-de.

⁴² Chi ío in sesí'i-de ja máá in-i nuu-dé, natu'un uxí uu kua-i. Te suchí-ún ndúkú-i kuu-i. Te ni kee Jesús kua'an-ya. Te kua'a ñáyivi ní kajaxin-i-ya.

Ja ní nasáva'a-ya in ña'an kú'u kue'e niñi

⁴³ Te in ñasí'i ni kuu uxí uu kua jíti niñi-ñá. Te ña'an-ún ni janu-ña taká ndatíñu-ña ní kuu chaa táná. Te tú ní ndúva'a-ña sá'a ni in-de.

⁴⁴ Te ni jaa-ña íchi yatá-yá. Te ni ké'é-ña yú'u sá'ma-yá. Te ni ichi-ni nuu jíti niñi-ñá-ún.

⁴⁵ Yúan-na te ni ka'an Jesús: Ndéja ní ké'é rúu, áchí-ya. Te ndivii-dé tú ní kája'a-de tu'un. Te Pedro

jíin cháa ká'jin jíin-de yúan, n̄i kaka'an-de: Maestro, ñayivi kuá'a yá'a kájaxin-i níí, te a ká'an-ní: Ndéja ní ké'é rúu, áchí-de.

46 Ko n̄i ka'an Jesús: Ndaa ja ñn ñayivi ní ké'é rúu, chi n̄i jin̄i-r̄i ja ní kenda fuerza in̄i-r̄i, áchí-ya.

47 Yúan-na te ña'an-ún, n̄i jin̄i-ña já tú ní kúu chisa'í-ña máa-ña, te n̄i chaa-ña kisi-i-ña. Te n̄i jukuiñi jítí-ña núu Jesús, te jító nuu táká ñayivi, n̄i jani ndaa-ña tú'un naja ní ké'é-ña-yá, te ndasa n̄i nduva'a-ni-ña ní sá'a-ya.

48 Te máa-yá n̄i ka'an-ya jíin-ña: N̄i kandija-ró, te yuán ní kaku-ró. Kuá'an, te ma yú'ú-ro. Achí-ya.

Ja ní nachaku sesí'í Jairo

49 Te nini ká'an-ya súan, te n̄i chaa ñn mozo chaa kúña'nu in̄i ve'e sinagoga-ún, n̄i kachi nuu-dé: A n̄i j̄i'í sesí'í-ro. Ma satéñu-ga-ro Maestro, áchí.

50 Te n̄i jini so'o Jesús ja ní ka'an mozo-ún. Te n̄i kachi-ya jíin cháa-ún: Ma yú'ú-ro: Kandija-ni, te ná kaku sesí'í-ro.

51 Te n̄i kivi-ya in̄i ve'e. Te tú ní já'a-ya tú'un kivi ni ñn jíin-yá, chi máa-ni Pedro jíin Jacobo, jíin Juan, jíin táa náa suchí sí'í-ún.

52 Te kánde'e ndivii ñayivi te kándukuí'a in̄i-i. Te n̄i kachi-ya: Ma ndé'e-ro jíná'an-ró. Tú ní jí'í-i, chi kixí-ni-i, áchí-ya.

53 Te n̄i kasákátá-i nuu-yá, chi n̄i kajini-i ja á n̄i j̄i'í suchí-ún.

54 Ko máa-yá, n̄i tiin-ya ndá'a-í. Te n̄i ka'an jaa-ya: Súchi, ndukoo, áchí-ya.

55 Yúan-na te n̄i nachaku-i. Te n̄i ndukoo-ni-i. Te n̄i tá'ú-yá tiñu ja ná kuá'a-de staa kée-í.

56 Te táa-i náa-i, n̄i kakee nuu-dé kánde'é-de. Ko n̄i tá'ú-yá tiñu nuu-dé ja tú ni ñn nuu kachí-de ja súan n̄i kuu.

9

Ja ní tájí Jesús uxí uu-de kája'an-de

1 Te n̄i nastútú-yá ndí'uxí uu chaa-ún. Te n̄i ja'a-ya fuerza in̄i-de ja kúndéé-de jíin taká tachi k̄ini jíin ja kuánchaa-de taká kue'e.

2 Te n̄i tájí-yá-de kája'an-de ja ná káni-de tu'un ndasa koo ñuu nuu tá'ú Dios tiñu, te ná násáva'a-de ñayivi káku'u.

3 Te n̄i ka'an-ya jíin-de: Ma kúndiso kuti-ro já kúu ichi, ni vara, ni ñunu, ni staa, ni xu'ún, ni ma kúndiso-ró uu su'nu.

4 Te nani ve'e kúu nú n̄i kivi-ró, te kendo-ró yúan. Te yúan kenda-ró kí'in-ro.

5 Te nú ndé nuu tú kákuni-i kuatá'ú-i róó, te nú n̄i kenda-ró ñúu yúan, te skóyo-ró t̄ikacha in̄i ja'a-ro. Te súan kani ndaa-ro tú'un nuu-í jíná'an-i, áchí-ya.

6 Te n̄i kenda-de kája'an-de, n̄i kajikó ndúu-de taká ñuu, n̄i kajani-de tu'un. Te taká lado n̄i kanasáva'a-de ñayivi káku'u.

Ja ní kuñáá in̄i Herodes

7 Te Herodes, chaa tá'ú tiñu, n̄i jini tu'un-de taká tiñu n̄i sá'a-ya, te kuñáá in̄i-de, ch̄i káka'an sava-i: Juan, chaa n̄i j̄i'i, n̄i nachaku-de.

8 Te sava tuku-i: N̄i ndenda Elías. Te sava-ga tuku-i: ñn chaa n̄i jani tu'un Dios onde sáa a n̄i nachaku-de. Achí-i.

9 Te n̄i kach̄i Herodes: N̄i janchaa-ri xin̄i Juan. Te ndé chaa kúu chaa yá'a núsáa, ch̄i jíni tu'un-ri

ja sá'a-de tiñu yá'a, áchí-de. Te ni kuni-de nde'é-de nuu Jesús.

Ja ní skée-yá u'un mil ñayivi

¹⁰ Te ni nchaa chaá káskuá'a-ún. Te ni kanakani-de tu'un nuu-yá taká tiñu ni kasá'a-de. Te ni ki'in-ya-dé, te kua'an sin-ya jín-de in nuu ñú'un té'é, ñúu nání Betsaida.

¹¹ Te ni kajini ñayivi-ún. Te ni kandikin-i-ya, kája'an-i jín-yá. Te ni jatá'ú-yá-i, te ni jani-ya tú'un ndasa koo nuu nuu tá'ú Dios tiñu. Te ni nasáva'a-ya taká ñayivi kaku'u.

¹² Te a kua'ini. Te ni nchakoyo ndí'uxí uu-de nuu-yá. Te ni kaka'an-de jín-yá: Tájí-ní ñayivi kuá'a yá'a ná kóngoyo-i taká nuu jín taká rancho yani yá'a, te ndúkú-i ndénu ndoo-i te ni'in-í staa kée-í, chí yá'a nuu ñú'un té'é ká'in-yó, áchí-de.

¹³ Te ni kachi-ya jín-de: Kua'a máá-ró já ná kée-í, áchí-ya. Te ni kaka'an-de: Tú naún kañava'a-ná, chí u'un-ni statilá jín uu-ni tiyáká. Te nú túu kiku'an-ná staa kée taká ñayivi yá'a, te ma kánda, áchí-de.

¹⁴ Chí ío nátu'un u'un mil chaá. Yúan-na te ni ka'an-ya jín cháa káskuá'a-ún: Ka'an jín ñayivi ná júngoo in nuu in nuu-í nátu'un uu xiko uxi, uu xiko uxi ja in in, áchí-ya.

¹⁵ Te súan ni kasá'a-de, ni kasúngoo ndí'i-de-i.

¹⁶ Te ni ki'in-ya ndí'ú'un statilá jín uu tiyáká-ún. Te ni ndakoto-ya íchi ándíví te ni jikan ta'u-yá ja'a statilá. Te ni sákuáchí-yá statilá-ún. Te ni ja'a-ya núu cháa káskuá'a jín-yá ni kajani-de nuu-í.

17 Te ndivii-í n̄i kayee-í. Te n̄i kanda'a ch̄ii-i. Te n̄i kanastútú-de ux̄i uū j̄ika staā kuach̄í já ní ndendoso.

Tu'un n̄i ka'an ndaq Pedro

18 Te ñ̄n k̄iv̄i j̄ikán ta'u máá ñ̄n-ni Jesús, ch̄i máá-ni ch̄aa káskuá'a-ún ká'j̄in-de j̄ín-yá. Te n̄i j̄ika tu'ún-yá-de: Te ruu, n̄a ch̄aa kúu-r̄i, káka'an ñ̄aȳiv̄i, ách̄i-ya.

19 Te n̄i kaka'an-de: Juan, ch̄aa skuánducha, káka'an-i. Te sava-i: Elías. Te sava-ga-i: ñ̄n ch̄aa n̄i jani tu'un Dios onde aná'án, n̄i nachaku-de, ách̄i-de.

20 Te n̄i ka'an-ya j̄ín-de: Te róó, n̄a ch̄aa kúu-r̄i káka'an máá-ró, ách̄i-ya. Yúan-na te Simón Pedro, n̄i ka'an-de: Máá-ní kúu Cristo Se'e Dios, ách̄i-de.

21 Yúan-na te n̄i ka'an xa'an-yá j̄ín-de, te n̄i tá'ú-yá tiñ̄u nuu-dé ja tú ni ñ̄n nuu kach̄i-de tu'un yá'a.

Jín k̄iv̄i ní ka'an Jesús ja kúu-ya

22 Te n̄i ka'an-ya: Jínu ñ̄ú'ún ndó'o xa'an máá Sé'e ch̄aa, te ch̄aa n̄i kayii j̄ín táká sutu ñ̄á'nu j̄ín ch̄aa káchaa tutu, mā kuátú'ún-de-ya, ch̄i ka'ni-dé-ya. Te nuu uní k̄iv̄i te nachaku-ya. Ach̄i-ya.

23 Te n̄i ka'an-ya j̄ín ndí'i-de: Nani ch̄aa nú kuní-de kii-de yata-r̄i, te mā chíñú'ún-de máá-de te ná kuándéé iní-de j̄ín túndó'o kii sik̄i-dé taká k̄iv̄i, te ná kúndikin-de ruu kii-de.

24 Chi ch̄aa j̄ítú iní-de kaku-de ch̄ii túndó'o kii sik̄i-dé, naa-dé. Te vasa ná kúu ñ̄n ch̄aa ja sik̄i rúu, ko kaku-de.

25 Chi naún ní'in cháa, vasa ná kúndéé-de ní'in-dé níí ñúyívi, te nú xnáa-dé máá-de, xí síjíta-de añú-de.

26 Chi nú ndé cháa kúka nuu iní-de nuu-rí jíin núu tú'un ká'an-ri, suni súan kuka nuu iní máá Sé'e cháa nuu cháa-ún kivi ndíi-ya. Te kivi-ún ñá'nu koto luu-ya jíin Táa-ya, te suni jíin táká ndajá'a ndóo-ya.

27 Te jandáa ká'an-ri jíin-ró, ja ío sava cháa ká'jin yá'a ja má kuu kuti-dé onde nú tú kuni-de ñuu nuu tá'ú Dios tiñu. Achí-ya.

Siki já túku ni nduu-ya

28 Yúan-na te nátu'un nuu uná kivi já ní ka'an-ya tú'un yá'a, te ni jaka-ya Pedro, jíin Juan, jíin Jacobo, ni kaa-ya kuá'an-ya jíin-de ñn yuku, kuákakan ta'u-yá.

29 Te nini jikán ta'u-yá, te nuu-yá, tuku ni nduu. Te sa'ma-yá ní nduu kiyi xaan. Te ni kanandii ncháa.

30 Te yúan ni kanda tu'ún uu cháa jíin-yá. Te cháa-ún kakuu Moisés jíin Elías.

31 Te kándii ncháa cháa-ún. Te ni kaka'an-de tu'un ja á yani skíkuu-ya tiñu-ya te kuu-ya ñuu Jerusalén.

32 Te Pedro jíin cháa ká'jin jíin-de-ún káji'i xaan-dé numá'ná te kákixi-de. Te nuu ní kanata'u núu-dé, te ni kajini-de ja ndíi ncháa Jesús, jíin uu cháa ká'jin jíin-yá-ún.

33 Te nuu ní kakuxio cháa-ún nuu Jesús, te ni ka'an Pedro jíin-yá: Maestro, va'a-ga ná kéndoo-yó yá'a. Te ná sá'a-ná uní ve'e kuii, ñn kuu máá-ní,

inga kuu Moisés, te inga kuu Elías, áchí-de. Te tú jiní-de naún tu'un ni ka'an-de.

34 Te nini ka'an-de, Te ni chaa ñn viko nu'ún ní jasú níí núu-dé jíná'an-de. Te ni kayu'ú xaan-dé ja ní kivi koyo-de chii viko nu'ún-ún.

35 Te chii viko nu'ún yúan, ni kenda ñn tu'un ja ní ka'an: Ya'á kúu Se'e-ri, ja kúndá'ú iní-ri-i, te kuni ná'ín-ró tú'un ka'an-ya, áchí.

36 Yúan-na te ni jukuiñi tu'un-ún. Te máá ñn-na Jesús kándij-ya núu-dé. Te máá-de tú ní káka'an kuti-dé. Te níí-ni kivi-ún tú ni ñn nuu ní kákachi-de ja súan ni kajini-de.

Siki súchí tá'an tachi kini

37 Te inga kivi xían-ún, ni kanuu-ya yúku-ún. Te ñn ñayivi kuá'a, ni kenda-i ni kajata'an-i Jesús.

38 Te nuu ñayivi kuá'a-ún ni kenda ñn chaa ni kana jaa-de: Maestro, jikán ta'u-ná nuu-ní ja ndé'é-ní se'e-ná, chii máá ñn-i ñáva'a-ná.

39 Chii ñn tachi kini tñn-ni-i. Te sanaa-ní te kána kó'ó-i sá'a, te já'ni yí'í-ni-i. Te sjáa-ni ti'ñu yu'u-í. Te xaan stují-í. Te xaan ú'u kenda.

40 Te ni ka'an nda'ú-ná jín chaa káskuá'a jín-ní yá'a ja ná kíñi'in-de ki'in. Te tú ní kákuu sá'a-de, áchí-de jín Jesús.

41 Te ni ka'an Jesús: Ñayivi xaán ní'in iní kákuu-ró já tú kákandija-ró. Nasaa-ga kivi kúnchaa-ri jín-ró te ndo'o-ri jín-ró. Kua'a se'e-ró ná kí-i, áchí-ya.

42 Te nini ni kandita-i nuu-ya, te tachi kini ni stúnchaa-ni-i. Te ni ja'ni yí'í xaán-ní-i. Ko máá Jesús ni ka'an xaán-ya nuu tachi kini-ún. Te ni nasáva'a-ya súchí-ún. Te ni nakua'a-ya-í nuu táa-i.

Jín kivi ní ka'an-ya já kúu-ya

43 Te ndivii ñáyivi ní kánaa iní-i kándé'é-i ndasa ñá'nu káa Dios. Te ni kakee nuu-í kándé'é-i taká tiñu ni sá'a Jesús. Te ni ka'an Jesús jín cháa káskuá'a jín-yá:

44 Chu'un tu'un yá'a iní-ro jíná'an-ró. Chi máá Sé'e cháa natuu-ya iní nda'a cháa ká'io kuachi, áchí-ya.

45 Ko máá-de, tú ní kájuku'un iní-de tu'un yá'a. Chi ni ka'an sa'í-ya tú'un yá'a náva'a mā júku'un iní-de. Te ni kayu'ú-de kaka tu'un-de-ya sikí tú'un-ún.

Ja ní kastátá'an-de ndé cháa kúñá'nu-ga

46 Yúan-na te ni kastátá'an-de nú ndé cháa kúñá'nu-ga.

47 Ko Jesús, ni jini-ya já súan kájani iní-de. Te ni ki'in-ya ñn suchí lúlí. Te ni jani-ya-í xiin-yá.

48 Te ni ka'an-ya jín-de: Chaa ja jín sí'ví-rí játá'ú-de suchí yá'a, te ruu játá'ú-de. Te cháa játá'ú rúu, játá'ú-de ña ni tájí rúu vai-ri. Te cháa súchí-ga ma'ñú róo jíná'an-ró, cháa-ún kúñá'nu-de, áchí-ya.

49 Yúan-na te ni ka'an Juan: Maestro, ni kajini-ná ñn cháa ja jín sí'ví-ní kíñi'in-de tachi káni kája'an, te ni kajasu-ná nuu-dé, chi tú ndikín-de yóo, áchí-de.

50 Ko ni ka'an Jesús jín-de: Ma kasú-ro núu-dé jíná'an-ró, chi cháa tú jito u'u yóo, jín yóo ndújín-de.

Ñáyivi ñúu Samaria ni kaské'ichi-i-ya

51 Te ni kuyani ja kivi nó'on máá-yá onde andíví. Te ni cháa téyí iní-ya já kí'in-ya ñúu Jerusalén.

52 Te n̄i tájı́-yá cháa kua'an jíin tú'un káyoxnúú-de nuu-yá. Te cháa-ún kája'an-de. Te n̄i k̄ıvı-de ĩn ñuu Samaria náva'a sátu'a-de te vása jáa-ya.

53 Ko ñayıvı yúan tú ní kájatá'ú-i-ya, chi n̄i kajinı-i ja íchi ñúu Jerusalén ki'in-ya núú.

54 Te Jacobo jíin Juan, cháa káskuá'a jíin-yá, n̄i kajinı-de yúan. Te n̄i kaka'an-de: Tátá, á tú kunı-nı ná tá'ú tíñu-yó k̄ı ñu'un ichi ándıví te ná xndı'ı ñayıvı yá'a, nátu'un n̄i sá'a Elías. Achı-de.

55 Yúan-na te n̄i jíó káva Jesús nuu-dé. Te n̄i ka'an xaan-yá jíin-de: Tú kájinı-ro ndasa káa inı-ro,

56 chí máá Sé'e cháa, tú vai-ya já xnáa-yá añú ñayıvı, chí sua nama-ya-ı, áchı-ya. Te kája'an-ya ingá ñuu.

Uu cháa ndúkú-de kundikın-de-ya

57 Te kájika-ya kuá'an-ya. Te ĩn cháa n̄i ka'an-de jíin-yá ichi-ún: Tátá, kundikın-ná ní vasa ndé onde ki'in-nı, áchı-de.

58 Te n̄i kachı Jesús jíin-de: Taká ñukuıı, ká'ıo yau kava káyı'i-tı, te sunı tısaá andıví ká'ıo taka-tı. Ko máá Sé'e cháa, tú nuu kusú-ya, áchı-ya.

59 Te n̄i ka'an-ya jíin ingá-de: Kundikın ruu ná kí'on, áchı-ya. Te máá cháa-ún n̄i kachı-de: Tátá, kuá'a-nı tu'un ná kichındıjı-ná táa-ná xna'an-ga, áchı-de.

60 Te n̄i ka'an Jesús jíin-de: Skéndo taká ndıyi-ún ná chındıjı tá'an ndıyi jíná'an. Te róó kuá'an te kani-ró tú'un taká lado, ndasa koo ñuu nuu tá'ú Dios tíñu, áchı-ya.

61 Yúan-na te suni n̄i ka'an inga-de: Táta, kundikin-ná níí, ko kua'a-ní tu'un ná kika'an-ná xna'an-ga jíin já ká'io ve'e-ná, áchí-de.

62 Te Jesús, n̄i ka'an-ya jíin-de: Ìn cháa nú jítu-de jíin latú-de, te ndé'é-de ichi yatá-dé, tú va'a cháa kúu-de ja kivi-de in̄i ñuu nuu tá'ú Dios tiñu, áchí-ya.

10

Ja ní tájí-yá un̄i xiko ux̄i-de kua'an-de

1 Yúan-na te onde n̄i kuu taká tiñu yá'a, te máá Jító'o-yo ní jani-ya un̄i xiko ux̄i-ga-de. Te cháa-ún, n̄i tájí-yá uu uu-de káyoxnúú-de nuu-ya kua'an-de taká ñuu jíin lugar nuu á jáni in̄i máá-yá ja kí'in-ya.

2 Te n̄i ka'an-ya jíin-de: Trigo ta'nu, jandáa kúu ja kuá'a, ko cháa ka'nu yaku-ni-de ío. Núsáa, te kakan ta'u-ro núu máá Tatá xíin trigo, ná tájí-yá cháa ka'nu kikoyo-de nuu trigo-ya.

3 Kuá'an jíná'an-ró. Ná kástu'un-rí nuu-ro, chí tájí-rí róo kí'in-ro nátu'un lélú má'ñú yí'i.

4 Te ma kúndiso-ró bolsa, ni ñunu, ni ndijan-ro. Te nú ndéja ní ketá'an-ró jíin íchi, te ma ndátu'un-ró jíin.

5 Te nani ve'e nú kivi-ró, te xna'an-ga ka'an-ro: Ná sándéé iní ve'e yá'a, achi-ro.

6 Te nú in̄i ve'e yúan ío ìn cháa va'a in̄i, te tu'un ndéé ní ka'an-ro-ún ná jáa sik̄i-dé. Te nú tú kánchaa ìn cháa va'a in̄i, te tu'un ndéé-ún najaa-ni nuu-ro.

7 Te suni ve'e yúan kendo-ro, te kee-ro, ko'o-ró naún kája'a-i nuu-ro. Chí cháa sátiñu, ni'in-dé kee-dé. Ma káka-ró ndíta'an ve'e.

8 Te nani ñuu nú n̄i kivi koyo-ró, te nú kuatá'ú-i róo, yúan te kaji-ro jíná'an-ró naún kájani-i nuu-ro.

⁹ Te nasáva'a-ró ñáyiví káku'u káxiukú-i ñuu yúan. Te kachi-ro kúni-i: Nuü-ro jíná'an-ró, a yani koo ñuu nuu tá'ú Dios tiñu, achi-ro.

¹⁰ Ko nani ñuu nú nì kiví koyo-ró, te nú tú ní kájatá'ú-i róó, te kenda koyo-ró iní ichi-í yúan, te ka'an-ro:

¹¹ Onde tikacha ñú'un íó ñuu-ro yá'a nì tñ iní ja'a-rí jíná'an-rí, ná náskóyo-rí ja kúu sikí máá-ró. Te kuni-ro, ja á yani koo ñuu nuu tá'ú Dios tiñu.

¹² Te ká'an-rí jín-ró, kiví-ún te koo-ga tuká'nu iní ya núu ñáyiví ñúu Sodoma, vása núu ñúu-ún.

¹³ Naka ndá'ú kuu róó ñuu Corazín, te naka ndá'ú kuu róó ñuu Betsaida. Chi nú iní ñuu Tiro jín iní ñuu Sidón ní sá'a-rí tiñu ñá'nu ja ní sá'a-rí nuu máá-ró yá'a núu, te inga kiví te a nì kanakani iní ñáyiví-ún núu, te ku'un-i sa'ma ndái te ku'u-í yaa núu-í núu.

¹⁴ Núsáa te kiví kí juicio te koo-ga tuká'nu iní-ya núu ñúu Tiro jín núu ñúu Sidón vása núu máá-ró.

¹⁵ Te róó, ñuu Capernaum, a nì kuñá'nu xaan-ro jiní-ro náun, ko onde infierno najinu-ro.

¹⁶ Chaa jini so'o tu'un ká'an máá-ró, nuu-rí jini so'o-de. Te chaa sájá'a iní nuu-ro, nuu-rí sájá'a iní-de. Te chaa sájá'a iní nuu-rí, sájá'a iní-de nuu l'a nì tájí rúu vai-rí. Achí-ya.

¹⁷ Te nì najakoyo uní xiko uxí chaa-ún kákusi iní-de, te káka'an-de: Táta, onde tachi káni kájanatú nuu-ná ja jín sí'ví-ní vidáa, áchí-de.

¹⁸ Te Jesús, nì ka'an-ya jín-de: Nì jini-rí nuu Satanás nì jungava ichi ándíví, nátu'un ñin taja.

¹⁹ Vina te kuá'a-rí fuerza nuu-ro náva'a kuañu-ro sikí kóo jín sikí kúrsiuku, jín sikí táká

fuerza máá já jíto u'ụ yóó. Te tú naún sá'a kuti jíín-ró.

²⁰ Ko ma kúsiḡ iní-ro jíín tíñu yá'a ja kájandatu tachí núu-ro, chí sua ná kúsiḡ iní-ro já á káyoso sí'vì-ró ondé andívì. Achí-ya.

²¹ Te suni hora-ún nì kusìḡ iní Jesús, onde jíín Espíritu Santo, te nì ka'an-ya: Ná kúta'u-ná nuu-ní Táa, Jito'o andívì jíín ñúyivi kúu máá-ní, ja ní jasú-ní taká tu'un yá'a nuu cháa ndíchí jíín núu cháa kájuku'un inì. Te nì stá'an ndijin-ní nuu cháa súchí iní jíná'an-de. Chí súan nì jata'an inì-ní Táa.

²² Taká ndatíñu nì ja'a Táa-rì inì nda'a-rí. Te tú nì ìn jini nuu máá Sé'e, chí máni máá Táa jini-ya. Nì tú jini nì ìn nuu máá Táa, chí máá Sé'e jini, jíín nani cháa ja kuní máá Sé'e te stá'an ndijin-ya núu-dé. Achí-ya.

²³ Te sìn nì jíó káva máá Jesús nuu cháa káskuá'a jíín-yá. Te nì ka'an-ya: Xáan ndatu cháa kunì tíñu ja ní kajini máá-ró.

²⁴ Chí ká'an-rì jíín-ró ja kuá'a cháa kájani tu'un Dios jíín cháa kákuu rey, nì kakuni-de nde'é-de nuu já kánde'é máá-ró, ko tú ní kájini-de, te kuni so'o-de ja ní kájini so'o-ró kuní-de núú, ko tú ní kájini so'o-de, áchí-ya.

Chaa va'a ñuu Samaria

²⁵ Te yúan kánchaa ìn maestro ley, te nì ndukuiñi-de chí koto nchaa-de-ya kuní-de: Maestro, naún sá'a-ná náva'a ni'ìn tá'u-ná kuchaku-ná ní káni, áchí-de.

²⁶ Te nì ka'an máá Jesús jíín-de: Ndasá yóso núu tutú ley. Ndasá ká'an ká'u-ró. Achí-ya.

27 Te máá cháa-ún n̄i ka'an-de: Kumani-ro jín máá Tatá-ro Dios onde jín iní jín añú-ro jín n̄i fuerza-ro jín n̄i núu jini tuni-ro, te kundá'ú in̄i-ro tá'an-ró nátu'un kundá'ú in̄i-ro máá-ró, áchí-de.

28 Te n̄i kachi Jesús jín-de: Va'a n̄i ka'an-ro. Sá'a súan, te ni'in tá'u-ro kúchaku-ro núsáá, áchí-ya.

29 Ko máá cháa-ún, kuni-de ja kée ndaa-de jín tú'un ká'an-de, te n̄i jika tu'un-de Jesús: Te ndéja kúu tá'an-ná, áchí-de.

30 Te máá Jesús n̄i ka'an-ya: ñin cháa n̄i kenda-de ñuu Jerusalén. Te n̄i kuun-de kua'an-de ñuu Jericó. Te ichi-ún n̄i kenda ñakuí'ná núu-dé, te n̄i kajanchaa ndatíñu-de, te n̄i kastují-dé. Te n̄i kee kája'an, n̄i ndoo cháa-ún kátúu-dé. Te a yani kuu-de núu.

31 Te n̄i kuu ja ichi-ún n̄i kuun ñin sutu vai-de. Te n̄i jini-de nuu cháa-ún. Te n̄i sío-ni-de kua'an-de.

32 Suni súan ñin cháa levita, n̄i kuyani-de lugar yúan. Te n̄i jini-de nuu cháa-ún. Te n̄i sío-ni-de kua'an-de.

33 Ko ñin cháa ñuu Samaria, jika-de kua'an-de ichi-ún, n̄i kuyani-de nuu kátúu cháa-ún. Te n̄i jini-de. Te n̄i kundá'ú in̄i-de cháa-ún.

34 Te n̄i ja-de. Te n̄i chu'un-de aceite jín alcohol nuu ní tuji cháa-ún. Te n̄i ju'n̄i-de nuu. Te n̄i skáa-de cháa-ún siki caballo-de. Te kua'an-de jín-de onde mesón. Te n̄i jito-de cháa.

35 Te inga kivi xían-ún n̄i kenda-de kua'an-de. Te n̄i tava-dé uu peso n̄i ja'a-de nuu cháa xín mesón. Te n̄i ka'an-de: Koto-ní-de. Jín táka-ga ja kanú-ní jín-de, te nuu ncháa-ná, te nachunáa-ná nuu-ní, áchí-de.

36 Núsáá te ja uní tá'an cháa-ún, te ndé ñin-de

n̄i kuu tá'an chaa n̄i kenda ñáku'i'ná nuu-ún, jáni in̄i-ro, áchí-ya jíin-de.

³⁷ Te n̄i ka'an máá cháa-ún: Chaa n̄i kundá'ú in̄i-de-ún, áchí-de. Yúan-na te n̄i ka'an Jesús jíin-de: Kuá'an núsáá, te suni súan sá'a máá-ró, áchí-ya.

Ja ní jaa-ya núu María jíin Marta

³⁸ Te jíka-ya kuá'an-ya íchi. Te n̄i k̄iv̄i-ya ñ̄n ñ̄uu. Te ñ̄n ñ̄así'í, nání-ña Marta, n̄i kana-ña xiní-yá n̄i k̄iv̄i-ya iní ve'e-ña.

³⁹ Te ñ̄a'an yá'a, ío ñ̄n ku'u-ña nání María. Te María-ún, n̄i jungoo-ña núu já'a Jesús, jíni ná'ín-ña tú'un ká'an-ya.

⁴⁰ Ko Marta kútéñu-ña já tiní tiñu sá'a-ña. Te n̄i jaa-ña núu-yá, te n̄i kach̄i-ña: Táta, tú ndé'é-ní ja kú'u-ná n̄i xndóo-i náá játiñu máá ñ̄n-ná. Núsáá te ka'an-ní jíin-i ná chindéé tá'an-i jíin-ná. Achí-ña.

⁴¹ Ko n̄i ka'an Jesús: Marta, Marta, xaan jítú iní-ro sátiñu-ró, te ja kuá'a tíñu sá'a-ró, te n̄i ndukuí'a in̄i-ro jíin.

⁴² Ko ío ñ̄n-ni tiñu kánúú xáan. Te María, n̄i nakaji-i tiñu kánúú-ún. Te ni ñ̄n, ma kúu kuanchaa nuu-í. Achí-ya.

11

Ja jikán ta'u-yo jíin Padre Nuestro

¹ Te n̄i kuu ja jikán ta'u-yá kánchaa-ya ñ̄n lugar. Te nuu ní ndi'i n̄i ka'an-ya, te ñ̄n chaa káskuá'a jíin-yá, n̄i ka'an-de jíin-yá: Táta, stá'an-ní nuu-ná ndasa kakan ta'u-ná jíná'an-ná, nátu'un n̄i stá'an Juan nuu cháa káskuá'a jíin-de, áchí-de.

2 Te ni kachi-ya jín-de: Nú kájikān ta'u-ro, te sua ka'an-ro: Táa máa-ná ja kánchaa-ní onde andíví, ná nákana jaa-ná ní jín sí'ví-ní. Te ná kóo ñuu nuu tá'ú-ní tiñu. Te ná kóo taká tiñu játa'an iní máa-ní, nátu'un ío iní andíví suni súan ná kóo iní ñuyívi yá'a.

3 Staa káyee-ná taká kivi kuá'a-ní nuu-ná vina.

4 Te sá'a-ní tuká'nu iní-ní nuu taká kuachi-ná, chi suni máa-ná kásá'a-ná tuká'nu iní-ná nuu ñáyivi kásá'a-i falta nuu-ná. Te ma skívi-ní náá koto nchaa-i náá chi sua nama-ní náá nuu kini nuu kuí'a. Achí-ya.

5 Te ni ka'an-ga-ya jín-de: Ndé róo ío ñn amigo-ro te nú ki'in-ro núu-dé sava ñúú te kachi-ro kúni-de: Amigo, kuá'a núu uní staa núu-rí,

6 chi ñn amigo-ri ni chaa-de ve'e-ri ja jíkade viaje. Te tú ñaún kuá'a-ri nuu-dé kee-dé. Achí-ro.

7 Te chaa kándeé ichi iní ve'e ka'an-de: Ma stá'an-ro rúu, chi a ndasú yuxé'é-rí, te se'e-ri kákixi-i jín-rí. Te ma kúu ndukoo-ri te kuá'a-ri nuu-ro. Achí-de.

8 Ká'an-ri jín-ró, vasa ma ndúkoo-de kuá'a-de nuu-ro já kúu-de amigo-ro, ko ja xáan stá'an-ro-dé te yuán ndúkoo-de te kuá'a-de taká ja jínu ñú'ún-ró.

9 Te ká'an-ri jín-ro jíná'an-ró: Kakan, te kuá'a-ya núu-ro. Ndúkú, te ni'in-ro. Ka'an, te ná núña ve'e kivi-ró.

10 Chi chaa jikán, te kii nuu-dé. Te chaa ndúkú, te ní'in-dé. Te chaa ká'an, te núña ve'e kivi-de.

11 Te ndé ñn róo ñn táa iní ve'e kúu-ró. Te nú se'e-ró jikán-i staa núu-ro, te kuá'a-ró ñn yuu núu-í

náún. Xí nú jikán-i ñn t̄iyáká, te lugar ja kuá'a-ró t̄iyáká, te kua'a-ró ñn koḡ nuu-í náún.

¹² Xí nú jikán-i ñn ndiv̄i núu-ro, te kua'a-ró ñn kúr̄siuku nuu-í náún.

¹³ Te nú róó vasa cháa ñáá kákuu-ró, te kájini-ro kuá'a-ró ndát̄ĩnu va'a nuu sé'e-ró, naga ñi kuu máá Táa-ro I'a kánchaa andív̄i já má kuá'a-ya Espiritu Santo nuu cháa jikán núsáá. Achí-ya.

Sik̄i tú'un Beelzebú káka'an-i jíin-ya

¹⁴ Te kíñi'in-ya ñn tach̄i ñí'ín. Te nuu ní kenda tach̄i-ún kua'an, te cháa ñí'ín-ún ñi naka'an-de. Te taká ñaȳiv̄i ká'jin yúan ñi kakee nuu-í kánd̄e'é-i.

¹⁵ Ko sava ñaȳiv̄i-ún ñi kaka'an-i: Jíin Beelzebú, cháa kúná'nu nuu taká tach̄i, kíñi'in-de tach̄i kája'an, áchí-i.

¹⁶ Te sava-ga-i kájito nchaa-i-ya. Te ñi kajikan-i ñn tun̄i ichi ánd̄iv̄i núu-ya.

¹⁷ Ko máá Jesús ñi jini-ya já súan kájani in̄i-i. Te ñi ka'an-ya jíin-i: Te nú ñn ñuu sás̄in máá, te kánakuatá'an máá, te ñuu yúan ma kúni'in. Te nú ñn ve'e sás̄in máá te kánakuatá'an máá, te ve'e yúan ma kúni'in.

¹⁸ Te nú Satanás suni sás̄in máá, ndasa kun̄i'in ñuu nuu tá'ú tíñu máá núsáá. Ch̄i káka'an máá-ró ja jíin Beelzebú kíñi'in-ri tach̄i-ún kája'an.

¹⁹ Te nú ndúj̄in Beelzebú jíin-ri ja kíñi'in-ri tach̄i kíni. Núsáá te se'e-ró, ndé jíin kákiñi'in máá-i tach̄i-ún. Ja yúan máá-i, ná nákuxndí-i sik̄i-ro.

²⁰ Ko nú jíin xiní ndá'a Dios kíñi'in-ri tach̄i kíni kája'an, jandáa kúu ja núu-ro ní cháa ñuu nuu tá'ú Dios tíñu núsáá.

21 Nú ñn cháa kándáján, te jíin machete ndító-de yujé'é-de, yúan-na te ká'in va'a taká ndatíñu-de.

22 Ko nú jaa inga cháa ñ'in-ga vásá máá-de, yúan-na te kundéé cháa-ún jíin-de, te kuancháa ndi'i-ni machete-de nuu-dé ja ndító-de jíin. Te kiñi'in ndi'i ndatíñu-de.

23 Nú ndé cháa tú ndújíin-de jíin-rí, núsáá te jíto u'u-de ruu. Te cháa tú nástútú jíin-rí, jachá-de.

24 Nú ñi kenda ñn tachí káni iní ñn cháa te jíka kuu nuu ñú'un té'é, ndúkú núu júngoo te tú ní'in, yúan-na te ka'an: Ná nó'on-ri ve'e nuu ní kenda-ri, achí.

25 Te nú ñi ncháa te jiní ja vé'e luu kúu, chi ñi ndundoo,

26 yúan-na te ki'in tachí-ún, te kuaka tá'an jíin usiá-ga tachí ñáá-ga káa vásá máá. Te kivi koyo, te kuxiukú yúan. Núsáá te ví'í-gá tá'an cháa yúan onde sandi'i-na vásá já xnáñúú núu, áchí-ya.

27 Te ñi kuu ja ká'an-ya tú'un yá'a. Te ñn ña'an kándeé ma'ñú ñáyivi kuá'a-ún, ñi kana jaa-ña xiní-yá: Xáán ndatu ña'an ní skáku ní, te ñi skáxin-ña ní, áchí-ña.

28 Te ñi ka'an-ya: Sua ndatu-ga kúu ñáyivi kájini so'o tu'un Dios, te káchu'un iní-i, áchí-ya.

Ja kájikan-i ñn tuni

29 Te ñi kataka ñáyivi núu-yá, te ñi ka'an-ya: Ñáyivi ñáá yá'a, kájikan-i tuni, ko ma kuá'a-ri nuu-í, chí tuni Jonás kúu ja kí nuu-í.

30 Chí nátu'un Jonás, ñi kuu-de ñn tuni nuu cháa ñuu Nínive, suni súan máá Sé'e cháa kuu-ya ñn tuni nuu ñáyivi yá'a jíná'an-i.

31 Te reina onde ichi sur, nachaku-ña jín ñáyivi yá'a kivi kii juicio. Te nakuxndíi-ña siki-í. Chi onde jíká xáan ní kii-ña ní jini so'o-ña tú'un ndíchí ní ka'an Salomón. Te vina ví'í-gá kúñá'nu I'a kándii yá'a vásá Salomón.

32 Taká cháa ñuu Nínive nachaku-de jín ñáyivi yá'a kivi kii juicio, te nakuxndíi-de siki-í. Chi máa-de ni kanakani ini-de kivi ní jani Jonás tu'un nuu-dé. Te vina ví'í-gá kúñá'nu I'a kándii yá'a vásá Jonás.

Tu'un yiti

33 Tú ni ñn cháa, nú ni chi'i-de ñu'un xini yiti, te chisa'í-de yiti-ún chii nundóo. Chi sua kani-de nuu candelero, nává'a ná kuní ñáyivi kivi koyo ini ve'e, nuu máa luz.

34 Lámpara yiki kúñu kúu nduchi-yo. Te nú nduchi-ro ío va'a, ñí-ni yiki kúñu-ró ndíi ncháa. Ko nú nduchi-ro káñáá, te ñí-ni yiki kúñu-ró kánde ñuñáa.

35 Koto ñúkúún-ró máa-ró núsáa, chi luz kánde ini-ro sanaa te ñu'un tuún kúu.

36 Nú ñí yiki kúñu-ró ndíi ncháa, ni tú ío ñn tí'li nuu tuún, ñí nándii ncháa núsáa, nátu'un ñn lámpara ja xú'ún kayú. Achí-ya.

Ja ní kana jín-yá nuu cháa fariseo

37 Te nini ká'an-ya, te ni ka'an nda'ú-ni ñn cháa fariseo jín-yá ja kée-yá staa jín-de. Te ni kivi Jesús ini ve'e cháa-ún. Te ni jungoo-ya kée-yá staa jín-de.

38 Te cháa-ún, ni jini-de nuu-yá. Te ni naa ini-de ndé'é-de ja tú ní nánda'á-yá te yée-yá staa.

39 Te máá Jító'ò-yò ní ka'an-ya jíin-de: Jandáa kúu, chí róó, cháa fariseo, kánakacha-ró íchi yatá tíndo'ò jíin íchi yatá kó'ò. Ko ichi iní-ro, chí nì kachítú ndii-ro jíin tú'un kuí'ná jíin tú'un ñáá.

40 Chaa káñáá jíiná'an-ró. I'a nì sá'a ichi yatá, á tú suni ní sá'a-ya íchi iní.

41 Ko taká ja kéndoo sopra nuu-ro, te kája'a-ró kúu caridad, te kájani iní-ro já taká tíñu kásá'a-ró ío ndoo ja súan.

42 Naká ndá'ú kuu róó cháa fariseo, chí kája'a-ró ìin síkì uxí ità mìnú jíin ruda jíin taká yua, nuu Dios, te tú kásá'a kuti-ro tíñu ndaa, ni tú maní-ro jíin-yá. Ní kásá'a-ró ndéndúú tíñu yá'a te ma xndóo-ró ingá tíñu-ún núú.

43 Naká ndá'ú kuu róó cháa fariseo, chí xaan kákuni-ro silla onde xinì mesa inì ve'e sinagoga. Te ka'an sa'an ñayivi jíin-ró núyá'u kákuni-ro.

44 Naká ndá'ú kuu róó cháa káchaa tutu jíin cháa fariseo, chí cháa uu xinì kákuu-ró. Nátu'un ve'e añú ja tú ndijin kándeé, súan ká'io-ró, te cháa kájika kuu, tú jiní-de ja jañú-de síkì, áchí-ya jíin-de.

45 Te ìin cháa kúu maestro ley, nì ka'an-de: Maestro, nuu ní ka'an-ní tu'un yá'a, suni nì ka'an-ní síkì máá-ná jíiná'an-ná, áchí-de jíin-yá.

46 Te nì ka'an-ya: Naká ndá'ú kuu róó cháa maestro ley jíiná'an-ró, chí káchaa-ró carga ve'e síkì taká cháa ja tú kákuu kundiso-de. Ko máá-ró, ni tú káké'é-ró carga-ún vasté jíin ìin nda'a lúlí-ró.

47 Naká ndá'ú kuu róó jíiná'an-ró. Chí kásá'a-ró vé'e añú cháa nì kajani tu'un Dios. Te nì kaja'ni táa-ro-dé jíiná'an-de.

48 Súan kúu ja káka'an ndaa-ro já kájata'an iní-ro

tíñu n̄i kaśá'a táa-ro. Chi jandáa kúu ja ní kaja'ni-dé cháa-ún. Te máá-ró, n̄i kaśá'a-ró vé'e añú ndiyi-ún.

⁴⁹ Ja yúan súni n̄i ka'an Dios ñin tu'un ndichí: Tájí-rí cháa kani tu'un-ri jín cháa apóstol ki'in nuu-í jíná'an-i. Te sava-de ka'ni-í te sava-ga-de chindik̄in-i, áchí Dios,

⁵⁰ nává'a sik̄i ñáyivi yá'a ná koo kuachi cuenta ja ní jati ññi taká cháa n̄i kajani tu'un-ri onde kiv̄i ní jungoo ñuyivi,

⁵¹ onde ññi Abel, te onde ññi Zacarías, cháa ni ji'i sava ma'ññ altar jín vé'e ñi. Súan ká'an-ri jín-ró, ja sik̄i ñáyivi yá'a kuu kuachi-ún.

⁵² Naka ndá'ú kuu róo maestro ley, chi n̄i kajanchaa-ro ndákáa kiv̄i-i in̄i tu'un ndichí núú, te n̄i kajasu-ro núú cháa kákuñ skuá'a. Ko ni máá-ró suni tú ní káskuá'a-ró, áchí-ya.

⁵³ Te nini ká'an-ya tú'un yá'a, te cháa káchaa tutu jín cháa fariseo, n̄i katau xa'an-dé nuu-yá. Te n̄i kastátá'an-de jín-yá ja ná ká'an-ga-ya kuá'a tú'un.

⁵⁴ Ch̄i kájito yu'u-dé-ya, ja sánaa te ni'in-dé yaku tu'un ká'an-ya, nává'a kakan-de kuachi sik̄i-yá.

12

Cuenta yujan ía cháa fariseo

¹ Nini súan kúu, te n̄i kakutútú kuá'a xa'an ñáyivi, ja kájanu tá'an-i. Te n̄i ka'an-ya jín cháa káskuá'a jín-yá: Koto va'a-ró máá-ró núú yujan ía cháa fariseo, chi yúan kúu tu'un yóso yú'u.

² Ch̄i tú ni ñin naún yíndi'u ja má kenda ndijin. Ni tú ni ñin ja yísá'í ja má kuní-yo núú.

³ Núsáá, taká tu'un n̄i ka'an-ro ññíáa, onde nuu ío ndijin ná kúni so'o-i. Te tu'un n̄i ka'an yaá-ro ní

kajini so'o-i ká'jin-i ini ve'e, te onde xiní vé'e ná kóo jaa tu'un.

Ndéja yú'ú-yo koto-yo

⁴ Ko amigo, ká'an-ri jín-ró jíná'an-ró: Ma yú'ú-ro koto-ró ñáyivi já'ni yíki kúñu-yó, chi nú ni ndi'i ni kaja'ni-í, te tuká inga naún kúu sá'a-ga-i.

⁵ Ko ná stá'an-ri nuu-ro ndé ja yú'ú-ro koto-ró. Ió ñin ja nú a ni ja'ni-í róo te ío poder yuán chindee róo nuu infierno. Yuán yú'ú-ro koto-ró núsáa. Yuán kástu'ún-rí nuu-ro.

⁶ Tú kúya'u u'un tisaá ja úu xu'ún náún. Te tú ni ñin-ti náa iní Dios.

⁷ Chi a ni ka'u-ya ondé taká ixi xiní-ro. Núsáa te ma yú'ú-ro jíná'an-ró, chi kanúú-ga-ro vásá kuá'a tisaá.

⁸ Te ká'an-ri jín-ró: Nú ndé chaa kani ndaa-de tu'un-ri nuu ñáyivi, suni súan máa Sé'e chaa nakani ndaa-ya tú'un-de nuu ndajá'a Dios.

⁹ Ko nú ndé chaa ské'ichi-de ruu nuu ñáyivi, suni súan ské'ichi-ri-de nuu taká ndajá'a Dios.

¹⁰ Te nú ndé chaa ka'an ndiva'a-de siki máa Sé'e chaa, koo tuká'nu ini-ya núu-dé. Ko nú ndé chaa ka'an ndiva'a-de siki Espíritu Santo, ma kóo tuká'nu ini nuu-dé.

¹¹ Te nú ni kajanchaka-i róo ini ve'e sinagoga nuu cháa kakuñá'nu jín núu cháa tá'ú tíñu, ma ná kani xaan iní-ro ndasa xndió kani-ró tú'un, xí ndasa ka'an-ro.

¹² Chi máa Espíritu Santo stá'an-ya núu-ro ndasa kanúú tú'un ka'an-ro hora-ún, áchí-ya.

Siki já kútóo iní

13 Yúan-na te ñn cháa kánde-de nuu ñáyivi kuá'a-ún, ñi ka'an-de jíin-yá: Maestro, ka'an-ní jíin ñaní-ná ná ká'nchá sava-de ta'u-ná jíin-ná, áchí-de.

14 Ko máa-yá ñi ka'an-ya jíin-de: Utale, ndéja ní jani ruu ja kúu-ri cháa sándaá xí cháa ka'nchá sava ta'u já kúu róo jíiná'an-ró. Achí-ya.

15 Te ñi ka'an-ya jíin-de: Koto va'a-ró máa-ró, te ma kútóo iní-ro, chi vasa kua'a xaan ndatíñu ñáva'a ñn cháa, kó nasu já jíin yúan te kuchaku jíinú'ún-de, áchí-ya.

16 Yúan-na te ñi ka'an-ya ñn tu'un yátá jíin-i: Ñi jo ñn cháa kúká. Te ñi ndea xaan nuní-dé.

17 Te cháa-ún, nákani iní-de: Ndasa sá'a-ri, chí tuká núña yaka-ri nataan-gá-ri niñi-rí, áchí-de.

18 Te ñi kachí-de: Sua ná sá'a-ri. Ná kanú-ri yaka-ri. Te nakani-ri ja ká'nu-ga. Te yúan nataan ndí'i-ri niñi-rí jíin táká-ga ndatíñu-ri.

19 Yúan-na te kachí-ri jíin iní jíin añú-ri: Vina te kua'a xaan ndatíñu ñáva'a-ró já kánda kua'a kuiá. Ná ndétatú-ro te kaji-ro kó'o-ró, te ná kúsi iní-ro núsáá, áchí-de jíin máa-de.

20 Ko ñi kachí Dios jíin-de: Cháa ñáá kúu-ró. Akuáa vína te kuu-ro. Te ndatíñu ñi sátu'a-ró-ún, ndé cháa kuu. Achí Dios.

21 Súan ío sikí cháa ja sákúká-de máa-de, ko tú kúká-de nuu Dios.

Ma nákani iní-yo sikí já kúchaku-yo

22 Te ñi ka'an-ya jíin cháa káskuá'a jíin-yá: Núsáá te ká'an-ri jíin-ró, ma nákani iní-ro sikí já kúchaku-ro, nú ndasa kee-ro, ni sikí yíki kúñu-ró, nú ndasa kundii kunamá-ro.

23 Á tú kánúú-gá vida-ro vásá já kée-ro, te yiki kúñu-ró vásá sá'ma-ro náún.

24 Nde'é-ró tíkáká, tú jítu-ti, ni tú nástútú-tí, ni tú náchivá'a-ti iní yaka-ti, chi máá Dios skée-yá-ti. Á tú kánúú-ga-ro vásá kíti-ún.

25 Ko ndé róo ja súan nákani ini-ro te á kuu chísó-ga-ro máá-ró ñin yíkí.

26 Te nú ma kúu sá'a-ró vasté ñin tiñu lúli-ga súan, te naja kánakani ini-ro jíin sáva-ga-ún núsáá.

27 Nde'é ndasa kája'nu ita yuku. Tú sátiñu, ni tú táú. Ko ká'an-ri jíin-ró ja rey Salomón kivi ní kuñá'nu xaan-dé ni tú ní kúu ku'un-de sa'ma súan nátu'un ita-ún.

28 Te Dios, nú súan skúnamá-ya itá yuku-ún ja ío vina te yuchaan kayu nuu ñú'un, naga ni kuu ja má skúnamá-ya róo. Te naja tú kákandíja va'a-ró.

29 Te ma kuitú ini-ro ndasa kee-ro, xí ndasa ko'o-ró ni ma nákani xaan ini-ro núsáá.

30 Chi taká ndatíñu yá'a kájítú ini ñayivi ñúyivi jíin. Ko máá Táa-ro a jiní-ya já kánandi'i-ró taká ndatíñu yá'a.

31 Ko kuitú ini-ro kivi-ró ini ñuu nuu tá'ú Dios tiñu. Yúan-na te kua'a-ga-ya taká ndatíñu-ún nuu-ro.

32 Ma yú'ú-ro jíná'an-ró, chi vasa tiku'ni lúli kákuu-ró, ko máá Táa-ro andíví, a ni kusii ini-ya já núu-ro kuá'a-ya ñúu nuu tá'ú-yá tiñu.

33 Xikó taká ndatíñu-ró, te sá'a-ró caridad. Ndúkú-ró bolsa ja má kútú'ú kuátíñu-ró. Te suni taan-ro yají-ro ondé andíví nuu tú naa. Chi yúan ma kúu kivi ñakui'ná, ni ma kúu chaa tikixin te stíví-tí.

34 Chi nuu kándeē yaji-ro, yúan kúu nuu kuitú iní-ro jíín.

35 Ku'ni ni'in chii-ró jíná'an-ró, te lámpara máá-ró, ná kóo tu'a-ni ñu'un iní.

Ja ní káindatu mozo jito'o-i

36 Te máá-ró jíná'an-ró ná kóo tu'a-ró nátu'un mozo káindatu-i jito'o-i ja ncháa-de kua'an-de viko tánda'a, nává'a nú ni ncháa-de te ka'an-de, te kuña-ni-i ve'e jíná'an-i.

37 Xáán ndatu kuu mozo-ún te nú ni ncháa jito'o-i nuu-í, te jíní-de ja kándito-i. Jándáa ká'an-rí jíín-ró ja kú'ni-de chii-de, te nuu mesa súnḡo-de mozo-de te kani-de ko'o-í jíná'an-i.

38 Te vasa ná cháa-de ñúú, xí vasa ná ncháa-de ja'a ñuu, te nú suni súan kuní-de sá'a mozo-ún ja kándito-i, ndatu xaḡan kéndḡo mozo-ún jíná'an-i.

39 Ko ná júku'un iní-ro tú'un yá'a. Táa iní ve'e, nú ní jíní-de na hora kúu ja kí ñakuí'ná te kundito-de núú, te ma kuá'a-de tu'un sakuí'ná vé'e-de núú.

40 Te róo suni súan koo tu'a-ró, chii máá kivi já tú naún kájani iní-ro, te ncháa-ni máá Sé'e cháa, áchí-ya jíín-de.

41 Yúan-na te Pedro, ni jika tu'un-de-ya: Táta, máá-ni nuu náá jíná'an-ná ká'an-ní tu'un yá'a náún, xí súni ká'an-ní nuu táká-ga cháa yá'a, áchí-de.

42 Te ni ka'an máá Jíto'o-yo: Ndéja kúu in mozo ndito xini já skíkuu va'a, chii máá jito'o, kani-de mozo-ún ná kóto-i se'e-de nává'a skée-í suchí-ún máá hora ja xiin tíñu.

43 Xáán ndatu kuu mozo-ún, te nú ni ncháa jito'o-i te nani'in-dé-i sá'a-i súan.

44 Jandáa ká'an-ri, ja káni-de mozo-ún ja kóto-i taká ndatíñu-de.

45 Ko nú mozo-ún jáni iní-i: Kúkuéé-ga te nchaá jito'o-ri, achí máá-i. Te kejá'a-i stují-i mozo máá-i jíin ñá'an kájatíñu nuu-í. Te kee-í te ko'o-i, te najini-i.

46 Te mozo-ún, nú ñi nchaá jito'o-i kivi já tú ndátu-i jíin hora ja tú jiní-i, te xndó'o-de-i, te kiñi'in-de-i onde jíin cháa tú kaskíkuu va'a.

47 Chí nú ndé mozo a jiní-i tiñu ndasa játa'an iní jito'o-i, te nú tú ní sátu'a-i, ni tú ní skíkuu-i tiñu kuní máá-de, ndo'o xaan-í yunu xíi.

48 Ko nú ndé mozo tú jiní-i tiñu ndasa játa'an iní jito'o-i, te nú sá'a-i tiñu ñáa ja xndó'o-de-i núú, yúan-na te yakú-ni yunu xíi ndo'o-i. Chí nú kua'a-ya kuá'a ndatíñu nuu ñin cháa, te nandakan kua'a-ya nuu-dé. Te suni súan nú kua'a ndatíñu kátatu-i ñin cháa, ví'í-gá nandakan-i nuu-dé.

Sikí tú'un sásin máá jíná'an

49 Ní kii-ri ja chindee-ri ñu'un iní ñuyívi yá'a. Te xaan kuní-ri ja ná kóo.

50 Te ío ñin tundó'o ja kuánducha-rí jíin, ko xaan nduku'á iní-ri onde ná skíkuu-ri.

51 Kájani iní-ro já ní chaá-ri ja kóo ná'in-ni iní ñuyívi náún. Ká'an-ri jíin-ró ja ná túu, chí sua ndonda sikí tá'an.

52 Chí ñin-ni ve'e koo u'un ñayívi, te sásin máá jíná'an. Uní ndonda sikí úu, te uu ndonda sikí uní.

53 Chí ndonda sikí tá'an, táa sikí sé'e-de, te se'e sikí táa-i. Náa sikí sé'sí-ña, te sesí sikí náa-i. Náchisó sikí séjanú-ña, te sejanú sikí náchisó-i. Achí-ya.

Siki tuni skuá'a-yó

⁵⁴ Te suni ni ka'an-ya jín ñáyivi kuá'a-ún: Nú ni kajini-ro nána viko íchi nú kée ndikandii, te káka'an-ro: Kuun sau, áchí-ro, te kúu súan.

⁵⁵ Te nú ni nana nuu tachi, te káka'an-ro: Nandii, áchí-ro, te súan kúu.

⁵⁶ Chaa uu xini kakuu-ró. A kájiní-ro naún kuní ka'an tuni ini ñuyívi jín ándívi, te naja tú kánakuni-ro kivi yá'a núsáá.

⁵⁷ Te naja tú kátava máa-ró cuenta ndé ja kúu tiñu va'a núsáá.

⁵⁸ Ko nú kua'an-ro núu juez jín cháa jito u'u róó, te yachi ná ndátú'ún vá'a-ró jín-de nini ká'jin-ró íchi jín-de. Chi nú túu, te kua'a-de róó nuu juez, te juez kua'a-de róó nuu policía, te policía chindee-de róó vekaa.

⁵⁹ Te ká'an-ri jín-ró, ja má kenda kuti-ro yúan onde nú tú chunáa-ro táká centavo, áchí-ya jín-de.

13

Kánúú nákani ini-yo

¹ Te suni kivi-ún ká'jin yaku chaa jín-yá yúan. Te ni kajani-de tu'un nuu-ya ndasa ni kata'an chaa ñuu Galilea. Chi Pilato, ni sáká núu-de niñi cháa-ún jín niñi kiti ja kásoko-í nuu Dios.

² Te ni ka'an Jesús: Chaa ñuu Galilea yúan, ja súan kándo'o-de tundó'o-ún, te á ni io xaan kuáchi-de vásá táká-ga chaa ñuu Galilea, kájaní ini-ro náún.

³ Ná kástu'ún-rí nuu-ro ja túu, chi suni súan naa-ro jíná'an-ró nú tú nakani ini-ro.

⁴ Te suni xia'un uni chaa ja siki máa-de ni ndua torre ñuu Siloé te ni kaji'i-de, á ni kasá'a-de kuáchi

xaan-gá vásá táká-ga chaa káxiukú ñúu Jerusalén, kájani iní-ro náún.

⁵ Ná kástu'un-rí nuu-ro já túu. Chi suni súan naa-ro jíná'an-ró nú tú nakani iní-ro. Achí-ya.

Tu'un mérkexe

⁶ Te ni ka'an-ya tú'un yátá yá'a: ñin chaa ñáva'a-de ñin mérkexe ja ní nachu'un-de ma'ñú itú uva-de. Te ni jaa-de ndúkú-de nde'e xiní. Te tú ní ní'in kúti-dé.

⁷ Te ni kachi-de jín mozo ndíto itú uva-ún: Vina te a ío uní kua kindúkú-rí nde'e xiní mérkexe yá'a, te tú ní'in kúti-rí. Xíti ná kí'in. Naja kándij satéñu nuu ñú'un yá'a. Achí-de.

⁸ Yúan-na te ni ka'an máá mozo: Táta, skéndo-ní, ná kúndij vasté ingá kua yá'a, onde ná sáyúchí-ná ja'a te chu'un-ná ja'an te nándéó.

⁹ Te nú ni ja'a nde'e, te ío va'a. Te nú túu, te vásá xíti-ní áchí-i. Achí-ya.

Tu'un ña'an jika tíí

¹⁰ Te ñin kivi ndétatú ni stá'an-ya tú'un iní ñin ve'e sinagoga.

¹¹ Te ni kenda ñin ña'an tá'an-ña ñin tachi káni ja ní kuu xia'un uní kua kú'u-ña. Te ni kaí-ña, jika tíí-ña, chi tú kuu kuti ndúko tuun-ña.

¹² Te ni jini Jesús nuu-ñá. Te ni kana-ya xiní-ñá. Te ni kachi-ya jín-ña: Nána, vina te a ni nduva'a-ní ja kú'u-ní, áchí-ya.

¹³ Te ni chaa-ya ndá'a-yá siki-ñá. Te ni ndúko tuun-ni-ña, te ni nakana jaa-ña Dios.

¹⁴ Te chaa kúñá'nu iní ve'e sinagoga, ni kití iní-de nuu Jesús ja ní nasáva'a-ya-ña kivi ndétatú. Te ni

ka'an-de jíin ñáyiví kuá'a-ún: Iñu kiví ío sátiñu-ró, te kiví-ún chakoyo-ró kúu tana-ro. Ko kiví ndétatú yá'a, chi ma kúu, áchí-de.

¹⁵ Yúan-na te nì ka'an máa Jító'o-yo jíin-de; Chaa uu xinì kákuu-ró. Ja kúu kiví ndétatú te tú kándají-ró xndikí-ro xí burro-ró núu káyee-tí-ún, te tú káskó'o-ró-tí nducha náún.

¹⁶ Te sesíí Abraham yá'a, nú'ni-ña xiá'un unì kuia nì sá'a kui'na. Te tú ío va'a ndají-rí-ña kiví ndétatú náún, áchi-ya.

¹⁷ Te súan nì ka'an-ya tú'un yá'a. Te nì kakuka nuu táká chaa kájito u'u-ya-ún. Ko taká ñáyiví, nì kakusií iní-i jíin táká tiñu ñá'nu nì sá'a-ya.

Tu'un ndikin yuá mostaza

¹⁸ Te nì ka'an-ya: Ndasá kuní koo ñuu nuu tá'ú Dios tiñu. Te na jíin skétá'an-rí.

¹⁹ Kúu nátu'un ndikin yuá mostaza ja ní ki'in ñn chaa te nì chaa-de nuu itú-de. Te nì ja'nu. Te nì kuu ñn yunu ká'nu. Te tisaá andíví nì kasá'a-tí taká-tí chíí nda'a-ún. Achí-ya.

Tu'un yátá yujan ía

²⁰ Te nì ka'an tuku-ya: Naún tu'un yátá skétá'an-rí jíin ñuu nuu tá'ú Dios tiñu.

²¹ Kúu nátu'un yujan ía ja ní ki'in ñn ña'an. Te nì chisá'í-ña chíí unì tiyii yúchi onde nì ndí'í nì kuu ía ní sá'a. Achí-ya.

Sikí íchi yúxé'é túu

²² Te nini kua'an-ya íchi ñuu Jerusalén, te nì jika kuu-ya táká ñuu jíin táká rancho, nì stá'an-ya tú'un.

²³ Te nì ka'an ñn chaa jíin-yá: Táta, yaku-ni chaa kaku-de náún, áchí-de. Te nì kachi-ya jíin-de:

24 Ndúkú ndéé téyíí-ró kivi koyo-ró íchi yúxé'é túu, chí ká'an-ri jíín-ró ja kuá'a ñáyivi ndúkú ndéé-i kivi-i, ko ma kúu kivi koyo-i.

25 Chí táa iní ve'e, ndukuiñi-de, te kasu-de yuxé'é. Te ichi yatá vé'e kuiñi-ró. Te skáján-ró vitú yúxé'é te ka'an-ro: Táta, táta, kuña-ní ve'e, ná kivi koyo-ná, achí-ro. Te kachí-de kuni-ró: Aa, tú jiní-ri ná ñuu vaikoyo-ró, achí-de.

26 Yúan-na te kejá'a-ró ká'an-ro jíín-de: Ní kayee-ná staa jíín-ní, te iní ya'ya ñuu-ná ní stá'an-ní tu'un nuu-ná, achí-ro.

27 Te máa-de kachí-de kuni-ró: Achí-ri jíín-ró ja tú jiní-ri róó ndé ñuu vaikoyo-ró. Kuxio jíná'an-ró chí ñáyivi kásá'a tiñu ñáá kakuu-ró. Achí-de.

28 Te yúan nde'e-ro, te nakaji-ro ñíi yú'u-ro kuiñi-ró. Te kuni-ro núu Abraham jíín núu Isaac jíín núu Jacob jíín núu táká-ga chaa ní kajani tu'un Dios kuiñi-de iní ve'e Dios. Te róó kuxio-ró sásín-ya róó.

29 Te kikoyo-i ichi núu kána ndikandii jíín íchi núu kée ndikandii, ichi norte jíín íchi sur, te jungoo-i iní ñuu nuu tá'ú Dios tiñu.

30 Kuni so'o va'a-ró: Sava chaa sandí'i-na, ndunúú-de. Te sava chaa kúnúú, nduu-de sandí'i-na. Achí-ya.

Tu'un Herodes

31 Te kivi-ún ní jakoyo yaku tá'an chaa fariseo, te ká'an-de jíín-yá: Kuxio-ní yá'a te kenda-ní ki'in-ní, chí chaa Herodes ka'ni-dé níi kuni-de, achí-de.

32 Te ní kachí-ya jíín-de: Kuá'án, te kastu'ún-ró núu máa ñúkuíi jian: Vina chí kíñi'in-ri tachí káni

kája'an. Te sá'a-ri taná vína jín yúchaan. Te onde nuu uní kiví te síjínu-ri tíñu-ri.

³³ Ko kánúú xáan já vína jín yúchaan jín ísá te kaka-ri ki'in-ri, chi ma kúu ja in cháa jáni tu'un kenda-de yata ñúu Jerusalén, te kuu-de. Achí-ro.

Sikí já ní kuku'á iní-ya jín ñúu Jerusalén

³⁴ Jerusalén, Jerusalén, nì kaja'ni-ro cháa kájani tu'un Dios, te nì kaja'a-ró yúu xiní cháa nì tájí-yá vai nuu-ro. Ió kua'a vuelta nì kuni-ri nastútú-rí se'e-ró, nátu'un chukí ja nastútú-tí tirí-tí chí ndijin-tí, ko tú ní kákuni-ro.

³⁵ Vina te kéndoo víchí vé'e-ró núsáá. Ko ká'an-ri jín-ró já má kuni kuti-gá-ro núu-rí jíná'an-ró onde jaa in kiví ká'an-ro: Ná nákana jaa-yó-yá chí ndíso-ya tíñu máa Tatá Dios, achí-ro. Achí-ya.

14

Ja ní nasáva'a-ya in cháa kú'u kiví ndétatú

¹ Te in kiví ndétatú nì kiví-ya iní ve'e in cháa kúñá'nu nuu cháa fariseo jíná'an-de ja kée-yá staa jín-de. Te kájito yu'u-dé-ya.

² Te nì kenda in cháa kú'u-de kue'e kuiñi, kándij-de nuu-yá.

³ Te nì ka'an Jesús jín cháa kákuu maestro ley jín cháa fariseo: Á kuu sá'a-ri taná kiví ndétatú xí túu, achí-ya.

⁴ Ko máa-de, tú ní káka'an kuti-dé. Yúan-na te nì ki'in-ya cháa ñú'un kuiñi-ún. Te nì nasáva'a-ya-dé. Te nì natájí-yá-de kuano'on-dé.

⁵ Te n̄i ka'an-ya jíin-ún: Te nú burro máá-ró xí xndiki-ro júngava-ti iní ñn sókó, te tú natava-ro-ti vasa kivi ndétatú kúu náún. Achí-ya.

⁶ Te tú ní kákuu xndió káni-de ní ñn tu'un nuu-ya ja súan n̄i ka'an-ya jíin-de.

Siki ñáyivi sáñá'nu-i máá-i

⁷ Te n̄i jini-ya ja kándúkú-de jungoo jíñú'ún-de silla xini mesa. Te n̄i ka'an-ya ñn tu'un yátá jíin cháa n̄i kataka yúan.

⁸ Nú n̄i kana ñn cháa xini-ro ja kí'in-ro ñn viko tánda'a, te ma júngoo jíñú'ún-ró silla xini mesa. Chi nú súan, sanaa te a n̄i kana-de xini ñn cháa kúñá'nu-ga vásá róó.

⁹ Te cháa cháa n̄i kana xini-ro-ún jíin-de. Te ka'an-de jíin-ró: Kuxio, ná kunchaa cháa yá'a jian. Yúan-na te kúka nuu-ro kí'in-ro ondé sandi'í-na kunchaa-ro.

¹⁰ Ko nú n̄i kana ñn cháa xini-ro, kuá'an te jungoo-ró ondé sandi'í-na. Chi nú jaa cháa n̄i kana róó yúan te kachi-de kuni-ró: Amigo, nuu silla jíñú'ún yá'a jungoo-ró, achi-de. Yúan-na te nduñá'nu-ró jito nuu cháa káxiukú ká'nu jíin-ró.

¹¹ Chi taká cháa sáñá'nu-de máá-de, ndusúchí-de. Te taká cháa sásúchí-de máá-de, nduñá'nu-de. Achí-ya.

¹² Te suni n̄i ka'an-ya jíin cháa n̄i kana xini-yá-ún: Nú sá'a-ró sámá xí xini, ma kána-ró xini cháa kákuu amigo-ro, ni xini ñani-ro, ni xini tá'an-ró, ni xini cháa kúka. Chi nú súan te suni máá-de nakana-de xini-ro. Te n̄i kuu ja ní nani'in-ro tá'u-ro.

13 Ko nú sá'a-ró gasto, te kana-ró xiní cháa ndá'ú, cháa tíkú'lu, cháa tá'nú, jín xiní cháa kuáá.

14 Te xáán ndatu kendoo-ró nú súan, chí tú naún náku'a-de nuu-ro. Ko ni'in-ro yá'u-ró kivi náchaku taká cháa ndaa, áchí-ya.

Īn xini ká'nu

15 Te ĩn cháa yée stáa jín-ya, ni jini so'o-de tu'un yá'a. Te ni kachi-de jín-ya: Xáán ndatu kuu cháa ja kée-dé staa onde iní ñuu nuu tá'ú Dios tiñu. Achí-de.

16 Yúan-na te ni kachi-ya jín-de: ĩn cháa ni sá'a-de ĩn xini ká'nu, te ni kana-de xiní kuá'a ñáyivi.

17 Te nuu ní jaa hora ja kúxini-de-ún, te ni tájí-de mozo-de kuakachi nuu já kée stáa xini-ún: Ña'an-ní jíná'an-ní. Chí a ni ndi'í ío tu'a. Achí.

18 Te ĩn-ni ni kasájá'a iní ndi'í-de. Te cháa ĩn ni kachi-de jín mozo. Ni jaan-ri ĩn ñu'un te kánúú kínde'é-rí. Te ná kúña ká'nu iní-de nuu-rí, chí ma jáa-ri. Achí-de.

19 Te ni ka'an inga-de: Ni jaan-ri u'un yunta xndiki te kikoto nchaa-ri-ti. Ná kúña ká'nu iní-de nuu-ri, chí ma jáa-ri. Achí-de.

20 Te ni ka'an tuku inga-de: Sáa ní tanda'a-rí. Te ja yúan má kuu jaa-ri. Achí-de.

21 Te kuan'o'on mozo-ún ni kastu'ún-de nuu jito'o-de. Yúan-na te máa táa iní ve'e-ún, ni kití iní-de. Te ni kachi-de jín mozo-de: Kuá'an yachi ní nuyá'u jín taká ya'ya, te kana-ró xiní cháa ndá'ú, cháa tíkú'lu, cháa tá'nú, jín cháa kuáá, ná kíkoyo-de. Achí-de.

22 Te ni kachi mozo-ún: Táta, a ni kuu nátu'un ka'an-ni ko núña-ga lugar. Achí-i.

23 Te jito'o-ún ni ka'an-de jín mozo-de: Kuá'an taká ichi jín taká rancho te stétuu-ró ñáyivi-ún ná kii-i yá'a, náva'a ná chítú iní ve'e-ri.

24 Chí ka'an-ri jín-ró já ní ñn cháa ni jakana-ró-ún, ma kúxini kuti-dé ve'e-ri, áchí-de. Achí-ya.

Siki cháa kuni-de kundikin-de-ya

25 Te kaja'an kua'a xaan ñáyivi jín Jesús. Te ni ka'an-ya jín-i:

26 Nú ndé cháa kii-de nuu-ri, te nú chínú'ún-de táa-de, náa-de, ñasí'i-de, se'e-de, ñani-de, kua'a-de, xí ondé jín máa-de, ma kúu kuu-de cháa skuá'a jín-ri.

27 Te cháa tú ndóyo-de jín túndó'o kii siki-dé, te kundikin-de ruu kii-de, ma kúu kuu-de cháa skuá'a jín-ri.

28 Chí nú ndé róo kuni-ro kani-ró ñn ve'e, á tú xna'an-ga jungoo-ró te tava-ro cuenta nasaa kuu gasto, te kuni-ro nú vatu-ni kanda-ró jínú xí túu.

29 Chí nú túu, te nú a ni jani-ró já'a, te ma kanda xu'ún-ró síjínú-ró. Yúan-na te taká ñáyivi kájiní nuu vé'e tikú'lu-ró-ún, sákátá-i nuu-ro.

30 Te ka'an-i: Cháa yá'a, ni kejá'a-de jáni-de ñn ve'e, te tú ní kanda-de síjínú-de, achí-i.

31 Xí nú ndé rey kuni-de ki'in-de kuatá'an-de jín ingá rey, á tú xna'an-ga jungoo-de te nakani iní-de te nú vatu-ni kuu jín uxí mil soldado kuatá'an-de jín ingá rey ja vái siki-dé jín okó mil soldado.

32 Chí nú túu, te nini jiká-ga vai ingá rey, te tájí-de ñn cháa ki'in ka'an nda'ú jín-de ja ná júkuiñi.

33 Te suni súan nú ndé róó tú síjíta-ró táká ndatíñu ñáva'a-ró, ma kúu kuu-ró cháa skuá'a jíin-rí núsáá.

Tu'un yátá siki ñíi

34 Va'a ío ñíi, ko nú onde ñíi-ún ná náa xikó, te ndasa ndu'u'a núsáá.

35 Ma kuatíñu kuti, ni ja kúu nuu ñú'un já ndúu ja'an, chi kacha-de ki'in. Chaa ío so'o kuni ná'in, ná kúni so'o-de. Achí-ya.

15

Siki ríi, kiti ní sana

1 Te taká chaa xíní jíin cháa ká'io kuachi, ni jakoyo-de nuu Jesús náva'a kuni so'o-de tu'un ká'an-ya.

2 Te chaa fariseo jíin cháa káchaa tutu, ni kaka'an-de: Chaa yá'a, játa'ú-de chaa ká'io kuachi te yée-dé staa jíin cháa-ún, áchí-de.

3 Te máa Jesús, ni ka'an-ya tú'un yátá yá'a jíin-de:

4 Ndé ñn róó nú ñáva'a-ró ñn ciento ríi, te skuíta-ró ñn-ti, á tú skéndo-o-ró kúun xíko xia'un kuun-gá-ti ondé nuu ñú'un té'é, te kinandúkú-ró kiti ní naa-ún onde nani'in-ro-ti xí túu.

5 Te nú ni nani'in-ro-ti, kúsi iní-ro xndée-ró-ti nuu chó'o-ro.

6 Te nú ni najaa-ro vé'e te nastútú-ró cháa kakuu amigo-ro jíin tá'an-ró, te kachi-ro kúni chaa-ún: Ná kúsi iní-yo chi ni nani'in-rí ríi-ri-ri kiti á ni naa núu. Achí-ro.

7 Ká'an-ri jíin-ró, ja súan kusii-gá iní-ya ondé andíví jíin ñn chaa ío kuachi nú nakani iní-de, vása

jíin kúun xíko xia'un kuun-gá chaa va'a ja tú kájinu ñú'ún-de tu'un nakani iní.

Tu'un ña'an ní skuíta-ña ñn peso

⁸ Xí nú ñn ñasí'í ñáva'a-ña uxí peso, te skuíta-ña ñn peso, á tú chí'i-ña yíti te nastáa-ña vé'e, te nandúkú víi-ña onde nani'in-ña.

⁹ Te nú nī nani'in-ña, te kána-ña xiní tá'an-ña jíin amiga-ña, te kachī-ña kúni-i: Ná kúsii iní-yo, chí nī nani'in-rí peso-rī ja ní skuíta-rī-ún núú. Achí-ña.

¹⁰ Ká'an-rī jíin-ró, ja súan kúsii-gá iní taká ndajá'a Dios jíin ñn chaa ío kuachi nú nakani iní-de.

Tu'un suchí ní naa, te nī ndenda-i

¹¹ Te nī ka'an-ga-ya: ñn chaa nī io uu se'e yí-de.

¹² Te suchí súchí-ún nī ka'an-i jíin táa-i: Táa, kuá'a-ní sava ñu'un núu-ná ja kúu ta'u-ná, áchí-i. Te nī teta'an-de ta'u-í nuu ndéndúú-i.

¹³ Te nī kuu yaku kivi, te suchí súchí-ún nī stútú ndí'i-i ndatíñu-i. Te nī kee-i kua'an jíká-i inga ñuu. Te yúan nī xnáa-í ta'u-í, chí nī janu ndiva'a-i.

¹⁴ Súan nī ndí'i nī janu sáni-i, te vásá ní chaa ñn tama xáan iní ñuu-ún, te nī kejá'á nándi'i-i.

¹⁵ Te nī kee-i kua'an-i, te nī jaá-i nuu ñn chaa ñuu-ún. Te chaa-ún nī tájí-de-i kua'an-i onde rancho-de ja yúan koto-i kiní-de.

¹⁶ Te kuní-i taan tíi-i chíi-i jíin tíxiko káyee kiní-ún. Chí tú kuti ní ñn naún ní já'a nuu-í.

¹⁷ Yúan-na te nī jiní máa-i. Te nī ka'an-i: Taká mozo ío iní ve'e táa-rī, ío kua'a stáa káyee-dé. Te ruu jí'i-rī soko yá'a.

18 Ná ndúkuiñi-ri te ná nó'on-ri nuu táa-ri. Te kachi-ri kuni-de: Táa, a ni sá'a-ná kuachi nuu Dios andívi jíin núu máá-ní.

19 Tuká va'a chaá kúu-ná ja kúnání-ná se'e-ní. Ko kua'a-ní tu'un kuu-ná natu'un ñn mozo-ní. Achi-ri.

20 Te ni ndukuiñi-i, te ni kee-i kuano'on-í nuu táa-i. Te nini jíká-gá vai-i, te ni jini táa-i nuu-í. Te ni kundá'ú ini-de-i. Te jínu-de ni ja-de. Te ni nuu-de sukun-í, te ni titú-de-i.

21 Yúan-na te ni ka'an-i jíin-de: Táa, a ni sá'a-ná kuachi nuu Dios andívi jíin núu máá-ní. Tuká va'a chaá kúu-ná ja kúnání-ná se'e-ní. Achi-i.

22 Ko máá táa-i, ni ka'an-de jíin mozo-de: Kuák'in ñn su'nu vá'a-ga te chu'un-ró-i. Te chu'un-ró ñn xe'e ndá'a-í. Te chi-i-ró ndijan já'a-í.

23 Te suni kiki'in-ró chélu xá'án. Te ka'ni-ro-tí ná kée-yo. Chi sá'a-yó viko.

24 Chi se'e yí-rí yá'a a ni ji'i-i núú, te ni nachaku-i. A ni naa-í núú, te ni ndenda-i, áchi-de. Te ni kakejá'a-de sá'a-de viko.

25 Te se'e yí ñá'nu-de, kánde-i onde rancho. Suchí-ún vai ndii-i. Te ni nduyani-i yata vé'e. Te ni jini so'o-i tiví música te kájita já'a ñáyivi.

26 Te ni kana-i xini ñn mozo. Te ni jika tu'un-i mozo-ún nú naún viko ío.

27 Te ni kachi mozo-ún nuu-í: Ni nchaá ñani-ro te táa-ro, ni ja'ni-dé chelu xá'án, chi ni ndenda va'a se'e yí-de, áchi mozo.

28 Yúan-na te ni kiti ini-i, te tú ní kuní-i ndivi-i, ko ni kenda táa-i. Te ni ka'an nda'ú-de jíin-i ná ndívi-i.

29 Ko máá-i ni ka'an-i: Ío kua'a kuiá játíñu-ná nuu-ní, ni tú sáni'in kuti iní-ná tiñu tá'ú-ní. Te tú ní

já'a-ní vásté ñn lítú núu-ná kee síi-ná jíin amigo-na, áchí-i.

³⁰ Ko nī nchaa se'e-ní yá'a. Te vasa nī xnáa ndí'i-i ndatíñu-ní jíin ñá'an téné, te nī ja'ni-ní chelu xá'an kée-í, áchí-i jíin táa-i.

³¹ Yúan-na te nī kachi-de jíin-i: Hijo, róo chí nene ncháa-ro jíin-rí. Te taká ndatíñu máa-rí suni ndatíñu máa-ró kúu.

³² Ko jíinu ñú'ún sá'a-yó víko te kusii iní-yo. Chí ñani-ro yá'a, a nī j'i'i-ní núú, te nī nachaku-i. A nī naa-í núú, te nī ndenda-i, áchí-de. Achí-ya.

16

Tu'un mandador xndá'ú

¹ Te suni nī ka'an-ya jíin cháa káskuá'a jíin-yá: ñn chaa kúká, nī ñava'a-de ñn mandador. Te chaa kúká-ún nī jini tu'un-de ja stíví mandador ndatíñu-de.

² Te nī kana-de xini cháa-ún. Te nī ka'an-de jíin-de: Naún tu'un kúu ja jíini tu'un-ri síki-ro. Nakua'a cuenta tiñu ndíso-ró, chí ma kúu-ga-ro mandador nuu-rí. Achí-de.

³ Yúan-na te chaa mandador, nī ka'an máa-de: Ndasá sá'a-ri. Chí jito'o-ri jánchaa-de tiñu mandador nuu-rí. Nú kacha-ri ñu'un, ma kánda-ri. Nú kakan-ri caridad, xaan kúka nuu-rí.

⁴ A jíini-ri ndasá sá'a-ri náva'a kivi kuánchaa-de tiñu ndíso-ri, te koo ñayivi maní jíin-rí, te kuu kivi-ri ini ve'e-i.

⁵ Te nī kana-de xini ná ñn chaa káitau nuu jíto'o-de. Te nī kachi-de jíin cháa-ún: Nasaa taú-ro núu jíto'o-ri, áchí-de.

6 Te máá cháa-ún, n̄i kachi-de: Un̄i mil litro aceite, áchí-de. Te n̄i kachi mandador jíin-de: Ki'in lista-ro. Te jungoo yachi-ro. Te chaa-ró úu mil-na. Achí-de.

7 Yúan-na te n̄i ka'an-de jíin ingá chaa: Te róó, nasaa taú-ro, áchí-de. Te chaa-ún, n̄i kachi-de: In ciento ve'e trigo, áchí-de. Te máá-de n̄i kachi-de jíin cháa-ún: Ki'in lista-ro, te nachaa-ró kúun xíko-ni, áchí-de.

8 Te jito'o-ún, n̄i ka'an-de jíin cháa mandador xndá'ú ja bueno ndíchí ní sá'a-de. Chi taká se'e kuia yá'a, ndíchí-ga máá-i nuu ñáyivi ío vina, vásá taká se'e luz.

9 Te máá-rí, ká'an-ri jíin-ró: Jíin xú'ún xndá'ú, ná sá'a-ró amigo-ro návva'a nú n̄i ndi'í xú'ún-ró, te naki'in-i róó kunchaa-ro iní ve'e-i ní káni.

10 Chi chaa skíkuu va'a in tiñu vasa lúli-ni, suni skíkuu va'a-de jíin tíñu ándéé. Te chaa ja xndá'ú-de jíin in tiñu vasa lúli-ni, suni xndá'ú-de jíin tíñu ándéé.

11 Chi nú sikí xú'ún xndá'ú tú ní káskíkuu va'a-ró, ndé chaa kuá'a tiñu ndaa nuu-ro núsáá.

12 Te nú tú ní káskíkuu va'a-ró jíin ndatíñu sava-ga chaa, ndéja kuá'a ndatíñu máá-ró núu-ro núsáá.

13 Ni in mozo ma kúu kuatíñu-de nuu úu jito'o. Chi kití iní-de nuu in, te kumani-dé jíin ingá, xí kuándatu-de nuu in te sáni'in iní-de nuu inga. Ma kúu kuatíñu-ró núu Dios jíin núu xú'ún, áchí-ya.

14 Te chaa fariseo ká'iin-de yúan, chaa tóo iní kákuu-de. Te n̄i kajini so'o-de taká tu'un ká'an-ya. Te n̄i kasákátá-de nuu-ya.

15 Te n̄i ka'an-ya jíin-de: Máá-ró kákuni-ro já ná

káni iní ñayivi já cháa ndaa kákuu-ró. Ko Dios, a jiní-ya ndasa káa ichi iní añú-ro. Chi tiñu kájani iní ñayivi já tíñu ñá'nu kúu-ún, te nuu Dios tiñu chá'an kúu.

16 Máa ley jín cháa kájani tu'un Dios, ni kuu-ga onde kivi ní kii Juan. Yúan-na te ni keja'á tú'un va'a ñuu nuu tá'ú Dios tiñu. Te ñayivi, jín fuerza kivi koyo-i yúan.

17 Ko yachi-ga naa ándivi jín ñúyivi, vásá já náa ñn punto nuu tutú ley.

18 Nú ndé cháa skéndo-de ñasí'i-de te tanda'a-dé jín ingá ña'an, yúan ísiki ncháa-de-ña. Te cháa tánda'a jín ñá'an ní ndo-ún, suni ísiki ncháa-de tá'an-de.

Chaa kúka jín Lázaro

19 Ni io ñn cháa kúka, ni ñu'un-de sa'ma kuá'á tindi'í jín sá'ma tindu'á vá'a. Te ndita'an kivi ní sá'a-de ndeyu ní kayee vá'a-de.

20 Te suni ni io ñn cháa ndá'ú nání-de Lázaro, ni jikan-de caridad. Kátuu-dé yuxé'é cháa kúka-ún. Te ñii-de ni kana ndi'yi.

21 Te kuní-de kee ndá'a chii-de jín yúxi stáa koyo chii mesa cháa kúka-ún. Te jákoyo ti'ina te kana yuu-ti núu ndi'yi-de.

22 Te ni ji'i cháa jikán caridad-ún. Te ndaja'a ándivi, ni jaka-ya-dé kuano'on-ya jín-de nuu Abraham. Te suni ni ji'i cháa kúka-ún, te ni yuji-de.

23 Te cháa kúka-ún, ndó'o xaan-dé kánde-de infierno. Te ni ndakoto-de. Te onde jiká ní jini-de nuu Abraham, te káncháa Lázaro jín-de.

24 Yúan-na te máá cháa-ún, n̄i kana kó'ó-de: Tát̄a Abraham, kundá'ú in̄i-ní náá, te táj̄i-ní Lázaro ná kich̄indaji-de xin̄i ndá'a-dé nuu ndúcha, te ná xndáji-de yáa-ná. Ch̄i xaṇ jatú-ná kayú-ná nuu yáá ñú'un yá'a. Achí-de.

25 Te n̄i kach̄i Abraham jíin-de: Hijo, a núku'un in̄i-ro já ní jo kúká-ró ná n̄i chaku-ro, te Lázaro, sua ndá'ú n̄i ta'an-de, ko vina, a n̄i ndundéé iní-de yá'a, te róo ndó'o-ró jíán.

26 Te suni n̄i sá'a Dios ḡn xa'va kúnú xaṇ, kándeé ma'ñú róo jíin rúu. Te cháa ká'jin yá'a, vasa kákuni-de ja'a-de jaṇ-de jian, ko ma kúu, ni ma kúu ja'a máá-ró kí-ró yá'a. Achí Abraham.

27 Yúan-na te n̄i ka'an, cháa kúká-ún: Taa, jikán ta'u-ná nuu-ní, táj̄i-ní-de ki'in-de ve'e táa-ná núsáá.

28 Ch̄i ío u'un-ga ñani-ná, te ná káni ndaa-de tu'un nuu-í, náva'a ma kíkoyo-i nuu ndó'o-ná yá'a, áchí-de.

29 Te n̄i kach̄i Abraham jíin-de: A káñava'a-i tutu n̄i chaa Moisés jíin tutú n̄i kachaa cháa n̄i jani tu'un Dios onde sáá. Yúan ná kúni so'o-i, áchí Abraham.

30 Yúan-na te máá-de n̄i kach̄i-de: Túu, tát̄a Abraham, ch̄i nú ḡn cháa n̄i j̄i'j̄i ki'in nuu-í, yúan-na te nakani in̄i-i jíná'an-i, áchí-de.

31 Ko n̄i kach̄i Abraham jíin-de: Nú tú chú'un in̄i-i tu'un n̄i jani Moisés jíin cháa n̄i kajani tu'un Dios, suni ma kándija kuti-í nú nachaku ḡn ndiyi ki'in nuu-í, áchí-de.

17

Siki ñáyivi skivi tá'an nuu kuáchi

¹ Te ni kachi-ya jíin cháa káskuá'a jíin-yá: Tú modo te nú tú koto nchaa-i ñayivi. Ko naká ndá'ú kuu chaa skivi ñayivi-ún nuu kuáchi.

² Va'a-ga nú ní nú'ni ñn yosó sukún-dé te kenda-de ki'jn-de nuu ndúcha mar, nasu já skivi-de ñn suchí lúli yá'a nuu kuáchi.

Siki tú'un sá'a tuká'nu ini

³ Koto va'a-ró máa-ró: Nú ñani-ro sá'a-de kuachi siki-ro, kana jíin núu-dé. Te nú ni nakani ini-de, te sá'a-ró tuká'nu ini-ro núu-dé.

⁴ Te nú usia jínu ja ñn kivi ní sá'a-de kuachi siki-ro, te nú usia jínu nakani ini-de te ka'an-de jíin-ró: Sá'a tuká'nu ini-ro núu-rí, achi-de, yúan-na te ná sá'a-ró tuká'nu ini-ro núu-dé. Achi-ya.

⁵ Te ni kaka'an chaa kákuu apóstol jíin máa Jító'o-yo: Sá'a-ní ja va'a-ga ná kándija-ná núsáa, áchi-de.

⁶ Te ni kachi máa Jító'o-yo jíin-de: Nú kákandija-ró vasté ñn tí'li nátu'un ñn ndikin yuá mostaza núú, te ka'an-ro jíin núyu'ndú yá'a: Tu'un máa-ró onde jíin yó'o-ro, te nachu'un-ró máa-ró onde nuu mar, achi-ro. Te kuandatu nuu-ro.

Tu'un yátá mozo játíñu

⁷ Ndé ñn róó, ñáva'a-ró ñn mozo jítu-de jíin xndiki xí skáji-dé rí. Te najaa-de ve'e ja ní ja'an-de yuku. Te kachi-ni-ró kúni-de: Ña'an te nungoo-ró.

⁸ Á tú xna'an-ga ka'an-ro jíin-de: Sá'a ndeyu ná kúxini-ri. Naku'ni va'a chíi-ró, te kani-ró kó'o-rí. Te onde nú ni ndí'i ni yee-rí staa, yúan-na te vásá kée máa-ró kó'o-ró, achi-ro xí túu.

9 Te á nakuatá'ú-ró núu mozo-ún ja ní skíkúu-i tiñu ni tá'ú-ró núu-í. Jáni ini-ri ja túu.

10 Suni súan máá-ró jíná'an-ró, nú ni kaskíkúu-ró tíñu ni tá'ú-yá nuu-ro, te ka'an-ro: Tú va'a mozo kákuu-ná, chi máni tiñu ja taú-ná sá'a-ná, kúu ja á ni kasá'a-ná, achi-ro. Achí-ya.

Uxi chaa té'yu ndi'yi

11 Te jika Jesús kua'an-ya ñuu Jerusalén. Te ichi ini ñuu Samaria jín ini ñuu Galilea ni ja'a-ya kuá'an-ya.

12 Te nuu ní kivi-ya ini ñn ñuu yúan, te uxi chaa té'yu ndi'yi ni kaketa'an-de jín-yá. Te chaa-ún onde jiká ní kajukuiñi-de.

13 Te ni kakana jaa-de: Maestro, Jesús, kundá'ú ini-ní náá víi, áchí-de.

14 Te ni jini Jesús nuu-dé, te ni kachi-ya jín-de: Kuá'an jíná'an-ró te stá'an-ro máá-ró núu sutú, áchí-ya. Te nini kája'an-de, te ni kandundoo-ni-de.

15 Yúan-na te ñn-de, ni jini-de ja ní nduva'a-de. Te ni naxió káva-de kua'an-de. Te nákana jaa-de Dios.

16 Te ni jukuiñi jítí-de nuu já'a Jesús. Te ni nakuatá'ú-de nuu-yá. Te chaa-ún, chaa ñuu Samaria kúu-de.

17 Te ni ka'an Jesús jín-de: Nasu uxí tá'an-ro ní kandundoo náún. Te ñn-ga-de, ndénu ká'in-de núsáá.

18 Tú ío inga-de ja cháa-de te nakana jaa-de Dios, xí sá chaa sñn ñuu yá'a náún. Achí-ya.

19 Te ni kachi tuku-ya jín-de: Ndukuiñi, te no'on-ro vé'e-ró. Ni kandija-ró te yúan ní nduva'a-ró, áchí-ya.

Siki ñúu nuu tá'ú Dios tiñu

20 Te cháa fariseo, ni kajika tu'ún-de-ya: Ndé kivi cháa ñuu nuu tá'ú Dios tiñu. Achí-de. Te ni kachi-ya jín-de: Ñuu nuu tá'ú Dios tiñu, ma cháa ndijin,

21 ni ma kuu ka'an-i: Nde'é yá'a, ni cháa, xí nde'é yúan, ni jaá, chi ñuu nuu tá'ú Dios tiñu, a ío ma'ñú máá-ró jíná'an-ró. Achí-ya.

22 Yúan-na te ni ka'an-ya jín cháa káskuá'a jín-yá: Chaa tiempo ja kákuni-ro nde'é-ró in kivi kenda máá Sé'e cháa, ko ma kuni-ro jíná'an-ró.

23 Te kachi-i kuni-ró: Nde'é yá'a kánchaa-ya, xí nde'é yúan kánchaa-ya, achí-i. Te ma kí'in-ro jín-i, ni ma kúndikin-ro-í.

24 Chi nátu'un ndí ncháa ja nándeyu onde in lado andíví te jaá onde inga lado andíví, suni súan kuu kivi kí máá Sé'e cháa.

25 Ko jínu ñú'ún ja xná'an-ga ndo'o xaan-yá, te ñayivi yá'a ské'ichi-i-ya.

26 Chi nátu'un ni kuu kivi ní kii Noé, suni súan kuu kivi kí máá Sé'e cháa.

27 Káyee-í, káji-i-i, kátanda'a cháa, kátanda'a ñá'an, te ni jaá kivi ja ní kivi Noé ini barco ká'nu-de. Te ni cháa sau xaan. Te ni xnáa ndí'i-cha-í jíná'an-i.

28 Suni súan ni kuu kivi Lot. Káyee-í káji-i-i, kájaan-i káxikó-i, káchi-i-i itu, kájani-i ve'e,

29 onde ni jaá kivi ní kenda Lot ini ñuu Sodoma kua'an-de. Te ni kuun ñu'un jín azufre ichi ándíví. Te ni naa ndí'i ñayivi-ún.

30 Suni súan kuu kivi kí máá Sé'e cháa kistá'an ndijin-ya máá-yá.

31 Te kivi-ún, te chaa kándeé xini vé'e-de, ma núu-de naki'in-de ndatíñu-de ja ní ndoo iní ve'e. Te chaa kándeé onde rancho, ma náxíó káva-de no'on-de.

32 Ma náa iní-ro ndasa ni ta'an ñasí'í Lot.

33 Chi chaa jítú iní-de kaku-de chi tundó'o kii sikí-dé, naa-dé. Ko chaa kuu ja sikí rúu, kaku-de.

34 A ká'an-ri jíin-ró ja ákuáa-ún kundaa uu-i nuu jíto. Te in-i naki'in-ya, te ndoo inga-i.

35 Uu ñasí'í ndiko ká'nu-ña. Te in-ña náki'in-ya, te ndoo inga-ña.

36 Uu chaa kuiñi-de rancho. Te in-de naki'in-ya, te inga-de xndóo-ya.

37 Te ni kaka'an-de jíin-yá: Ndénu kúu Táta, áchí-de. Te ni kachi-ya jíin-de: Nuú kútúu ndíyi, yúan taká tiji, áchí-ya.

18

Tu'un yátá sikí juez jíin ñá'an viuda

1 Te ni ka'an-ya in tu'un yátá jíin-de ja nené kakan ta'u-dé te ma kuítá-de jíin.

2 Te ni kachi-ya: Ni io in juez iní in ñuu. Te ni tú ní yú'ú-de nuu Dios, ni tú ní jíto-de nuu ní in chaa.

3 Te suni ni io in ñá'an ní kendoo ndá'ú-ña ñuu yúan. Te ñá'an-ún, ni ja'an ni ja'an-ña núu-dé. Te ni ka'an-ña jíin-de: Sá'a-ní justicia ja ní sá'a ñayivi jíin-ná jíto u'u-i náá. Achí-ña.

4 Ko máá juez-ún, kua'a kivi tú ní kuní-de sá'a-de. Yúan-na te ni nakani iní máá-de: Vasa tú yú'ú-ri jíto-ri Dios ni tú jíto-ri nuu ní in chaa,

⁵ ko ja ñá'an viuda yá'a, xaan stá'an-ña rúu. Te yuán ná sá'a-ri justicia jín-ña. Chi nú tú, te kuníni íi iní-ri sá'a-ña.

⁶ Te ni kachi máá Jító'o-yo: Kuni ná'in-ró jíná'an-ró ndasa ni ka'an juez káñáá-ún.

⁷ Te Dios tú sá'a-ya justicia jín ñáyivi ní nakaji-ya náún, ja ndúú ñúú-ni káka'an ndá'ú-i jín-yá, vasa kuéé sánda-a-ya já'a-í.

⁸ A ká'an-ri jín-ró ja yachi nama-ya-í jíná'an-i. Ko kivi cháa máá Sé'e cháa, á ni'in-yá ñáyivi kákandíja nuu-yá ini ñuyivi yá'a xí túu, áchí-ya.

Tu'un yátá cháa fariseo jín cháa xíní

⁹ Te suni ni ka'an-ya tú'un yátá yá'a jín yakú cháa ká'in yúan, chi kájani ini-de ja cháa ndaa kákuu máa-de te kásájá'a ini-de nuu sáva-ga ñáyivi.

¹⁰ Uu tá'an cháa ni kákaa-de kája'an-de ve'e ii, ja kakán ta'u-dé. In-de kúu cháa fariseo, te inga-de kúu cháa xíní.

¹¹ Te cháa fariseo, ni kandij-de, te ni jikan ta'u-dé tu'un yá'a: Tátá Dios, ná kúta'u-ná nuu-ni chi tú káa-ná nátu'un káa sava-ga cháa, cháa kuí'ná, cháa ñáá, cháa ísíki ncháa tá'an kákuu-de, ni tú káa-ná nátu'un káa cháa xíní yá'a.

¹² Uu jínu ja semana ío ndicha ini-ná. Te já'a-ná in ja uxí síki táká ndatíñu ñáva'a-ná nuu-ní, áchí-de.

¹³ Ko cháa xíní-ún, ni kandij jíká-ni-de, ni tú ní kuní-de ndukani-de nuu-dé, chi ni kani-de jiki jíká-dé ja kúkuí'a ini-de. Te ni ka'an-de: Tátá Dios, kundá'ú ini-ní náá, chi cháa ío kuachi kúu-ná, áchí-de.

14 Ká'an-ri jíin-ró já cháa ndá'ú yá'a, ni nuu-de kuano'on-dé ve'e-de, te ni janchaa-ya kuáchi-de, ko ingá chaa-ún, chi túu. Chi taká chaa sáñá'nu-de máa-de ndusúchí-de. Te taká chaa sásúchí-de máa-de, nduñá'nu-de. Achí-ya.

Jesús jíin súchí lúli

15 Te ni chakoyo ñayivi jíin sé'e lúli-i nuu Jesús ja ná ké'é-yá-i. Te chaa káskuá'a jíin-yá, ni kajini-de ja súan íó, te ni kaka'an xaan-dé nuu ñayivi-ún.

16 Ko máa Jesús, ni kana-ya xiní-dé. Te ni ka'an-ya: Sía ná kíkoyo súchí lúli núu-rí. Te ma kasú-ro íchi-í, chi nátu'un súchí yá'a kákuu ja kúu kivi ini ñuu nuu tá'ú Dios tiñu.

17 Jandaa ká'an-ri jíin-ró: Nú ñn chaa tú játú'ún-de ñuu nuu tá'ú Dios tiñu nátu'un játú'ún ñn súchí lúli, ma kivi kuti-dé yúan, achí-ya.

Chaa kúka

18 Te ñn chaa kúñá'nu, ni jika tu'ún-de-ya: Chaa va'a kúu-ní Maestro. Naún sá'a-ná te ni'in tá'u-ná kuchaku-ná ñí káni. Achí-de.

19 Te ni ka'an Jesús jíin-de: Naja ká'an-ro cháa va'a jíin-rí. Tú ni ñn chaa va'a íó, chi máa ñn-ni Dios.

20 A jiní-ro tú'un ni tá'ú tiñu-ya núu-ro: Ma ká'ni-ro ndíyi, ma kúsiki ncháa tá'an-ró, ma sákuí'ná-ró, ma ká'an-ro tú'un tú'ún, kuandatu nuu táa-ro, nuu náa-ro, achí-ya.

21 Te máa-de ni kachi-de: Taká tiñu yá'a a ni skíkuu-ná onde ná lúli-ná, achí-de.

22 Te Jesús, ni jini so'o-ya tú'un yá'a. Te ni kachi-ya jíin-de: ñn-na tiñu kúmani sá'a-ró. Xikó

ndíi ja ñáva'a-ró, te kuá'a-ró núu ñáyivi ndá'ú. Te onde andívi kóo yaji-ro. Yúan-na te kii-ró kúndikin-ro rúu ki'on. Achí-ya.

²³ Yúan-na te máá cháa-ún, ni jini so'o-de ja súan ni ka'an-ya. Te ni kuxíi xáan iní-de, chi kúká xáan-dé.

²⁴ Te ndé'é Jesús ja súan ni kuxíi xáan iní-de, te ni kachi-ya: Xaan ú'u kivi in chaa kúká iní ñuu nuu tá'ú Dios tiñu.

²⁵ Yachi-ga kivi in camello yaú yiki tíkuí vásá in chaa kúká kivi-de iní ñuu nuu tá'ú Dios tiñu. Achí-ya.

²⁶ Te ñáyivi, ni kajini so'o-i tu'un ni ka'an-ya-ún, ni kaka'an-i: Te ndé chaa kaku núsáá, áchí-i.

²⁷ Te ni ka'an-ya jíin-de: Ió tiñu ja má kúu sá'a ni in chaa. Ko Dios, chi kúu sá'a-ya táká-ni. Achí-ya.

²⁸ Yúan-na te ni ka'an Pedro jíin-ya: Náá, ni kaskéndo-ná taká ndatiñu-ná te káindikín-ná níi vai-yó. Achí-de.

²⁹ Te máá-yá ni kachi-ya jíin-de: Jandáa ká'an-ri jíin-ró, nú in chaa ni skéndo-de ve'e-de, xí táa-de, xí ñaní-de, xí ñásí'i-de, xí sé'e-de ja sikí ñuu nuu tá'ú Dios tiñu,

³⁰ te nani'in kuá'a-gá-de vina. Te onde inga vida chaa, te kuchaku-de níi káni. Achí-ya.

Jíin kivi ní ka'an Jesús ja kúu-ya

³¹ Te Jesús, ni ki'in-ya ndí'uxí uu-de, te ni ka'an-ya jíin-de: Vina chi kaa-yó kí'in-yo ñuu Jerusalén. Te yúan skíkuu taká tu'un ni chaa chaa ni kajani tu'un Dios onde sáá sikí máá Sé'e chaa.

32 Chi natuu-ya núu ñáyiví sín nación. Te sákátá-i nuu-yá. Te sá'a ndíva'a-i jíín-yá. Te tiví sî'ví-i nuu-yá.

33 Yúan-na te nú nî ndí'i nî kaxndó'o-i-ya, te ka'ni-í-ya. Ko nuu uní kiví te nachaku-ya. Achí-ya.

34 Ko máá-de, tú ní kájuku'un kuti iní-de tu'un yá'a. Te tu'un-ún nî ka'an sa'í-ya. Yuán tú ní kájuku'un iní-de ja ní ka'an-ya jíín-de.

Ja ní ndundijin nduchi cháa kuáá

35 Te nî kuyani-ya kuá'an-ya ñúu Jericó. Te ñin cháa kuáá, kánchaa-de yu'íchi jikán-de caridad.

36 Te cháa kuáá-ún, nî jini so'o-de kája'a ñáyiví kája'an-i. Te nî jiká tu'ún-de naún kúu yuán.

37 Te nî kakachi-i nuu-dé ja Jesús, ñuu Nazaret, nî ja'a-ya kuá'an-ya.

38 Yúan-na te nî kana kó'ó-de: Jesús, Se'e David, kundá'ú iní-ní náá, áchí-de.

39 Te ñáyiví kája'an ichi núu-yá, nî kaka'an-i jíín-de ja ná kasú-de yu'u-dé. Ko máá-de ví'í-gá nî kana kó'ó-de: Se'e David, kundá'ú iní-ní náá víí, áchí-de.

40 Yúan-na te nî jukuiñi Jesús. Te nî tá'ú-yá tiñu ná kí-de nuu-yá. Te nî jaa-de. Te nî jiká tu'ún-yá-de:

41 Naún sá'a-ri jíín-ró kuní-ro, áchí-ya. Te cháa-ún nî ka'an-de: Táta, ja ná ndúndijin nduchi-ná kuní-ná, áchí-de.

42 Te nî kachi Jesús jíín-de: Kuá'an, chi nî kandíja-ró te yuán ní nduva'a-ró, áchí-ya.

43 Te nî ndundijin-ni nduchi-dé. Te nî ndikín-de-ya, nákana jaa-de Dios. Te taká

ñayivi-ún, ni kajini-i nuu-dé. Te ni kanakana jaa-i Dios.

19

Tu'un Zaqueo

¹ Te ni kivi Jesús ini ñuu Jericó, ni ja'a-ni-ya kuá'an-ya núu.

² Te yúan ni kenda-ni ñin chaa kúka, nání-de Zaqueo. Te chaa-ún kúña'nu-de nuu táka chaa xini.

³ Te ndúkú ndéé-de nde'é-de nuu Jesús nú ndé chaa kúu-ya. Ko tú ní kúu, chi kua'a ñayivi ní kajasu-i-ya, te vina liki-ni-de.

⁴ Te jínu-de ni jakuxnúu-de. Te ni kaa-de xini ñin nuyu'ndú náva'a kuni-de nuu-yá. Chi yúan ja'a-ya kí'in-ya.

⁵ Te ni jaa Jesús yúan. Te ni ndakoto-ya núu-dé. Te ni ka'an-ya jín-de: Zaqueo, yachi nuu-ró chi vina jínu ñú'ún já kendo-rí ve'e-ró. Achí-ya.

⁶ Yúan-na te yachi ni nuu-de. Te kúsi xáan iní-de ni jaka-de-ya.

⁷ Te ñayivi-ún, ni kajini-i ja súan ni kuu. Te ni kaka'an sóo-i: A kua'an-tu-ya kendo-ya jín ñin chaa ío kuachi, áchí-i.

⁸ Yúan-na te Zaqueo ni jukuiñi-de. Te ni kachi-de jín máa Jító'o-yo: Táta, sava ndatíñu-ná, ná kuá'a-ná nuu ñayivi ndá'ú. Te nú nuu ñin chaa ni janchaa-ná ndatíñu-de, te ná náku'a-ná kuun já súan nuu-dé. Achí-de.

⁹ Te ni kachi Jesús jín-de: Vina te ini ve'e yá'a ni kaku ñin chaa núsáa, chi máa, suni se'e Abraham kúu.

10 Ch̄i máá Sé'e cháa vai nándúkú-yá te nama-ya já á n̄i naa. Achí-ya.

Tu'un yátá uxí mozo jín xú'ún

11 Te n̄i kajini so'o ñayivi-ún taká tu'un yá'a. Te Jesús n̄i ka'an-ga-ya ñin tu'un yátá, ch̄i a n̄i kuyani-ya ñúu Jerusalén, te kájani in̄i-i ja vítan ñú'ni koo ndijin ñuu nuu tá'ú Dios tiñu.

12 Ja yúan ní ka'an-ya: ñin cháa kúná'nu, n̄i kenda-de kua'an jíká-de inga ñuu náva'a ni'in-dé fuerza ja t̄in-de ñuu, te cháa-de.

13 Te n̄i kana-de xin̄i uxí tá'an mozo-de, te n̄i ja'a-de ciento ciento peso nuu ñin ñin-i. Te n̄i ka'an-de jín-i: Sátíñu jíná'an-ró nini ki'in-ri te ncháa-ri, áchí-de.

14 Ko kájito u'u ñayivi ñúu-ún-de, te n̄i katájí ñin comisión kuakasú nuu-dé: Tú játa'an in̄i-yo já tá'ú cháa yúan tiñu nuu-yo. Achí.

15 Te n̄i kuu ja ní ni'in-dé fuerza ja t̄in-de ñuu, te n̄i ncháa-de. Te n̄i tá'ú-de tiñu ná k̄i mozo ja ní ja'a-de xu'ún núu-ún, náva'a ná kuní-de ndasa n̄i kasátiñu ñin ñin-i.

16 Te mozo ñin n̄i jaá nuu-dé. Te n̄i ka'an-i: Táta, n̄i ja'a-ní ciento peso nuu-ná, te n̄i ni'in-ná mil peso siki, áchí-i.

17 Te máa-de n̄i kachi-de jín mozo: Ió va'a ch̄i mozo va'a kúu-ró. N̄i skíkúu va'a-ró jín yakú ndatíñu-ri. Vina te tá'ú-ró tíñu nuu uxí ñuu t̄in-ri, áchí-de.

18 Te n̄i cháa inga mozo te n̄i ka'an: Táta, n̄i ja'a-ní ciento peso nuu-ná, te n̄i ni'in-ná u'un ciento peso siki, áchí-i.

19 Te suni n̄i ka'an-de jíin mozo-ún: Róó, suni tá'ú-ró tíñu nuu ú'un ñuu t̄in-ri, áchí-de.

20 Te n̄i chaa inga mozo. Te n̄i ka'an: Táta, yá'a ío ciento peso-ní, chí n̄i chiva'a-ná in̄i ñn pañito.

21 Chí n̄i yu'ú-ná n̄i jito-ná níi ja cháa xaan iní kúu-ní, te náki'in-ní ja tú jáitúu-ní, te já'nu-ní ja tú jachá-ní, áchí-i.

22 Yúan-na te n̄i kachi-de jíin-i: Mozo káñáá kúu-ró, te jíin tú'un n̄i kenda yu'u-ro jián, nákuñdí-ri siki-ro. Chí a jiní-ro já cháa xaan iní kúu-ri, ja náki'in-ri ja tú jáitúu-ri, te já'nu-ri ja tú jachá-ri.

23 Núsáá, naja tú ní já'a-ró xú'ún-ri no'on banco núú. Te nuu ncháa-ri te nandakan-ri xu'ún-ri onde jíin sé'e xu'ún núú. Achí-de.

24 Yúan-na te n̄i kachi-de jíin sáva-ga ñayivi ká'jin yani nuu-dé: Kuanchaa ciento peso jian núu-í, te kua'a-ró núu mozo ñáva'a mil peso, áchí-de.

25 Te máá ñayivi, n̄i kaka'an jíin-de: Táta, a ñáva'a-i mil peso xaan, áchí.

26 Te n̄i ka'an tuku máá cháa kúñá'nu: A ká'an-ri jíin-ró, chaa ja á ñáva'a, te kii-ga nuu-dé, te chaa ja tú ñáva'a, vasa ja á ñáva'a-de-ún, te kuxio ki'in.

27 Te suni chaa kájito u'u ruu, ja tú ní kákuñi-de ja tá'ú-rí tíñu nuu-dé, kuáki'in-de ná kíkoyo-de nuu-ri yá'a. Te ka'ni-ro-dé jíiná'an-de. Achí-de.

Ja ní kivi Jesús iní ñuu Jerusalén

28 Te n̄i ndi'i n̄i ka'an-ya tú'un yá'a. Te n̄i jakuxnúú-yá kuakaa-ya núu Jerusalén.

29 Te nuu ní kuyani-ya ñuu Betfagé jíin ñuu Betania, n̄i jaa-ya ñn yuku nání yuku Olivos. Te n̄i tájí-yá uu chaa káskuá'a jíin-yá kaja'an-de:

30 Kuá'an rancho kándeé lado jian. Te nuu kivi-ni-ró yúan, te ni'in-ro ñin burro nú'ni-ti, ja ní ñin cháa té koso-gá-de-ti. Te ndáji-ró-tí. Te kii-ró jíin-tí.

31 Te nú ndé cháa ká'an jíin-ró, naja kándáji-ró-tí, achí-de, te ka'an-ro jíin-de: Máá Jító'o-yo jínu ñú'ún-yá-ti, achí-ro, áchí-ya.

32 Te kája'an cháa ni táji-yá-ún te ni kani'in-dé-ti nátu'un ni ka'an-ya jíin-de.

33 Te nini kándáji-de burro-ún te ni kaka'an jito'o-ti jíin-de: Naja kándáji-ró burro-ri, áchí-de.

34 Te máa-de, ni kaka'an-de: Chí máá Jító'o-yo jínu ñú'ún-yá-ti, áchí-de.

35 Te ni chakoyo-de jíin-tí nuu Jesús. Te ni kaxndée-de tikachí-de siki burro-ún. Te ni kaskáa-de Jesús siki-tí yóso-yá-ti.

36 Te nini jika-ya kuá'an-ya, te ni kajakin-de tikachí-de ini ichi.

37 Te nini kákuyani-ya ñúu Jerusalén ja kakuun-ya yúku Olivos, te taká cháa káskuá'a jíin-yá, kánakana jaa-de Dios siki taká tiñu ñá'nu ja ní kajini-de ni sá'a-ya.

38 Te káka'an-de: Ná nákana jaa-yó Rey yá'a chí ndíso-ya tínu máá Tatá Dios. Chí vindaa vinené íó onde andíví, te suni luu ñá'nu káa yúan. Achí.

39 Yúan-na te sava cháa fariseo ká'in ma'ñú ñáyivi kuá'a-ún, ni kaka'an-de jíin-yá: Maestro, kana jíin-ní nuu cháa káskuá'a jíin-ní, ná kasú-de yu'u-dé, áchí-de.

40 Te máá Jesús ni ka'an-ya: A ká'an-ri jíin-ró ja nú cháa yá'a ná kasú-de yu'u-dé, te súan kana kó'ó

táká yuu, áchí-ya.

⁴¹ Te n̄i kuyani-ya. Te n̄i jini-ya núu ñúu-ún. Te n̄i nde'e-ya sikí ñúu-ún.

⁴² Te n̄i ka'an-ya: Aa, xáán va'a nú ní jiní máá-ró ndasa vai tu'un vindaā vinené núú. Ko vina ch̄i a yísa'í te mā kuní-ro núu.

⁴³ Ch̄i jaā kivi, ja cháa kájito u'u róó kuíkó ndúu níni-dé róó. Te taká lado kasu-de róó. Te nataan ní'in-de róó.

⁴⁴ Te stúncháa-de róó nuu ñú'un onde jín sé'e-ró já kaxiukú-i in̄i-ro. Te mā skéndo-de yuu koso tá'an sikí yúu, ch̄i tú ní jiní-ro já ní kii-ya núu-ro. Achí-ya.

⁴⁵ Te n̄i kivi Jesús in̄i ve'e ii. Te n̄i kejá'á-yá kíñ'in-ya ñáyivi kajaan kaxikó ín-i in̄i ve'e ii-ún kaja'an-i.

⁴⁶ Te n̄i ka'an-ya jín-i: Á tú yóso núu tutú: Ve'e-ri, ch̄i ve'e nuu kájukan ta'u kúu, ko máá-ró, a n̄i kanasá'a-ró yaú kava ñáku'i'ná, áchí-ya.

⁴⁷ Te ndita'an kivi stá'an-ya tú'un in̄i ve'e ii. Ko sutu ñá'nu jín cháa káchaa tutu jín cháa kakuñá'nu in̄i ñuu-ún, n̄i kandúkú-de modo ndasa ka'ni-dé-ya.

⁴⁸ Ko tú ní kákuu ndasa sá'a-de jín-yá, ch̄i ndivii ñáyivi, n̄i kakee nuu-í ká'in-i kájini ná'in-i tu'un ká'an-ya.

20

Sikí tíñu ndíso Jesús

¹ Te in̄i kivi jián stá'an-ya tú'un nuu ñáyivi in̄i ve'e ii, te jáni-ya tú'un va'a. Te sutu ñá'nu jín cháa káchaa tutu jín cháa n̄i kayii, n̄i jakoyo-de nuu-yá.

² Te *n̄i* kajika *t̄u'ún-de-ya*: Kastu'ún, *n̄a* jíin tú'un sá'a-ró tíñu yá'a. Te ndéja ní ka'an jíin-ró sá'a-ró súan, áchí-de.

³ Yúan-na te *n̄i* ka'an Jesús jíin-de: Suni ná kaká *t̄u'ún-rí* róó ñn *t̄u'un*: Kastu'ún,

⁴ ja ní skuánducha Juan sáá, á onde andíví ní kii *t̄u'un*, xí cháa *n̄i* tá'ú tíñu, áchí-ya.

⁵ Yúan-na te *n̄i* kanda*t̄u'ún* máá-de: Nú ka'an-yo já onde andíví, te kachi-de kuni-yó: Naja tú ní kákandíja-ró núu-dé núsáá.

⁶ Te nú ka'an-yo já cháa *n̄i* tá'ú tíñu, te ndivii ñáyivi kuá'a-i yuu xiní-yo. Chi kájani ndija iní-i ja cháa *n̄i* jani *t̄u'un* Dios *n̄i* kuu Juan, áchí-de jíin tá'an-de.

⁷ Te *n̄i* kaka'an-de ja tú kájiní-de ndénu ní kii *t̄u'un-ún*.

⁸ Yúan-na te *n̄i* ka'an Jesús jíin-de: Suni ruu tú kachi-ri nuu-ro *n̄a* jíin tú'un sá'a-ri tíñu yá'a, áchí-ya.

Chaa kásatiñu nuu itú uva

⁹ Te *n̄i* kejá'á-yá *n̄i* ka'an-ya tú'un yátá yá'a jíin ñáyivi-ún: ñn *chaa* *n̄i* nachu'un-de ñn *it̄u* uva. Te *n̄i* xndóo-de nuu cháa kásatiñu jíin. Te *n̄i* kee-de kua'an jíká-de ja ná'án xáan.

¹⁰ Te ñn *ki*vi *n̄i* tájí-de ñn mozo-de kua'an nuu cháa kásatiñu jíin uva ja ná náku'a-a-de nde'e uva nuu mozo-ún núú. Ko *chaa* kásatiñu-ún, *n̄i* kastují-dé mozo. Te *n̄i* kakiñi'in-de-i kuano'on sáni-ni-i.

¹¹ Te jito'o-ún, *n̄i* natájí tuku-de inga mozo-de. Ko máá cháa kásatiñu-ún, suni *n̄i* kastují-dé

mozo-ún, te n̄i kaśákátá-de jíin-i te n̄i kākīñi'in-de-i kuano'on sáni-ni-i.

¹² Te jito'ō uva-ún n̄i naťájí tuku-de mozo un̄i-de kua'an. Ko máá cháa kásatiñu-ún, suni n̄i kaśtuji-dé mozo-ún. Te n̄i kaśkúnu-de-i.

¹³ Yúan-na te n̄i ka'an máá jíto'ō itū uva: Ndasá sá'a-ri. Ná tájí-rí se'e-ri ja kúndá'ú in̄i-ri-i. Sanaa te koo ja jíñú'ún-de nuu sé'e-ri. Achí-de.

¹⁴ Ko máá cháa kásatiñu-ún, n̄i kajini-de nuu-í. Te n̄i kandaťu'ún máá-de: Sućhí yá'a xíin tá'u. Ná chó'ō, ná ká'ni-yo-í náva'a ná ndóo ta'u-í kuu-yó, áchí-de.

¹⁵ Te n̄i kākīñi'in-de-i ichi yatá itú uva. Te n̄i kaja'ni-dé-i. Te ndasa sá'a máá jíto'ō itū uva jíin-de núsáá.

¹⁶ Chaa-de, te xnáa-dé chaa kásatiñu-ún. Te kua'a-de itū uva nuu ingá chaa. Achí-ya. Te ñayivi-ún ja ní kajini so'o-i tu'un yá'a, te n̄i kaka'an-i: Ma kúu kuti súan, Táta. Achí-i.

¹⁷ Ko máá-yá n̄i nde'é-yá nuu-í te n̄i ka'an-ya: Núsáá te naún kuni ka'an tu'un yóso yá'a: Yuu ní kaśké'ichi chaa káčutá'an, ya'á kúu máá yúu ndíso fuerza jiki. Achí.

¹⁸ Taká-i ja nduá siki yúu-ún, te ta'nu. Ko nú ndé siki júngava máá yúu-ún, te kukuáchí-i sá'a. Achí-ya.

Siki xú'ún César

¹⁹ Yúan-na te sutu ñá'nu-ún jíin cháa káchaa tutu n̄i kandúkú-de modo tñn-de-ya máá hora-ún. Ch̄i n̄i kajuku'un in̄i-de ja siki máá-de kúu tu'un yatá ní ka'an-ya-ún. Ko n̄i kayu'ú-de n̄i kajito-de ñayivi.

²⁰ Te ndé'é ndé'é-de ichi-yá. Te n̄i kaťájí-de sava chaa ja kóto yu'u-dé-ya. Te chaa-ún, káka'an-de

ja cháa ndaa kákuu-de, náva'a t̄in yátá-de-ya sikí tú'un ká'an-ya, te nastúu-de-ya núu fuerza gobernador, cháa tá'ú t̄iñu yúan, kákuni-de.

21 Te cháa-ún, ni kajika tu'ún-de-ya: Maestro, kájiní-ná ja ká'an va'a-ní te stá'an ndaa-ní tu'un. Te tú ndé'é-ní ndasa jító taká ñayivi, chí sua stá'an ndaa-ní ichi Dios.

22 Á kuu kuá'a-yó xú'ún yóo nuu César xí túu, áchí-de.

23 Ko máa-yá, ni jiní-ya já xndá'ú-de-ya kákuni-de. Te ni ka'an-ya jíin-de: Naja kábito nchaa-ro rúu.

24 Stá'an xú'ún jián ná ndé'é-rí. Ndé cháa kúu cháa ncháá nuu yá'a, jíin tú'un yóso yá'a. Achí-ya. Te ni kaka'an-de: César kúu, áchí-de.

25 Yúan-na te ni ka'an-ya jíin-de: Kuá'a ja xíin César nuu César, te ja xíin Dios nuu Dios núsáá, áchí-ya.

26 Te tú ní kákuu t̄in yátá-de-ya jíin tú'un yá'a jító nuu ñayivi. Te ni kanaa iní-de ni kajini so'o-de tu'un ni ka'an-ya jíin-de. Te tú ní kaka'an kuti-gá-de.

Siki já náchaku ndíyi

27 Yúan-na te ni jakoyo yaku cháa saduceo. Te cháa-ún, kaka'an-de ja tú nachaku kuti ndíyi. Te ni kajika tu'ún-de-ya:

28 Maestro, Moisés ni cháa-de tutu ni ndoo jíin-yó: Nú ñani in cháa kuu-de, te ío ñasí'í-de, te nú tú se'e-de ní ío. Yúan-na te ñani-de ná náki'in ñasí'í-de, te nandakin-de tata ñani-de, áchí tutu-ún.

29 Bueno, ni ka'io usia ñani. Te cháa núu, ni tanda'a-dé. Te ni jíi-de. Te tú kuti sé'e-de ní ío.

30 Te cháa uu, n̄i naki'in-de-ña. Te n̄i ji'i-de. Te tú kuti sé'e-de ní íó.

31 Te cháa uni n̄i naki'in-de-ña. Te n̄i ji'i tuku-de. Te ndí'usiá-de suni súan. Te n̄i kaji'i-de. Te tú kuti ní ñn se'e ní káxnóo-de.

32 Te onde sandi'í-na te suni n̄i ji'i máá ñá'an-ún.

33 Te kivi náchaku taká ndiyi, ndé ñn-de kuu-ña ñásí'í-de núsáá. Chi ndí'usiá-de n̄i kanchaka-de-ña, áchí-de jíin-yá.

34 Yúan-na te n̄i kachi Jesús jíin-de: Se'e ñayivi yá'a, chi kátanda'a-í jíná'an-i.

35 Ko íó ñayivi já jáni in̄i Dios ja ñayivi vá'a kúu-i. Te ñayivi-ún nachaku-i ma'ñú ndiyi, te kivi-i inga vida. Te tú tanda'a kúti-í jíná'an-i yúan.

36 Ni ma kúu kuti-gá-i. Chi ñn núu-ni kákuu-i jíin ndájá'a andívi, te suni se'e Dios kákuu-i, chi a n̄i nachaku-i.

37 Te siki ndiyi ja náchaku, suni ñn-ni tu'un n̄i stá'an Moisés nuu yóso tú'un cuenta yuku. Chi n̄i skúnání-de-ya Dios Abraham, Dios Isaac, jíin Dios Jacob.

38 Chi Dios, nasu Dios ñayivi ní kaji'i kúu-ya, chi sua Dios ñayivi káichaku kúu-ya. Chi nuu máá-yá káichaku taká ñayivi. Achí-ya.

39 Te yakú cháa káchaa tutu, n̄i kaka'an-de: Va'a-ni n̄i ka'an-ní Maestro, áchí-de.

40 Te tuká ní kátava iní-de ja kaká tu'ún-de-ya.

Siki Cristo, Se'e David

41 Te n̄i ka'an-ya jíin-de: Naja káka'an-de ja Cristo kúu Se'e David.

42 Chi máá David n̄i ka'an-de nuu tutú Salmo: Máá Tatá Dios n̄i ka'an-ya jín Jító'o-ri: Nungoo-ró íchi ndává'a-ri,

43 te ná chúkú-rí ñayivi kájito u'u róó kuu-i teyu kuxndíi ja'a-ro, áchí.

44 Te máá David: Jító'o n̄i ka'an-de jín-yá: Te ndasa kúu-ya sé'e-de núsáá, áchí-ya.

45 Te kánchaa-ya má'ñú táká ñayivi. Te n̄i ka'an-ya jín cháa káskuá'a jín-yá:

46 Koto-ró máá-ró núu cháa káchaa tutu, chi kákuni-de kaka-de jín sú'nu káni. Te kákuni-de ja ká'an sa'an-yo jín-de nuyá'u. Te silla jínú'un ondé xin̄i mesa in̄i ve'e sinagoga, jín silla xin̄i mesa nuu ío xini kákuni-de.

47 Te suni cháa yá'a kákókó-de ve'e ña'an kéndoo ndá'ú. Te kándúkú-de modo sáni, ja kájikan ta'u ná'an-de. Chaa yá'a, ví'í-gá ta'nu ndatu-de, áchí-ya.

21

Ja ní soko ñá'an viuda xu'un

1 Te n̄i ndakoto-ya, te n̄i jini-ya núu ñayivi kúká káchu'un-i xu'un iní janu.

2 Te n̄i jini-ya núu ñin ña'an viuda ja ní kendo ndá'ú íi-ña, te n̄i chu'un-ña úu xu'un yíkin náa iní janu-ún.

3 Te n̄i ka'an-ya: Jandáa ká'an-ri jín-ró, ja ñá'an ní kendo ndá'ú yá'a, n̄i chu'un-ga-ña vásá táká-ga-i.

4 Chi taká-i, n̄i kachu'un-i ja ní ndendoso sikí-í n̄i kasoko-í nuu Dios. Ko ña'an yá'a, vasa kúndá'ú-ña ko n̄i chu'un ndi'i-ña já kúchaku-ña jín, áchí-ya.

Náun tuni koo kivi jinu ñuyivi

⁵ Te sava-de káka'an-de tu'un ve'e ij, ndasa ni nduluu jín yúu lúu jín ofrenda. Te ni ka'an-ya:

⁶ Taká ndatíñu ja kánde'é-ró yá'a, chaá ñn kivi já má kútá'an-ga ni ñn yuu, chi ndí'i ndua sá'a-i, áchí-ya.

⁷ Yúan-na te ni kajika tu'ún-de-ya: Maestro, ndé kivi koo taká tiñu yá'a. Te náun tuni koo nuu kuyani chaá taká tiñu yá'a, áchí-de.

⁸ Yúan-na te ni ka'an-ya jín-de: Koto-ró máá-ró jíná'an-ró náva'a tú xndá'ú ni ñn-i róó. Chi kikoyo kua'a ñáyivi kí'in núu sí'ví-rí, te ka'an-i: Máá-rí kúu l'a-ún. A ni chaá kivi-ún, achí-i. Ko ma kí'in-ro jín-i.

⁹ Te nú ni kajini tu'un-ró já ío guerra te kajatá'an ñayivi, te ma yú'ú-ro, chi kánúú já xná'an-ga koo taká tiñu yá'a. Ko ma ndí'i yachi.

¹⁰ Yúan-na te ni ka'an-ya jín-de: Ndonda nación siki nación te ñuu siki ñúu.

¹¹ Te taan xaan. Te yá'a yúan koo tama jín kué'e xaan. Te koo tuni ñá'nu ichi ándí'í, te yu'ú ñayivi jíná'an-i.

¹² Ko onde té chá'an-ga koo taká tiñu yá'a, te chindikín-i róó te katiin-i róó. Te nastúu-i róó ini ve'e sinagoga jín ini vekaa, kinchaka-i róó nuu rey jín núu gobernador ja siki rúu.

¹³ Te koo súan náva'a kani ndaa-ro tú'un.

¹⁴ Núsáá te ná kúndaá ini-ro já má nákani ini-ro ndasa xndíó káni-ró tú'un nuu-í.

¹⁵ Chi ruu, kuá'a-ri ñn yu'u jín tú'un ndíchí núu-ro, náva'a chaá kájito u'u róó, ma kúu ka'an-de siki-ro ni ma kúu kundéé-de jín-ró.

16 Te suni táa-ro, ñani-ro, tá'an-ró, jín ñáyivi kájini tá'an-ró jín, nastúu-i róó. Te kuú sava-ró sá'a-i.

17 Te taká ñáyivi, koto u'u-i róó ja sikí rúu.

18 Ko ni ñin ixi xiní-ro ma náa kúti.

19 Te nú kuandéé iní-ro te kuchaku añú-ro.

20 Ko nú ni kajini-ro ja ní kajikó ndúu soldado yata ñúu Jerusalén, yúan-na te juku'un iní-ro ja á yani naa ñúu-ún.

21 Yúan-na te ñáyivi káxiukú iní ñuu Judea, kunu-i kingoyo-i onde yuku. Te ñáyivi ká'jin ma ñú ñúu-ún, kuxio-i ki'in-i. Te ñáyivi ká'jin onde rancho, ma ndívi-i iní ñuu.

22 Chi kivi yúan kuu kivi náni'in tá'an Dios jín-i, náva'a náskikuu taká tu'un yóso núu tutú.

23 Ko kivi-ún, naká ndá'ú kuu ña'an káñu'un se'e jín ñá'an káskáxin-í, chi kii tundó'o xaan sikí ñúyivi. Te kití iní Dios jín ñáyivi yá'a.

24 Te kuú-i jín machete. Te kingoyo-i preso onde taká nación. Te ñáyivi sñin nación, kuañu-i sikí ñúu Jerusalén onde jinu kivi ñáyivi sñin nación.

25 Yúan-na te koo tuni nuu ndíkandii jín núu yóo jín núu tíñuú xíní. Te kii tundó'o sikí taká ñáyivi ñúyivi yá'a. Te yu'ú ñáyivi ja ní'in mar jín sú'ma mar.

26 Te kuú xáan sáva chaá ja káyu'ú-de, chi káinda-tu-de chaá tundó'o yá'a sikí ní ñúyivi. Te taká fuerza andívi, ndí'i ka'ya.

27 Yúan-na te kuni-i nuu máa Sé'e chaá kii-ya núu ñin viko nu'ún, jín fuerza ja ndúñá'nu xaan-yá.

28 Te nú a ni kejá'a taká tiñu yá'a, yúan-na te ndukani-ró xiní-ro te ndakoto-ró, chi a yani

nama-ya róó, áchí-ya jíín-de.

²⁹ Te suni n̄i ka'an-ya ñ̄n tu'un yátá jíín-de: Nde'é yúnu mérkex̄e, jíín táká-ga yunu.

³⁰ Nú n̄i kajini-ro já ní kejá'á nájaa numa yúnu-ún, yúan-na te kájuku'un ini-ro já á yani nchāa viko sáú.

³¹ Suni súan máá-ró, nú n̄i kajini-ro kuákuu taká tiñ̄u yá'a, yúan-na te kuni-ro já á yani koo ñ̄uu nuu tá'ú Dios tiñ̄u.

³² Jandáa ká'an-ri jíín-ró ja má náa ñ̄áyivi yá'a onde nú tú skíkuu taká tiñ̄u.

³³ Andívi jíín ñ̄úyivi chí naa, ko tu'un ká'an-ri chi ma náa.

³⁴ Koto-ró máá-ró náva'a ma kutéñ̄u añú-ro jíín já kée ndásí-ró xí já kóo nájini-ró. Te ma kutéñ̄u-ró jíín ndátíñ̄u kuchaku-ro, chí sanaa te chāa-ni kivi-ún siki-ro.

³⁵ Chí nátu'un ñ̄n xeyu, súan jin̄u siki taká ñ̄áyivi káxiukú ní ñ̄úyivi yá'a.

³⁶ Núsáa te kundito-ró taká kivi, te kakan ta'u-ro náva'a kuu kaku-ró núu taká tundó'o ja kii-ún, te kundii-ro núu máá Sé'e chāa. Achí-ya.

³⁷ Te ndita'an kivi ní stá'an-ya tú'un ini ve'e ii. Te ndita'an akuáa ní kenda-ya kuá'an-ya onde yuku Olivos. Te yúan n̄i ndoo-ya.

³⁸ Te taká ñ̄áyivi, ñ̄a'an chákoyo-i nuu-yá ini ve'e ii, náva'a kuni so'o-i tu'un ká'an-ya.

22

Ja ní kanat̄in tu'un tá'an siki Jesús

¹ Yúan-na te n̄i kuyani viko kóo statilá tú yí'i yujan íá, ja nání víko Pascua.

² Te taká sutu ñá'nu jíin taká cháa káchaa tutu, ni kandúkú sá'i-de modo ndasa ka'ni-dé-ya, chi ni kayu'ú-de ni kajito-de ñayivi.

³ Te ni kivi Satanás ini Judas, cháa nání Iscariote, in tá'an ja uxí uu-ún kúu-de.

⁴ Te cháa-ún, ni kee-de kua'an-de. Te ni ndatu'ún-de jíin sutú ñá'nu jíin cháa kákuu jefe nú ndasa nastúu-de Jesús.

⁵ Te máa cháa-ún ni kakusi iní-de. Te ni kakee yu'u-dé ja kuá'a-de xu'ún núu Judas.

⁶ Te ni jatun Judas. Te ni ndúkú-de modo ndasa nastúu-de-ya núu sutú jíná'an náva'a tú ku-vaá ñayivi.

Viko lélú Pascua

⁷ Te ni jaá viko koo statilá tú yí'i yujan ía. Te máa kivi-ún jínu ñú'ún ká'ni-í lélú Pascua.

⁸ Te ni táji-ya Pedro jíin Juan kua'an-de, te ni ka'an-ya jíin-de: Kuá'an te sátu'a-ró núu kée-yo lélú Pascua, achí-ya.

⁹ Te ni kaka'an-de jíin-ya: Ndénu kuní-ní sátu'a-ná, achí-de.

¹⁰ Te ni kachi-ya jíin-de: Kuni so'o, nú a ni jaá-ro iní nuu-ún, te ketá'an-ró jíin in cháa ndiso in kivi nducha. Kundikin-ro-dé ki'in-ro jíin-de onde in ve'e nuu ndivi-de.

¹¹ Te ka'an-ro jíin jito'o ve'e-ún: Achí máa Maestro jíin-ní: Ndénu ío in ve'e kuá'a núu-ní nuu kée-ná lélú Pascua jíin cháa káskuá'a jíin-ná, achí-ro.

¹² Yúan-na te jito'o-ún stá'an-de in cuarto ká'nu onde xiní vé'e nuu-ro, ja á núña. Te yúan sátu'a-ró. Achí-ya.

13 Te kája'an-de. Te ni kani'in-dé nátu'un ni ka'an-ya jíin-de. Te ni kasátu'a-de ndasa kuxíni-de lélú Pascua.

14 Te ni jaá hora-ún, te ni jungoo-ya núu mesa. Te suni ni kajungoo apóstol-ya jíin-ya.

15 Te ni kachj-ya jíin-de: Xaan kúu ini-ri kee-rí lélú Pascua yá'a jíin-ró jíná'an-ró ja té ndo'o-ga-ri.

16 Chi kástu'ún-rí nuu-ro, ja má kée kúti-gá-ri Pascua yá'a, onde nú tú skíkuu máá iní ñuu nuu tá'ú Dios tiñu. Achí-ya.

17 Te ni ki'in-ya ñin taza. Te ni jikan ta'u-ya, te ni ka'an-ya: Ki'in ya'á. Te saka-ro núu tá'an-ró.

18 Chi ká'an-ri jíin-ró já onde vina ma kó'o kuti-gá-ri nducha ndé'e uva, onde nú tú koo ñuu nuu tá'ú Dios tiñu.

19 Te ni ki'in-ya stáa. Te ni jikan ta'u-ya. Te ni sakuáchí-ya. Te ni ja'a-ya núu-dé jíná'an-de. Te ni ka'an-ya: Ya'á kúu yiki kúñu-ri ja ní jataña-ri ja sikí róo jíná'an-ró. Ya'á sá'a-ró já núku'un ini-ro rúu.

20 Suni súan ni sá'a-ya jíin taza, nuu ní ndi'i ni kuxíni-ya. Te ni ka'an-ya: Taza yá'a kúu niñi-rí ja sá'a contrato jáá. Te ni jati ja sikí róo jíná'an-ró.

21 Ko nde'é-ró já cháa nastúu ruu, kánchaa-de jíin-rí nuu mesa yá'a.

22 Chi jandaa, máá Sé'e chaa ki'in-ya íchi já ní sándaa Dios. Ko naká ndá'ú kuu chaa nastúu I'a-ún, áchí-ya.

23 Yúan-na te chaa káskuá'a jíin-ya, ni kakejá'á-de kájika tu'ún tá'an máá-de, nú ndé ñin-de kúu chaa sá'a tiñu yá'a.

Ja ní kastátá'an-de ndé chaa kúñá'nu-ga

24 Te n̄i kakejá'á-de kástátá'an máá-de nú ndé ñ̄n-de kúñá'nu-ga nuu tá'an-de.

25 Yúan-na te máá-yá n̄i ka'an-ya jíin-de: Taká rey, ch̄i nuu táká ñ̄ayivi kátá'ú téyíi-de tiñu. Te ch̄aa kákuñá'nu nuu máá-i, ch̄aa kásá'a va'a káskúnání-i-de.

26 Ko sik̄i róó jíná'an-ró na tú súan koo. Ndé róó ja kúñá'nu-ga, ná ndúu-ró nátu'un ch̄aa súchí-ga. Te ndé róó ja kúñá'nu-ga-ro, ná ndúu-ró nátu'un ch̄aa játíñu nuu tá'an-ró.

27 Te ndéja kúñá'nu-ga ío, á ch̄aa yée stáa núu mesa, xí cháa játíñu. Nasu cháa ja yée stáa núu mesa náún. Te ruu, nátu'un ch̄aa játíñu kúu-ri nuu-ro.

28 Ko máá-ró jíná'an-ró, n̄i ka'jin-ró jíin-rí vasa kájito nchaa-i ruu.

29 Te nátu'un n̄i ja'a Táa-ri ñ̄n ñ̄uu ja tá'ú-rí tiñu nuu, suni súan kuá'a-ri nuu-ro.

30 Náva'a kee-ro kó'o-ró núu mesa jíin-rí ini ñ̄uu nuu tá'ú-rí tiñu. Te jungoo-ró núu silla. Te sánda-ro tíñu ndí'uxí uu tata Israel.

Tu'un Pedro jíin lí'li

31 Te suni n̄i ka'an máá Jító'o-yo: Simón, Simón, kuni so'o-ró, chi n̄i jikan Satanás róó jíná'an-ró ja síjin-ún róó nátu'un trigo.

32 Ko n̄i jikan ta'u-rí ja kúu róó náva'a ma náyu'ú-ro. Te máá-ró, nú a n̄i naxíó káva ini-ro, te ná síyija-ró táká ñ̄ani-ro. Achí-ya.

33 Te n̄i ka'an-de jíin-yá: Táta, a kándij tu'a-ná ja kí'in-ná jíin-ní vasá vekaa te kuu-yo, áchí-de.

³⁴ Te *n̄i* ka'an-ya: Pedro, áchí-ri jín-ró, ja ondé ná té kana-ga lí'li vina te un̄i jínu ka'an-ro ja tú jiní kuti-ro rúu, áchí-ya.

³⁵ Yúan-na te *n̄i* jika tu'un-yá-de: Ná *n̄i* tájí-rí róo *n̄i* kaja'an-ro ja tú ní kándiso-ró ñunu, ni bolsa, ni tú ní káyí'i-ró ndiján, á *n̄i* kuman̄i ñn ndatíñu nuu-ro náún, áchí-ya. Te *n̄i* kaka'an-de: Tú ni ñn, áchí-de.

³⁶ Te *n̄i* ka'an-ya jín-de: Ko vina, chaá ñáva'a ñunu, ná náki'in-de. Te suni súan jín bolsa. Te chaá ja tú naún ñáva'a-de, ná xíkó-de tikachí-de te ná kuáan-de ñn machete.

³⁷ Chi ká'an-ri jín-ró, ja kánúu skíkuu-ri tu'un yá'a ja yóso núu tutú: Te onde jín cháa ñáá *n̄i* skétá'an-de-ya, áchí. Chi taká tu'un-ri ja yóso ná skíkuu ná'ín, áchí-ya.

³⁸ Yúan-na te *n̄i* kaka'an-de: Táta, yá'a ío uu machete, áchí-de. Te *n̄i* ka'an-ya jín-de: Suu jian-ni, áchí-ya.

Jesús in̄i Jardín Getsemaní

³⁹ Te *n̄i* kenda-ya. Te *n̄i* kee-ya kuá'an-ya ondé yuku Olivos nátu'un sá'a sá'a-ya. Te chaá káskuá'a jín-yá, suni kája'an-de jín-yá.

⁴⁰ Te nuu ní jaa-ya yúan, te *n̄i* kachi-ya jín-de: Kakan ta'u jíná'an-ró náva'a tú koto nchaá-i róo, áchí-ya.

⁴¹ Te *n̄i* kuxio-ya núu-dé kua'an-ya nátu'un ñn nuu skánda yuu. Te *n̄i* jukuiñi jítí-yá. Te *n̄i* jikan ta'u-yá.

⁴² Táa, nú játa'an in̄i-ní te chaxio-ní tundó'o-ná yá'a ná kí'in, ko nasu ja kuní máá-ná, chi ja kuní máá-ní ná kúu, áchí-ya.

43 Te ní kenda ɨn ndajá'a ándíví ní jaá nuu-yá. Te ní ka'an ɨn tu'un ndéé iní jíín-yá.

44 Te ní ndukuí'a xaan iní-yá. Te ní ndúkú ndéé téyíí-ga-yá ní jikan ta'u-yá. Te ní kana tañi-yá ja ní tojo onde nuu ñú'un nátu'un yúyú ná'nu niñi.

45 Te nuu ní ndukuiñi-yá já ní ndi'i ní jikan ta'u-yá, te ní najaa-yá núu cháa káskuá'a jíín-yá. Te ní jini-yá já kákixi-de, chí kándukuí'a iní-de.

46 Te ní kachi-yá jíín-de: Naja kákixi-ro. Nduko, te kakan ta'u-ro náva'a tú koto nchaa-i róó, áchí-yá.

Ja ní kakatɨn-de Jesús

47 Te nini sásúan ká'an-yá, te ní jakoyo kua'a ñáyivi. Te ɨn cháa nání Judas, ɨn tá'an ja uxí uu-ún, yóxnúú-de nuu ñáyivi-ún ní jaá-de. Te ní kandita-de nuu Jesús ja tíyú'ú-de-yá.

48 Yúan-na te ní ka'an Jesús jíín-de: Judas, tíyú'ú-ró rúu te súan nastúu-ró máá Sé'e cháa náún. Achí-yá.

49 Te cháa ká'jin jíín Jesús, ní kajini-de ndasa kuakuu. Te ní kaka'an-de jíín-yá. Táta, stují-yo-dé jíín machete xí túu, áchí-de.

50 Te ɨn máá cháa-ún, ní stují-ní-de ɨn mozo máá sutú ñá'nu-ga. Te ní kachi-de so'o lado vá'a.

51 Yúan-na te ní ka'an Jesús: Sía, áchí-yá. Te ní ké'é-yá so'o mozo-ún, te ní nasáva'a-yá.

52 Te ní ka'an Jesús jíín sutú ñá'nu-ún jíín cháa kákuu jefe iní ve'e ɨ jíín cháa ní kayii, ja ní chakoyo-de siki-yá: Nátu'un siki ɨn cháa kuí'ná vái koyo-ró jíín machete jíín yúnu náún.

53 Ndita'an kivi ní kandee-ri jíín-ró iní ve'e ɨ te tú ní kakatɨn-ró rúu. Ko ya'á kúu hora máá-ró jíín fuerza ñuñáa. Achí-yá.

Já tú ní játu'un Pedro

54 Te nì kàkatiin-de-ya kuá'an-de jíin-yá. Te nì kaskívi-de-ya iní ve'e sutu ñá'nu-ga. Te Pedro, jíká-ni ndikín-de-ya.

55 Te sava ñáyívi, nì kanastá'an-i in ñu'un yata vé'e-ún. Te nì kanakuíkó ndúu-i káxiukú-i. Te Pedro, suni nì jungoo-de jíin ñáyívi-ún.

56 Te in ña'an játíñu iní ve'e-ún, nì jini-ña núu-dé ja kánchaa-de yuñú'un yúan. Te nì nde'é vá'a-ña núu-dé. Te nì ka'an-ña: Te chaa yá'a, suni jíka-de jíin cháa-ún vii, áchí-ña.

57 Yúan-na te máá-de, tú ní játu'un-de: Nána, na tú jiní-ná chaa-ún, áchí-de.

58 Te nì kunúu in tí'lí-ga. Te nì jini tuku inga-de nuu Pedro te nì ka'an-de: Te róó, suni tá'an-de kúu-ró vii, áchí. Te nì ka'an Pedro: Hombre, nasúú kúu-ri, áchí-de.

59 Te nátu'un in hora-ga te nì kachì inga-de: Jandáa ja cháa yá'a, suni jíka-de jíin cháa-ún, chi chaa ñuu Galilea kúu-de, áchí.

60 Te nì ka'an Pedro: Hombre, tú jiní kuti-rí naún tu'un ká'an-ro, áchí-de. Te nini súan ká'an-de, te nì kana-ni lí'li.

61 Yúan-na te nì xío kóto máá Jító'o-yo. Te nì nde'é-yá nuu Pedro. Te nì nuku'un iní-de tu'un nì ka'an máá Jító'o-yo jíin-de: Onde ná té kana-ga lí'li, te ma kuátu'un-ró rúu uní jínu, áchí-ya.

62 Te nì kenda Pedro kua'an-de. Te nì nde'e xaan-dé.

Já ní kasákátá-de nuu-yá

63 Te taká chaa kándito Jesús, nì kasákátá-de nuu-yá. Te nì kastují-dé-ya.

64 Te ni kajasu-de nuu-yá. Te ni kastují-dé nuu-yá. Te ni kajika tu'ún-de-ya: Kastu'ún, ndé cháa ni stují róó, áchí-de.

65 Te ío kua'a-gá tu'un ni kaka'an-de siki-yá ja ní kasá'a ndiva'a-de jíin-yá.

Ja ní kajanchaka-de-ya núu junta

66 Te nuu ní kundijin, te ni kanataka cháa ni kayii, jíin sutú ñá'nu jíin cháa káchaa tutu, ni kajanchaka-de-ya núu junta máá-de.

67 Te ni kaka'an-de: Máá-ró kúu máá Cristo, náún. Kachi nuu-rí, áchí-de. Te ni kachi-ya jíin-de: Vasa ná kachí-ri nuu-ro, te ni ma kándíja kuti-ro.

68 Te suni nú ruu xndichí-ri róó, te ma xndió káni-ró tú'un nuu-rí. Te ni ma síá-ro rúu.

69 Ko onde vina te máá Sé'e cháa kunchaa-ya íchi ndává'a nuu ío fuerza Dios, áchí-ya.

70 Te ndi'i-de, ni kajika tu'ún-de-ya: Núsáá te máá-ró kúu Se'e Dios náún, áchí-de. Te ni kachi-ya jíin-de: Máá-ró kaka'an ja rúu kúu, áchí-ya.

71 Yúan-na te ni kaka'an-de: Naún níni kúni so'o-ga-yo ká'an inga cháa núsáá, chi jíin yú'u máá-de ni kajini so'o-yó vína, áchí-de.

23

Ja kuá'an Jesús nuu Pilato

1 Yúan-na te ni kandonda ndi'i-de ni kajanchaka-de-ya núu Pilato.

2 Te ni kejá'á-de kásátú'ún-de siki-yá: Cháa yá'a ni kani'in-ná-de ja sáká núu-de xiní ñáyivi ñúu-yo. Te tú já'a-de tu'un kua'a-yó xú'ún yóo nuu César. Te ká'an-de ja máá-de kúu Cristo Rey, áchí.

³ Yúan-na te Pilato, ni jika tu'ún-de-ya: Máá-ró kúu Rey ñayivi judío náún, áchí-de. Te máá-yá ni ka'an-ya: Ká'an ndaa-ro, áchí-ya.

⁴ Te ni kachi Pilato jíin táká sutu ñá'nu jíin ñáyivi kuá'a-ún: Tú ni ñin kuachi ní'in-rí sikí cháa yá'a, áchí-de.

⁵ Ko máá cháa-ún, ví'í-gá ni kaka'an-de: Xaan kúvaá ñayivi sá'a-de jíin tú'un stá'an-de níí ñuu Judea, ni kejá'á-de onde ñuu Galilea te ni kenda-de onde yá'a, áchí-de.

Jā kándii Jesús nuu Herodes

⁶ Yúan-na te Pilato, ja ní jini so'o-de ja Galilea káka'an, te ni jika tu'ún-de nú cháa ñuu Galilea kúu-ya.

⁷ Te nuu ní juku'un iní-de ja ndá'a Herodes yí'i ñuu-ya, te ni táji-de-ya kuá'an-ya núu Herodes chi kivi-ún suni kánde Herodes iní ñuu Jerusalén.

⁸ Te nuu ní jini Herodes nuu Jesús, ni kusi xaan iní-de, chi íó kua'a kivi kuní-de nde'é-de nuu-yá, chi ni jini tu'un-de kua'a tú'un sikí-yá. Te ñúkuu iní-de ja sá'a-ya ñin tuní nuu-dé.

⁹ Te xaan ní xndichí-de-ya. Ko tú ni ñin tu'un ní xndió káni-ya núu-dé.

¹⁰ Te táká sutu ñá'nu jíin táká cháa káchaa tutu, ká'jin-de yúan, kásátú'ún téyí-ga-de sikí-yá.

¹¹ Yúan-na te Herodes jíin soldado-de, ni kasándiva'a-de jíin-yá. Te ni kasákátá-de nuu-yá. Te ni chu'un-de-ya ñin sa'ma tíndu'á. Te ni natáji tuku-de-ya kuáno'on-yá nuu Pilato.

12 Te suni máá kiví-ún, nī kanakunī manī tá'an Herodes jíin Pilato, chí aná'án chí kájito u'u tá'an-de núú.

13 Yúan-na te nī kana Pilato xinī táká sutu ñá'nu, jíin táká cháa kákuu jefe jíin táká ñayivi. Te nī kandutútú-i.

14 Te nī ka'an-de jíin-i: Nī kakinchaka-ró cháa yá'a nuu-rí, ja sáká núu-de xinī ñayivi, áchí-ro. Te vina a nī xndichí-ri-de jíto nuu máá-ró. Te tú ni ñn kuachi ní ní'in-rí sikí-dé nátu'un kásátú'ún-ró,

15 te ni Herodes, chí nī tájí-rí-de nī ja'an-de yúan. Te tú ni ñn kuachi ní sá'a-de ja ká'ni-yo-dé.

Ja kuá'an tuku-ya núu Pilato

16 Núsáá te ná xndó'o-ri-de te sía-ri-de kí'in-de. Achí-de.

17 Chí ndita'an viko-ún kánúú ja sía-de ñn preso.

18 Ko taká ñayivi kuá'a-ún, ñn núú-ni nī kakana jaa-i: Ka'ni-ní cháa yá'a. Te sía-ní Barrabás ná kí'in-de, áchí-i.

19 Te Barrabás, kánde-de vekaa kuachi ja ní xndóna-de-i nī kanakuatá'an máá-i, te nī ja'ni-dé ñn ndiyi.

20 Te nī ka'an tuku Pilato jíin-i, chí sía-de Jesús kuní-de núú.

21 Ko máá-i nī kakana jaa tuku-i: Ka'ni-ní-de jika cruz, kata kaa-ní-de, áchí-i.

22 Te nī ka'an tuku-de jíin-i vuelta unī: Te naún kuachi nī sá'a cháa yá'a vii. Tú ní'in kúti-rí ni ñn kuachi sikí-dé ja kúu-de. Núsáá te xndó'o-ri-de, te sía-ri-de kí'in-de. Achí Pilato.

Ja ní kajata kaa-de-ya

23 Ko ñn jínu-ni nī kakana jaa ñayivi-ún, nī kajakan-i ja ná kúu-ya jiká cruz. Te máá-i jíin táká

sutu ñá'nu, n̄i kākana jaa téyí-i. Te yuán ní kundéé-i jín Pilato.

24 Yúan-na te Pilato, n̄i sánda-a-de ja ná kúu ja ní kajikan-i.

25 Te n̄i sía Pilato cha-a n̄i kándeé vekaa siki já ní xndón-da-de-i n̄i kanakuatá'an máá-i te n̄i ja'ni-dé nd̄iyi. Ch̄i súan n̄i kajikan ñayivi-ún. Te n̄i nakua'a-de Jesús nuu-í ja ná sá'a-i ndasa kákuu in̄i máá-i jín-yá.

26 Te n̄i kākini'in-i-ya. Te n̄i kākatiin-i in̄n cha-a nání Simón ñuu Cirene ja vái-de ichi rancho. Te n̄i kachaa-i cruz siki-dé. Te ndiso-de kua'an-de yata Jesús.

27 Te kua'a ñayivi jín ñá'an, n̄i kandikin-i yata-yá. Te ña'an-ún, kánde'e-ña te kākana jikó'ó-ña já'a-yá.

28 Ko máá Jesús, n̄i xió kóto-ya núu-ñá. Te n̄i ka'an-ya jín-ña: Se'e ñuu Jerusalén, ma ndé'e-ro já'a-rí. Nde'e ja'a máá-ró jín já'a sé'e-ró jíná'an-i.

29 Te kuni so'o-ró, ch̄i cha-a kivi já ká'an-i: Xáán ndatu ña'an numá, jín já tú ní skáku se'e, jín já tú ní skáxin-í, achi-i.

30 Yúan-na te ka'an ñayivi jín táká yuku: Ndu-a siki-rí jíná'an-rí. Te suni jín táká tinduu: Kasu siki-rí jíná'an-rí, achi-i.

31 Ch̄i nú jín yúnu yí'í kásá'a-de tiñu yá'a, te ndasa sá'a-de jín yúnu íchí núsáá, áchí-ya.

32 Te suni n̄i io uu cha-a ká'io kuachi kája'an-de jín-yá ja kúu-de.

33 Te n̄i jakoyo-i jín-yá tinduu nání yiki xiní, te yúan n̄i kajata kaa-i-ya jiká cruz. Te suni n̄i kajata kaa-i ndendúu cha-a ká'io kuachi-ún, in̄n-de ichi ndává'a-ya, te inga-de ichi ndávésé-yá.

34 Te n̄i ka'an Jesús: T́aa, sá'a-ní tuká'nu in̄i-ní nuu-í, ch̄i tú kájini-i naún kásá'a-i, áchí-ya. Te n̄i kándatá-i sa'ma-yá, n̄i kasá'a-i in̄ apuesto siki.

35 Te ñayivi ká'jin yúan kándé'é-i nuu-yá. Te chaa kakuñá'nu, suni n̄i kasákátá-de nuu-yá. Te n̄i kaka'an-de: Sava ñayivi á n̄i kuu n̄i nama-de. Ná náma-de máa-de, te nú Cristo I'a n̄i kaji Dios kúu-de, áchí-de.

36 Te soldado, suni n̄i kasákátá-de nuu-yá. Te n̄i kakandita-de nuu-yá. Te kája'a-de vinagre ko'o-ya.

37 Te n̄i kaka'an-de j́in-yá: Nú máá-ró kúu rey ñayivi judío, te ná náma-ró máá-ró, áchí-de.

38 Te suni n̄i io in̄ tutu yoso siki-yá j́in yú'u griego, j́in latín, j́in hebreo: Ya'á kúu Rey ñayivi judío, áchí.

39 Te in̄ máá cháa ío kuachi-ún ja ndíta kaa-de, n̄i ka'an ndiva'a-de j́in-yá: Nú máá-ró kúu Cristo, te ná náma-ró máá-ró te suni nama-ró rúu j́iná'an-ri núsáá, áchí-de.

40 Ko inga-de, n̄i ka'an xaan-dé nuu tá'an-de: Tú ío ja j́inú'ún-ró núu Dios náún, ch̄i in̄ núu-ni tá'nu ndatu-ro j́in-yá.

41 Ch̄i máá-yó, jándáa vatu-ni ndó'o-yó yá'a, ch̄i súan kúta'u-yo táká tiñu n̄i sá'a-yó, Ko I'a yá'a, tú ni in̄ kuachi ní sá'a-ya, áchí-de.

42 Te n̄i ka'an-de j́in Jesús: Nuku'un in̄i-ní náá nú n̄i najaa-ní in̄i ñuu nuu tá'ú-ní tiñu, áchí-de.

43 Yúan-na te n̄i ka'an Jesús j́in-de: Jándáa ká'an-ri j́in-ró, ja v́ina te kunchaa-ro j́in-rí nuu jardín andíví, áchí-ya.

44 Te nuu ní kuu nátu'un kaxiuu, te n̄i kuxk'v̄i n̄í

núu ñú'un onde ka'unj.

⁴⁵ Te nj kutúún ndikandii. Te sa'ma ndíta kaa inji ve'e ij, nj ndata sáva sava.

⁴⁶ Yúan-na te nj ka'an jaa Jesús: Táa, inji nda'a-ní náku'a-a-ná añú-ná, áchí-ya. Te súan nj ka'an-ya, te nj jiji-ni-ya.

⁴⁷ Te cháa capitán, nuu ní jini-de ja súan nj kuu, te nj nakana jaa-de Dios: Ndaa ndija ja cháa yá'a ñn cháa ndaa nj kuu-de, áchí-de.

⁴⁸ Te ndivii ñáyivi ká'jin yúan, nj kajini-i ja súan nj kuu. Te nj kanaxió káva-i kákani-i jiki jiká-i kája'an-i.

⁴⁹ Ko taká cháa kájiní tá'an jín-yá, jín taká ña'an kándikin-ña-yá onde ñuu Galilea, ká'jin jiká-ña kándé'é-ña taká tiñu yá'a.

Ja ní kachiyuji-de-ya

⁵⁰ Te nj io ñn cháa nání José, cháa vá'a cháa ndaa kúu-de. Te suni ñn cháa junta kúu-de.

⁵¹ Ko tú ní jata'an inji-de tu'un nj kandatú'un junta-ún ni tiñu nj kasánda-ún. Te ñuu Arimatea inji ñuu Judea ncháa-de. Te ñúkuu inji-de koo ñuu nuu tá'ú Dios tiñu.

⁵² Cháa yá'a, nj jaa-de nuu Pilato. Te nj jikan-de yiki kúñu Jesús.

⁵³ Te nj janchar-de-ya. Te nj chisúkun-dé-ya jín ñn sa'ma kuítá. Te nj chindee-de-ya iní ve'e añú ja ní jacha jiká ñn kava nuu tú kunduji-ga ni ñn ndiyi.

⁵⁴ Te kivi xían-ún koo viko Pascua. Te a yani kundijin kivi ndétatú.

⁵⁵ Te ña'an ní kikoyo jín-yá onde ñuu Galilea, káindikín-ña José kua'an-ña jín-de. Te nj kajini-ña yaú kava-ún nuu ní yuji yiki kúñu-ya.

56 Te ni kanaxió káva-ña káno'on-ña. Te ni kasátu'a-ña jí'o jíin perfume, te ni kandétatú-ña kiví ndétatú-ún, nátu'un ni tá'ú tíñu ley.

24

Já ní nachaku Jesús

1 Te tíkuáán-na kiví ñin semana ni jakoyo-ña yaú kava-ún, káindá'a-ña táká jí'o ni kasátu'a-ña. Te suni kája'an sava-ga ña'an jíin-ña.

2 Te ni kajini-ña já ní kuxio yuu ndí'u yu'u yaú kava-ún kua'an.

3 Te ni kiví koyo-ña. Te tú ní kajini-ña yíki kúñu máá Jító'o-yo Jesús.

4 Te nini kákuñáá ini-ña já súan ni kajini-ña, te uu chaa káñu'un sa'ma kuíjín kándii ncháa, ni kajukuiñi-ni-de xiin-ña.

5 Te ni kayu'ú-ña. Te ni kajaxin-ña núu-ñá nuu ñú'un. Te ni kaka'an chaa-ún jíin-ña: Naja sá ma'ñú ndíyi kánandúkú-ró I'a chakú.

6 Túu-ya yá'a, chi a ni nachaku-ya. Á tú ná'an-ró ndasa ni ka'an-ya jíin-ró ná ni kandee-ga-ya ondé ñuu Galilea núu.

7 Chi ni ka'an-ya: Jínu ñú'ún já máá Se'e chaa natuu-ya núu ndá'a chaa ká'io kuachi, te kuu-ya jiká cruz, te nachaku-ya kiví uní. Achí.

8 Yúan-na te ni kanuku'un ini-ña tú'un ni ka'an-ya jíin-ña.

9 Te ni kenda-ña yaú kava-ún káno'on-ña. Te ni kakastu'ún-ña tú'un yá'a nuu ndí'uxi ñin-de jíin táká nuu sáva-ga-de.

10 Te ña'an kákastu'ún tú'un yá'a nuu apóstol kákuu María ñuu Magdala, jíin Juana, jíin ingá María náa Jacobo, jíin sáva-ga-ña.

11 Ko máá apóstol, kájani iní-de ja tú'un tá'an tachi káka'an-ña. Te tú ní kákandíja-de.

12 Te ni ndukuiñi-ni Pedro. Te ni jinu-de kua'an-de onde ya kava-ún. Te ni jukuíta ndee-de. Te ni jini-de ja sá'ma kuitá-ún kánda-ná máá. Te ni kee-de kuano'on-dé ve'e-de jáni iní-de naún ní kuu.

Ja ní ketá'an-ya jíin úu-de

13 Te suu kivi-ún, te kája'an uu-de ichi ñn ñuu nání Emaús ja ncháá nátu'un uxí kilómetro yósáva jíin ñuu Jerusalén.

14 Te kándatu'ún máá-de taká tiñu yá'a ja ní kuu-ún.

15 Te nini kándatu'ún-de te kájika tu'ún tá'an máá-de. Te máá Jesús, ni ja-ya yatá-dé. Te kájika tai-ya kuá'an-ya jíin-de.

16 Ko nátu'un ndasú nduchi-dé náv'a ma nákuñi-de-ya.

17 Te ni ka'an-ya jíin-de: Naún tu'un kándatu'ún-ró yá'a nini kájika-ró. Te naja kándukuí'a iní-ro, áchí-ya.

18 Te ñn-de ja nání-de Cleofas, ni ka'an-de jíin-yá: Á sá ní chaá-ní iní ñuu Jerusalén, te máá ñn-ni ní tú jiní-ni taká tiñu ja ní kuu iní ñuu-ún kivi yá'a náún, áchí-de.

19 Te ni jiká tu'ún-yá-de: Te naún ní io, áchí-ya. Te máá-de ni kaka'an-de jíin-yá: Aa, ja ní ta'an Jesús ñuu Nazaret, chaá ni jani tu'un Dios te ni

sá'a-de tiñu ñá'nu. Te jíin fuerza ni jani-de tu'un jíto nuu Dios jíin núu táká ñayivi.

20 Te sutu ñá'nu jíin cháa kákuñá'nu nuu-yo, ni kanastuu yuán-de. Te ni kanakuxndíi siki-dé ja ná kúu-de. Te ni kaja'ni-ún-de jiká cruz.

21 Ko máa-ná jíiná'an-ná, ni kañukuu iní-ná ja máa-de kúu cháa ja náma ñuu Israel núú. Te ni ndíi taká tiñu yá'a, te vina ni kuu uní kivi já ní kuu taká tiñu-ún.

22 Ko sava ñasíí ío jíin-ná jíiná'an-ná, suni ni kasíyú'ú-ña-ná, chi jañá'an xaan ní jangoyo-ña yaú kava-ún.

23 Te tú ní kánani'in-ña yiki kúu-de. Te ni chakoyo-ña te achí-ña já ní kajini-ña já ní kenda koyo ndajá'a ándívi núu-ña. Te ni kaka'an ndajá'a-ún jíin-ña já chakú-de.

24 Te ni kaja'an sava tá'an-ná onde yaú kava-ún. Te ni kajini-de nátu'un ni kaka'an ña'an-ún. Ko tú ní kájiní kuti-dé nuu máa cháa-ún. Achí-de.

25 Yúan-na te ni ka'an-ya jíin-de: Cháa xíní ñáá kákuu-ró. Xaan úun ini añu-ro já kándija-ró táká tu'un ni kaka'an cháa ni kajani tu'un Dios.

26 Á tú kánúú já ndó'o Cristo tundó'o yá'a te vásá ndívi-ya núu ndúñá'nu-ya náún. Achí-ya.

27 Te ni kejá'a-yá onde tu'un Moisés jíin tú'un cháa ni kajani tu'un Dios, te ni jani káji-yá taká tu'un tutuú i núu-dé ja ká'an tu'un máa-yá.

28 Te ni kakuyani-de rancho nuu kája'an-de-ún. Te máa-yá ni sá'a-ya nátu'un ki'in jíká-ga-ya.

29 Ko máa-de ni kastétuu-de-ya, ni kaka'an-de jíin-yá: Kendoo-ní jíin-ná, chi a kuá'ini te kuakuxkí'vi, achí-de. Yúan-na te ni kivi-ya já

kéndoo-ya jíin-de.

³⁰ Te nuu ní kajungoo-de ja kée-dé staa, te ni ki'in-ya staa-ún, te ni jikan ta'u-yá. Te ni ja'ncha sava-ya. Te ni ja'a-ya nuu-dé jíná'an-de.

³¹ Yúan-na te nátu'un ni kanaanuña nduchi-dé. Te ni kanakuni-de-ya. Ko ii-ní ni kuxio-ni-ya kuá'an-ya.

³² Yúan-na te ni kaka'an máa-de: Jandaa ja ní tá'u'u iní añú-yo ja níni jáni-ya tú'un nuu-yo íchi-ún nuu ní juña-ya tutú ii nuu-yo.

³³ Te suni hora-ún ni kandukuiñi-de. Te kuanon-on-dé ichi ñuu Jerusalén. Te yúan ni kanaketá'an-de jíin uxí ñn-ga cha-a-ún ká'jin tútú-de jíin sava-ga tá'an-de.

³⁴ Te ni kaka'an-de: Jandaa jakúti a ni nachaku máa Jító'o-yo. Te a ni ndenda ndijin-ya nuu Simón. Achí-de.

³⁵ Yúan-na te ndendúú cha-a-ún, ni kakastu'ún-de ndasa ni kaketá'an-de jíin-ya ichi-ún. Te ndasa ni kanakuni-de nuu-yá nuu ní ja'ncha sava-ya staa.

³⁶ Te nini kándatu'ún-de tu'un yá'a, te ni jukuiñi-ni máa-yá sava ma'ñú-de. Te ni ka'an-ya jíin-de: Ma kúkuí'a iní-ro jíná'an-ró, áchí-ya.

³⁷ Ko máa-de, ni kayu'ú-de. Te ni kandakoto io-de. Te kájani iní-de ja ñn añú kúu-ya.

³⁸ Ko máa-yá ni kachi-ya jíin-de: Naja káyú'ú-ro. Naja súan kájani iní-ro.

³⁹ Nde'é ndá'a-rí jíin já'a-rí, te kuni-ro já máa-rí kúu. Tíin ruu te kuni-ro, chi ñn añú tú ñáva'a kuñu ni yiki nátu'un kánde'é-ró já ñáva'a máa-rí. Achí-ya.

⁴⁰ Te ni kuu ni ka'an-ya tú'un yá'a. Te ni stá'an-ya

ndá'a-yá ja'a-yá nuu-dé jíná'an-de.

⁴¹ Te vasa kákusii xáan iní-de, ko tú ní kákandíja va'a-de. Te yuán ní ka'an-ya jíin-de: Ió ja kée-ri yá'a xí túu, áchí-ya.

⁴² Yúan-na te ni kaja'a-de in tiyáká táu núu-yá, jíin in yoko ja ñú'un nduxi.

⁴³ Te ni ki'in-ya ní yee-yá nuu-dé jíná'an-de.

⁴⁴ Te ni ka'an-ya jíin-de: Ya'á kúu taká tu'un ni ka'an-ri jíin-ró ná ni kanchaa-ri jíin-ró sáá, ja kánúu skikuu taká tu'un-ri ja yóso núu tutú ley Moisés, jíin núu tutú cha ni kajani tu'un Dios jíin núu tutú Salmo. Achí-ya.

⁴⁵ Te ni juña-ya já jini tuní-de jíná'an-de, náva'a kuu juku'un iní-de tu'un ká'an tutu ii.

⁴⁶ Te ni kachi-ya jíin-de: Súan yóso núu tutú ja ndó'o Cristo, te nuu uní kivi te nachaku-ya má'ñú ndíyi.

⁴⁷ Te jíin sí'ví-yá ná kuichá tu'un nuu táká ñayivi já ná nákani iní-i, náva'a koo tuká'nu iní-ya núu táká kuachi-i. Te kejá'á tú'un yá'a onde ñuu Jerusalén ki'in.

⁴⁸ Máa-ró kákuu cha kani ndaa tu'un yá'a.

⁴⁹ Te vina tájí-rí ja ní keyu'u Táa-ri. Te kii sikí-ro jíná'an-ró. Ko kendo-ro iní ñuu Jerusalén onde ná kú'un-ró fuerza ja kí onde andívi, áchí-ya.

Ja ní ndaa-ya kuá'an-ya andívi

⁵⁰ Yúan-na te ni kiñi'in-ya-dé kua'an-ya jíin-de onde ñuu Betania. Te yúan ni kaña-ya ndá'a-yá. Te ni jikan ta'u-yá ja'a-dé jíná'an-de.

⁵¹ Te nini jikan ta'u-yá ja'a-dé, te ni kuxio-ni-ya núu-dé, ni ndaa-ni-ya kuá'an-ya onde andívi.

⁵² Te máá-de, n̄i kachiñú'ún-de-ya. Yúan-na te n̄i kanaxió káva-de káno'on-de ñuu Jerusalén kákus̄i xáan iní-de.

⁵³ Te nene n̄i ka'iin-de in̄i ve'e ij kájikān ta'u-dé te kánakana jaa-de Dios. Amén.

Mixtec, San Miguel el Grande
New Testament in Mixtec, San Miguel el Grande
(MX:mig:Mixtec, San Miguel el Grande)

copyright © 1951 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Mixtec, San Miguel el Grande

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Contributor: Bible League International

Mixteco, San Miguel el Grande [mig], Mexico

Copyright Information

© 1951, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Mixtec, San Miguel el Grande

© 1951 Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses,

please contact the respective copyright owners.

2025-05-14

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 14 May 2025 from source files
dated 14 May 2025

a7b2e4b3-7fe3-5b8e-b04c-0245065924f9